

STUDIE POTŘEB OBCÍ REGIONU NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO V OBLASTI OCHRANY ŽP A UDRŽITELNÉHO ROZVOJE OBCÍ

1/2020

Finální verze

Tento projekt je spolufinancován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.

Obsah

ÚVOD.....	5
1. ANALÝZA PROBLÉMŮ JEDNOTLIVÝCH OBCÍ (DOUBICE, HŘENSKO, RŮŽOVÁ, CHŘIBSKÁ, JANOV, JETŘICHOVICE, KRÁSNÁ LÍPA, SRBSKÁ KAMENICE, STARÉ KŘEČANY) V OBLASTI OCHRANY ŽP.....	6
A. Popis demografického vývoje a stavu ŽP v regionu.....	6
A.1. Základní historické charakteristiky obcí a NP České Švýcarsko	6
A.2. Demografické charakteristiky	7
A.3. Klimatické poměry	12
A.4. Ovzduší.....	14
A.4.1. Imisní situace	15
A.5. Geologie, horninové prostředí a surovinové zdroje	18
A.6. Voda	19
A.6.1. Chráněné oblasti přirozené akumulace vod	19
A.6.2. Vodní hospodářství	19
A.7. Příroda a krajina	23
A.7.1. Velkoplošná zvláště chráněná území	23
A.7.2. Maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ)	23
A.7.3. Natura 2000	23
A.7.4. Územní systémy ekologické stability krajiny (ÚSES)	24
A.7.5. Krajinový ráz	25
A.7.6. Invazní druhy.....	25
A.7.1. Staré ekologické zátěže a lokality brownfields	25
A.8. Odpady.....	26
A.9. Půdní a lesní fond.....	27
B. Identifikace potřeb regionu	28
2. PRIORITIZACE ZJIŠTĚNÝCH PROBLÉMŮ A NÁVRH OPATŘENÍ PRO ŘEŠENÍ ZJIŠTĚNÝCH PROBLÉMŮ.....	29
2.1 Životní prostředí a infrastruktura v obcích	34
2.2 Doprava, včetně dopravy v klidu	36
2.3 Spolupráce v území, komunikace, EVVO.....	38
2.4 Dílčí závěr k přehledu navrhovaných opatření	40
3. NÁVRH BUDOUCÍ PODOBY „PROGRAMU PODPORY OBCÍ V NP“ A POTŘEBNÉ ZMĚNY DALŠÍCH DOTAČNÍCH TITULŮ RESORTU MŽP, ABY BYLY LÉPE A DLOUHODOBĚ VYUŽITELNÉ PRO ŘEŠENÍ A FINANCOVÁNÍ ZJIŠTĚNÝCH PRIORITNÍCH POTŘEB, OPATŘENÍ A PROJEKT V REGIONU NÁRODNÍH PARKU ČESKÉHO ŠVÝCARKA.....	41
3.1 Aktuální zařazení a obsah současného Programu	41
3.2 Návrh úpravy Programu podpory obcí v regionu NP	43
3.2.1 Národní program Životní prostředí.....	48
3.3 Zvýhodnění obcí v regionu NP v jiných dotačních titulech	48
3.3.1 Operační program Životní prostředí	48

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

3.3.2 Další dotační tituly ESIF/NDT	49
3.4 Doporučení a závěry	50
4. ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA.....	52
4.1 Manažerské shrnutí	52
4.2 Zadání a cíl práce	57
4.3 Popis použité metodiky.....	58
4.4 Analýza problémů z pohledu jednotlivých obcí (Doubice, Hřensko, Růžová, Chřibská, Janov, Jetřichovice, Krásná Lípa, Srbská Kamenice, Staré Křečany) v oblasti ochrany ŽP a udržitelného rozvoje obcí..	59
4.5 Analýza problémů z pohledu Správy NPČŠ	63
4.6 Strukturované rozhovory s dalšími klíčovými aktéry	65
4.7 DPSIR analýza	67
4.7.1 Co je DPSIR	67
4.7.2 Ochrana vod	67
4.7.3 Zásobování pitnou vodou	68
4.7.4 Ochrana ovzduší.....	69
4.7.5 Odpady	70
4.8 Finanční možnosti obcí a absorpční kapacita	70
4.8.1 Absorpční kapacita	71
DOPORUČENÍ A ZÁVĚRY	72
POUŽITÉ ZDROJE	74
PŘÍLOHA Č. 1: STRUČNÝ PŘEHLED HLAVNÍCH MILNÍKŮ PROJEKTU.....	75
PŘÍLOHA 2: ZÁZNAMY PROVEDENÝCH ROZHOVORŮ S OBCEMI.....	77
DOUBICE.....	78
HŘENSKO	80
CHŘIBSKÁ.....	82
JANOV.....	83
JETŘICHOVICE.....	85
KRÁSNÁ LÍPA.....	87
RŮŽOVÁ.....	89
SRBSKÁ KAMENICE	91
STARÉ KŘEČANY.....	93

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Objednatel studie

České Švýcarsko, o.p.s.
Křinické náměstí 1161/10
407 46 Krásná Lípa

Zpracovatel studie

RADDIT consulting s.r.o.
Fojtská 574
739 24 Krmelín
IČ: 278 11 221

Tým zpracovatelů

(podle abecedy)

Martina Blahová

Mgr. Zdenek Frélich

Mgr. Zuzana Karkoszková

RNDr. Radim Misiáček – vedoucí týmu

Mgr. Lenka Trojáčková

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Seznam zkratek

ČOV	čistírna/y odpadních vod
ČR	Česká republika
ESIF	Strukturální fondy EU
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IAD	Individuální hromadná doprava
ITI	Integrovaná územní investice (nástroj územní dimenze)
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
NDT	Národní dotační tituly (komplementární k ESIF)
NP	Národní park
NPČŠ	Národní park České Švýcarsko
NPŽP	Národní program Životní prostředí
OPPS ČR-S	Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Sasko
OPŽP	Operační program Životního prostředí
OZE	Obnovitelné zdroje energie
Program	Program podpory obcí v regionu NP (není-li uvedeno v jiné podobě)
PUM	Program udržitelné mobility
RE:START	Strategie podpory znevýhodněných oblastí ČR (ÚK, MSK, KK)
RSK	Regionální stálá konference (orgán na úrovni kraje, rozhodující mj. o využití územní dimenze)
ŘV	Řídící výbor projektu
SRR ČR	Strategie regionálního rozvoje ČR
ÚK	Ústecký kraj
VZCHÚ	Velkoplošné zvláště chráněné území (NP, CHKO)
VZH	Veřejná hromadná doprava
ŽP	Životní prostředí

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

ÚVOD

Zadáním projektu „Studie potřeb obcí v regionu Národního parku České Švýcarsko (dále také NPČŠ) v oblasti ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje obcí“ byly stanoveny následující úkoly:

1. Analýza problémů jednotlivých obcí národního parku České Švýcarsko:

Obce v regionu národního parku:

Doubice, Hřensko, Růžová, Chřibská, Janov, Jetřichovice, Krásná Lípa, Srbská Kamenice, Staré Křečany

Zdroje informací:

- sběr dat z dostupných materiálů a již existujících studií a dokumentů
- vedení rozhovorů s klíčovými aktéry v terénu

2. Prioritizace zjištěných problémů a návrh opatření pro řešení zjištěných problémů

3. Návrh budoucí podoby „Programu podpory obcí v NP“ (dále také Program) a potřebné změny dalších dotačních titulů resortu MŽP, aby byly lépe a dlouhodobě využitelné pro řešení a financování zjištěných prioritních potřeb, opatření a projektů v regionu NP Českého Švýcarska

4. Zpracování závěrečné zprávy

Zpracování projektu probíhalo od března 2019 do února 2020.

V jeho průběhu byly provedeny řízené rozhovory se zástupci všech obcí regionu, správou národního parku a s vybranými podnikateli; proběhla 3 veřejná projednání s obcemi a veřejností. Zástupci klíčových aktérů měli dále možnost přispět k obsahu a závěrům studie prostřednictvím 6ti jednání Řídícího výboru.

Přehled členů Řídícího výboru a hlavních milníků projektu je uveden v příloze č. 1.

1. ANALÝZA PROBLÉMŮ JEDNOTLIVÝCH OBCÍ (DOUBICE, HŘENSKO, RŮŽOVÁ, CHŘIBSKÁ, JANOV, JETŘICHOVICE, KRÁSNÁ LÍPA, SRBSKÁ KAMENICE, STARÉ KŘEČANY) V OBLASTI OCHRANY ŽP

A. POPIS DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJE A STAVU ŽP V REGIONU

A.1. Základní historické charakteristiky obcí a NP České Švýcarsko

Stručná charakteristika obcí, jež se na území národního parku nacházejí, je z hlediska urbanistického, architektonického a krajinářského uvedena níže.

Počátky obce **Doubice** sahají do 16. století a jsou spojeny se sklářskou výrobou, která byla pro oblast Lužických hor typická a která byla později nahrazena textilní výrobou. Obec se rozkládá uprostřed rozsáhlých lesů a má svažitý charakter. Části Staré a Nové Doubice jsou propojeny zástavbou s četnými lidovými stavbami.

Hřensko je hraniční obcí a tvoří vstupní bránu do národního parku. Pro obec je typický kaňon pískovcových skal s řekou Labe a skalami vystupující několik set metrů nad hladinu řeky. Obec je s nadmořskou výškou 115 m nejnižší položeným místem v České republice. Historie Hřenska sahá do 15. století a jeho vznik je spojen s plavením a skladištěm dřeva.

Obec **Chřibská**, jejíž vznik se datuje do 14. století, je ze všech stran obklopena lesnatými kopci. Nachází se v nejzápadnější části CHKO Lužické hory na pomezí s NP České Švýcarsko. Pozornost upoutají typické roubené domy s podstávkou.

Janov se nachází na Bynovecké plošině, vysoko nad úrovní řeky Labe. Jeho historie sahá do 15. století a je spojena s vorařím, tkalcím, ale také se zemědělstvím a lámáním kamene.

Jetřichovice jsou obklopeny scenérií Jetřichovických skal s výhledy do okolní krajiny s množstvím roklí, skal i zalesněných čedičových kopců, kterým dominuje kužel Růžovského vrchu. Obec vznikla koncem 14. století v souvislosti s hradem Falkenštejn a hlavní zdroj obživy představovalo zemědělství, tkalcovství a po určitou dobu také klimatické a minerální lázně.

Město **Krásná Lípa** leží v široké kotlině na horním toku Křinice. Historie města sahá do 14. století a má dlouholetou textilní tradici. Postupně se stalo významným střediskem textilní výroby a obchodu.

První písemné zmínky o obci **Růžová** se objevily ve 14. století. Jedná se o obec nacházející se v údolí podél průjezdní komunikace. Součástí je zachovalá lidová architektura (typické podstávkové domy).

Srbská Kamenice je obcí ležící v údolí řeky Kamenice, jež v severní části obce vytváří skalnaté kaňony – Srbskokamenická soutěska. Její počátky spadají do 11. století a je tvořena rozvolněnou původní zástavbou v rozmanité typové skladbě.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

První zmínka o obci **Staré Křečany** pochází z 11. století. Jedná se o převážně zemědělskou oblast v mělkém údolí ve Šluknovské pahorkatině.

V souvislosti se zřízením Národního parku Saské Švýcarsko v roce 1990 se objevila šance povýšit ochranu jádra CHKO Labské pískovce na Národní park České Švýcarsko. Tyto přípravy byly zahájeny v roce 1991 a po mnohaletých jednáních o hranicích národního parku, byl zákonem č. 161/1999 Sb. vyhlášen Národní park České Švýcarsko na ploše o rozloze 80 km².

Národní park je rozčleněn do tří zón. Do I. zóny NP bylo dosud zařazeno 21 % území, do II. zóny 78 % a do III. zóny 1 % území. V I. zóně se nachází nejcennější segmenty národního parku: Pravčická brána - Kozí důl, Soutěsky Kamenice, Křinice - Růžová zahrada - Dravčí stěny, Růžák, Mlýny - Větrovec, Babylon - Goliště a Bílý potok.

Hlavním předmětem ochrany NP České Švýcarsko je ochrana reprezentativní ukázky pískovcového fenoménu české křídové pánve, tj. charakteristického reliéfu kvádrových pískovců a na něj vázaných specifických ekologických podmínek určujících biodiverzitu. Pískovce zde utvářejí skalní města, bloky, věže a pilíře s četnými hlubokými roklemi a soutěskami. Vzácná flóra se vyskytuje zejména v inverzních polohách na dnech depresí, kde má své biotopy řada podhorských a horských druhů. Cenná jsou rovněž menší rašeliniště, unikátem je skalní útvar Pravčické brány. Svou rozlohou, zalesněním a minimálním osídlením tvoří NP České Švýcarsko společně s NP Saské Švýcarsko (Nationalpark Sächsische Schweiz) unikátní pískovcové území, které nemá obdoby nejen v rámci české křídové pánve, ale ani v rámci celé Evropy.

Území národního parku je také součástí Evropsky významné lokality (EVL) České Švýcarsko a Ptačí oblasti (PO) Labské pískovce soustavy Natura 2000. EVL byla navržena pro ochranu vydry říční (*Lutra lutra*), lososa obecného (*Salmo salar*), mihule potoční (*Lampetra planeri*), kapradiny vláskatce tajemného (*Trichomanes speciosum*) a 10 typů přírodních stanovišť. Předmětem ochrany PO Labské pískovce je sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*), výr velký (*Bubo bubo*), chřástal polní (*Crex crex*) a datel černý (*Dryocopus martius*).

Na území národního parku byla vyhlášena maloplošná zvláště chráněná území (NPP Pravčická brána, NPR Růžák a PP Nad Dolským mlýnem) a památné stromy (Královský smrk a Lípa u Zámečku).

A.2. Demografické charakteristiky

V obcích regionu žilo k 31. 12. 2018 celkově 8 037 obyvatel. Osídlení je nerovnoměrné, především podél hranic NP České Švýcarsko. Výjimku tvoří část obce Hřenska – Mezná se nachází uvnitř území NP. Největším sídlem je s 3 453 obyvateli město Krásná Lípa.

TABULKA 1: POČET TRVALE ŽIJÍCÍCH OBYVATEL V OBCÍCH K 31. 12. 2018

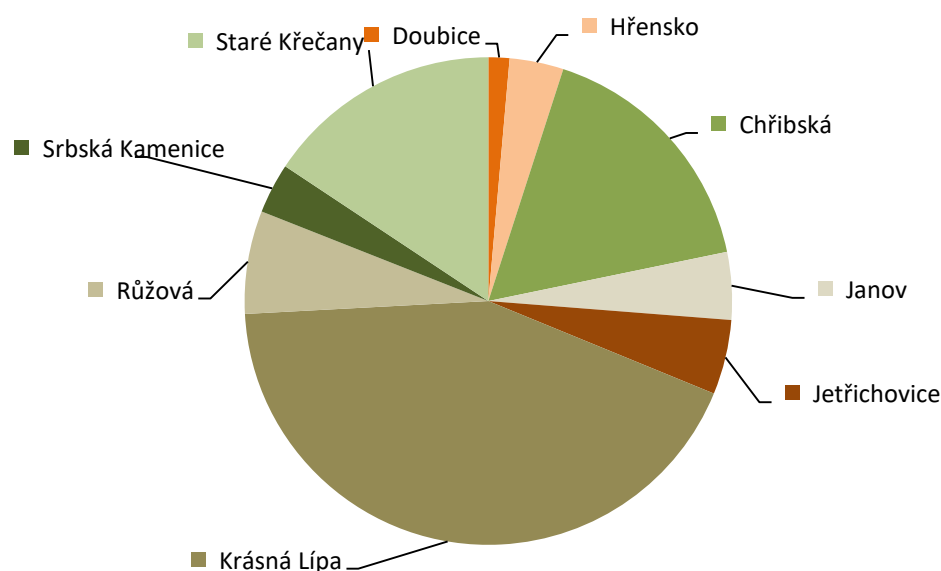
Obec	Trvale žijících obyvatel	%
Doubice	112	1,39
Hřensko	288	3,58
Chřibská	1 349	16,78
Janov	360	4,48
Jetřichovice	398	4,95
Krásná lípa	3 453	42,96

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Obec	Trvale žijících obyvatel	%
Růžová	549	6,83
Srbská Kamenice	268	3,33
Staré Křečany	1 260	15,68
CELKEM	8 037	100

Krásná Lípa, Chříbská a Staré Křečany jsou obce s největším počtem obyvatel ze sledovaných obcí. Dohromady v nich žije 75,4 % obyvatel.

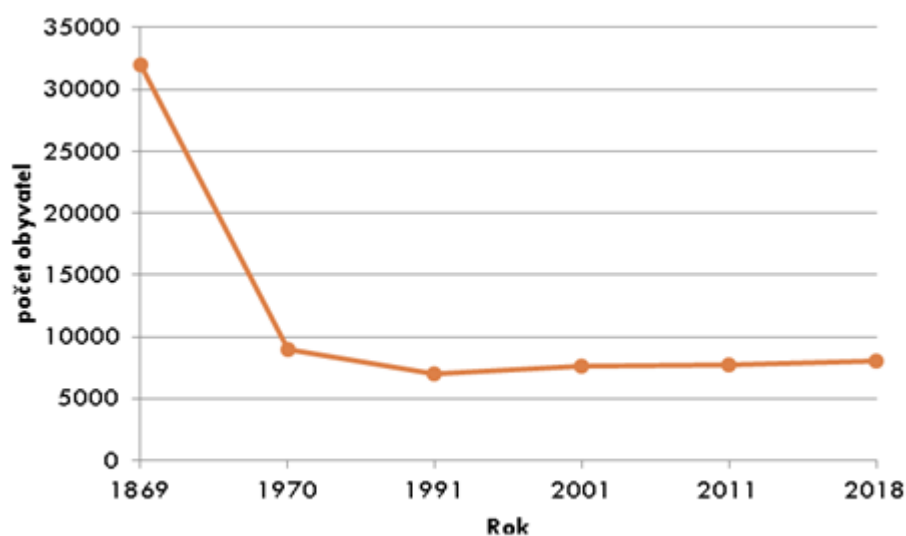

GRAF 1: PODÍL POČTU OBYVATEL OBCÍ V NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO K 31. 12. 2018 V %

Historický vývoj počtu obyvatel znázorňuje následující graf. Stejně jako v ostatních hraničních částech Severních Čech i zde došlo k odsunu německy mluvícího obyvatelstva po 2. světové válce, které se projevilo v poklesu počtu obyvatel především na venkově. V následujících letech docházelo k přesídlování obyvatel do měst. V posledních letech dochází k mírnému nárůstu obyvatel v oblasti, to dokládá graf i tabulka níže.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

GRAF 2: VÝVOJ POČTU OBYVATEL V OBCÍCH V NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO MEZI LETY 1869-2018

TABULKA 2: POČET OBYVATELSTVA VE VYBRANÝCH LETECH

Obec		1971	1981	1991	2001	2011	2018
Doubice	počet obyvatel celkem	104	-	-	85	104	112
	- narození (%)	1,9	-	-	1,2	1,0	0,9
	- zemřelí (%)	1,9	-	-	1,2	-	-
	- přistěhovalí (%)	16,3	-	-	11,8	4,8	6,3
	- vystěhovalí (%)	19,2	-	-	5,9	4,8	4,5
Hřensko	počet obyvatel celkem	261	272	203	244	322	288
	- narození (%)	1,5	1,8	1,0	0,4	1,2	0,3
	- zemřelí (%)	1,1	0,4	2,0	0,8	0,6	0,3
	- přistěhovalí (%)	7,3	1,8	7,4	3,7	5,0	9,7
	- vystěhovalí (%)	8,4	8,5	3,9	7,8	13,4	6,6
Chřibská	počet obyvatel celkem	1728	2403	1415	1442	1419	1349
	- narození (%)	3,0	1,2	1,3	1,5	0,6	1,0
	- zemřelí (%)	1,5	1,1	1,6	1,4	0,6	1,2
	- přistěhovalí (%)	6,4	3,2	3,6	2,8	2,3	3,4
	- vystěhovalí (%)	4,1	6,4	2,7	2,4	3,6	2,7
Janov	počet obyvatel celkem	-	-	115	185	313	360
	- narození (%)	-	-	-	1,1	0,6	0,3
	- zemřelí (%)	-	-	0,9	0,5	1,0	1,7
	- přistěhovalí (%)	-	-	7,8	4,9	6,4	3,3
	- vystěhovalí (%)	-	-	5,2	1,6	3,5	4,2
Jetřichovice	počet obyvatel celkem	425	326	310	379	407	398
	- narození (%)	0,9	1,8	1,3	0,3	0,7	1,0

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Obec		1971	1981	1991	2001	2011	2018
	- zemřelí (%)	1,4	1,8	0,3	1,6	0,5	1,0
	- přistěhovalí (%)	3,1	3,4	6,5	7,1	4,2	2,3
	- vystěhovalí (%)	7,3	11,7	4,2	3,4	3,7	5,5
Krásná Lípa	počet obyvatel celkem	3629	3831	3422	3657	3518	3453
	- narození (%)	1,7	1,6	1,0	1,1	1,1	0,7
	- zemřelí (%)	2,2	1,3	1,8	1,3	1,7	2,3
	- přistěhovalí (%)	5,2	2,6	3,3	4,1	3,4	4,2
	- vystěhovalí (%)	4,3	4,4	2,9	3,1	4,0	2,8
Růžová	počet obyvatel celkem	493	-	219	339	433	549
	- narození (%)	1,6	-	3,2	0,6	-	0,5
	- zemřelí (%)	0,8	-	0,5	2,1	0,7	0,5
	- přistěhovalí (%)	0,2	-	7,8	5,0	9,7	5,6
	- vystěhovalí (%)	6,1	-	1,4	3,2	2,8	2,2
Srbská Kamenice	počet obyvatel celkem	255	-	-	176	232	268
	- narození (%)	0,8	-	-	2,3	1,7	-
	- zemřelí (%)	1,2	-	-	2,3	1,3	1,5
	- přistěhovalí (%)	0,4	-	-	3,4	7,3	2,6
	- vystěhovalí (%)	5,9	-	-	4,5	0,9	0,4
Staré Křečany	počet obyvatel celkem	1317	1402	1127	1210	1260	1260
	- narození (%)	2,7	1,4	0,7	1,1	0,8	0,5
	- zemřelí (%)	1,1	0,6	1,3	1,2	1,1	1,0
	- přistěhovalí (%)	3,3	2,4	4,6	5,5	5,2	5,2
	- vystěhovalí (%)	5,5	5,8	5,0	2,4	5,0	5,3
CELKEM	počet obyvatel celkem	8212	8234	6811	7717	8008	8037
	- narození (%)	1,8	1,6	1,4	1,1	1,0	0,7
	- zemřelí (%)	1,4	1,0	1,2	1,4	0,9	1,2
	- přistěhovalí (%)	5,3	2,7	5,8	5,4	5,4	4,7
	- vystěhovalí (%)	7,6	7,3	3,6	3,8	4,6	3,8

Co se týče vzdělanostní struktury obyvatel, v regionu převažuje obyvatelstvo v produktivním věku (25-59 let), a to ve všech obcích. V celém regionu taktéž převládá počet obyvatel v důchodovém věku (60+ let) nad počtem obyvatel v předproduktivním věku (do 14 let).

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

TABULKA 3: VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATEL V ROCE 2018

Obec	Počet obyvatel (2018)	Z toho ve věku (%)			Index stáří
		0-14 let	15-64 let	65+ let	
Doubice	112	12	58	30	250,0
Hřensko	288	12	72	16	133,3
Chřibská	1 349	16	65	19	118,8
Janov	360	12	57	31	258,3
Jetřichovice	398	8	67	25	312,5
Krásná Lípa	3 453	17	61	22	129,4
Růžová	549	17	66	17	100,0
Srbská Kamenice	268	19	57	24	126,3
Staré Křečany	1 260	15	65	20	133,3
CELKEM	8 037	16	63	21	131,3

Na základě údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) v roce 2011 lze taktéž konstatovat, že největší množství obyvatel dosáhlo úplného středoškolského vzdělání (průměrně 26 %). Vysokoškolský stupeň má průměrně pouze 6 % obyvatel regionu. Pro tento region je tedy charakteristická spíše nízká vzdělanostní úroveň.

TABULKA 4: VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATEL V ROCE 2011 (SLDB)

Obec	Počet obyvatel ve věku 15+ let (2011)	Z toho podle vzdělání (%)		
		ZŠ	SŠ	VŠ
Doubice	101	15	47	10
Hřensko	237	22	24	4
Chřibská	1156	30	18	3
Janov	258	21	23	5
Jetřichovice	343	18	24	5
Krásná Lípa	2921	31	18	5
Růžová	338	16	31	8
Srbská Kamenice	198	13	29	5
Staré Křečany	1004	26	16	5
CELKEM	6556	21	26	6

A.3. Klimatické poměry

V řešeném území regionu NP se vyskytují čtyři mírně teplé oblasti MT2, MT4, MT7 a MT9 a v údolí řeky Labe teplá oblast T2. Charakteristiky jednotlivých klimatických oblastí jsou uvedeny v následující tabulce.

TABULKA 5: CHARAKTERISTIKY KLIMATICKÝCH OBLASTÍ ČR DLE QUITTA (1971)

Číslo oblasti	MT2	MT4	MT7	MT9	T2
Počet letních dnů	20 až 30	20 až 30	30 až 40	40 až 50	50 až 60
Počet dnů s průměrnou teplotou 10° a více	140 až 160	140 až 160	140 až 160	140 až 160	160 až 170
Počet mrazových dnů	110 až 130	110 až 130	110 až 130	110 až 130	100 až 110
Počet ledových dnů	40 až 50	40 až 50	40 až 50	30 až 40	30 až 40
Průměrná teplota v lednu	-3 až -4	-2 až -3	-2 až -3	-3 až -4	-2 až -3
Průměrná teplota v červenci	16 až 17	16 až 17	16 až 17	17 až 18	18 až 19
Průměrná teplota v dubnu	6 až 7	6 až 7	6 až 7	6 až 7	8 až 9
Průměrná teplota v říjnu	6 až 7	6 až 7	7 až 8	7 až 8	7 až 9
Průměrný počet dnů se srážkami 1mm a více	120 až 130	110 až 120	100 až 120	100 až 120	90 až 100
Srážkový úhrn ve vegetačním období	450 až 500	350 až 450	400 až 450	400 až 450	350 až 400
Srážkový úhrn v zimním období	250 až 300	250 až 300	250 až 300	250 až 300	200 až 300
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	80 až 120	60 až 80	60 až 80	60 až 80	40 až 50
Počet dnů zamračených	150 až 160	150 až 160	120 až 150	120 až 150	120 až 140
Počet dnů jasných	40 až 50	40 až 50	40 až 50	40 až 50	40 až 50

Je však nutno zdůraznit, že s ohledem na reliéf pískovcového skalního města jsou pro České Švýcarsko určující poměry mikro- až mezoklimatické, které se zvláště v extrémních polohách zásadně liší od makroklimatických charakteristik. Typickým projevem mikro- až mezoklimatických poměrů těchto skalních měst a zaříznutých kaňonovitých údolí vodních toků je klimatická inverze, která se projevuje na vegetaci těchto území v podobě tzv. zvratu vegetačních stupňů.

V současné době se v oblasti, obdobně jako v celé Evropě, projevují ve větší či menší míře také dopady změny klimatu. Vzhledem k charakteristice tohoto jevu nejsou predikce zpracovány pro menší území, základní principy však lze vztáhnout i na České Švýcarsko.

Mezi hlavní budoucí trendy patří:

- Postupný nárůst průměrných ročních teplot
- Nejvýraznější oteplení v letních měsících
- Mírné snížení množství srážek v letních měsících
- Četnější období bezsrážkových období
- Častější a intenzivnější výskyt extrémních meteorologických jevů – povodní, přívalových srážek, období sucha s následnými požáry, apod.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

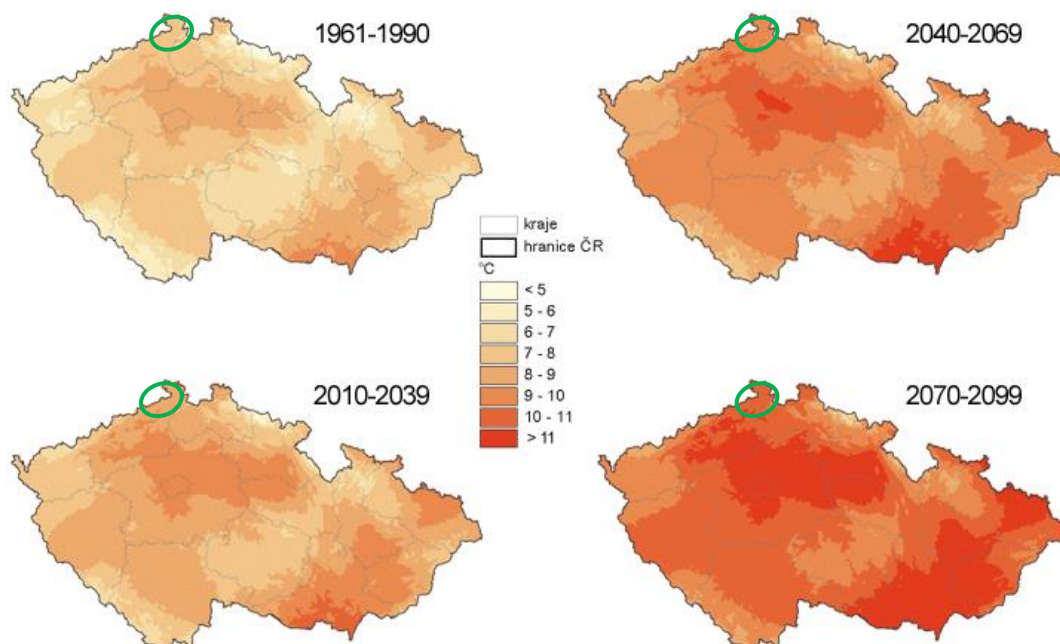
V území lze tedy do budoucna předpokládat zvýšení průměrných teplot ve všech měsících roku, s výrazným nárůstem zejména v období července až září.

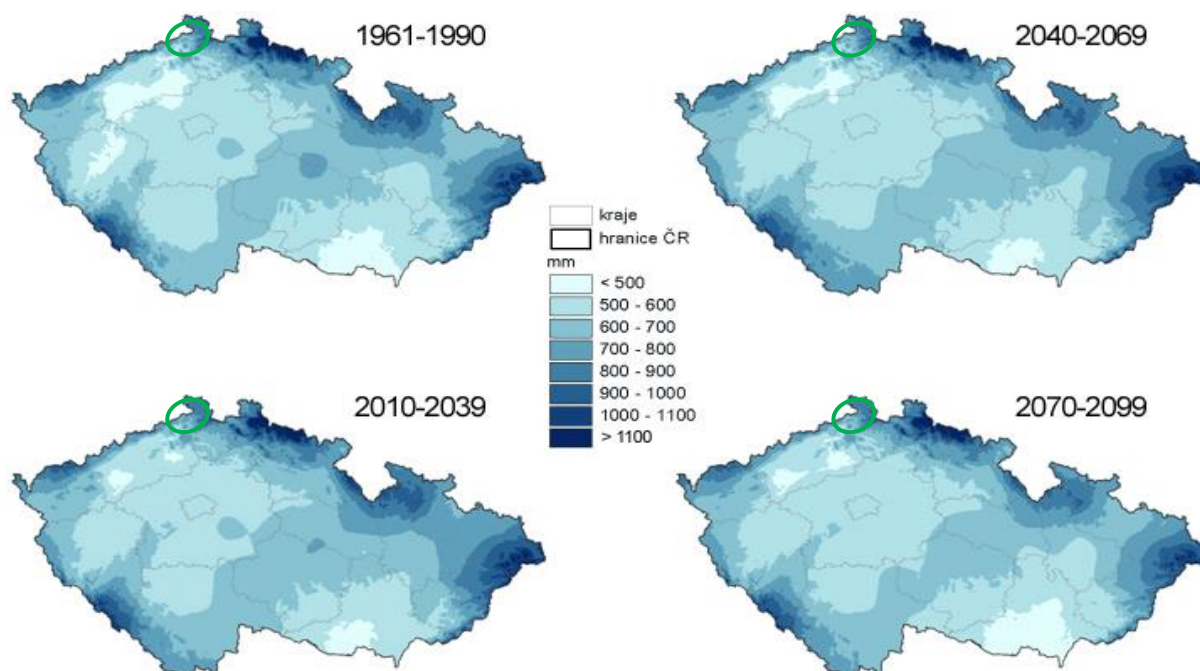
Co se týče srážkových úhrnů, v zimním období se předpokládá zachování současného stavu – tj. srážkové úhrny by měly zůstat do konce 21. století zachovány v obdobné výši – s ohledem na nárůst teplot však ubude sněhových a přibude dešťových srážek. Výraznější nárůst srážek je předpokládán v jarním období (duben, červen) a částečně i v podzimních měsících (říjen, listopad). Výraznější pokles je předpokládán naopak v letních měsících (červenec, srpen, září). Nejvíce by mělo ubývat srážek v srpnu a září.

Zde uvádíme přehled hlavních rizik, které lze v řešeném území v souvislosti s klimatickou změnou předpokládat:

- Posun vegetačních pásů, lepší podmínky pro šíření škůdců, vyšší náročnost obnovy lesa, chřadnutí lesních porostů na nevhodných stanovištích a související negativní ekonomické dopady v oblasti lesního hospodářství. Nevhodné podmínky pro pěstování smrku.
- Sucho a snížení zásoby vody v půdě, stres suchem, snížení průtoků ve vodních tocích, pokles hladin vodních zdrojů.
- Nárůst průměrné roční teploty vody, rychlejší průběh většiny nežádoucích chemických reakcí a bakteriálních procesů, snížení kvality vody, ovlivnění kyslíkových poměrů, změny společenstev ve vodních tocích.
- Vlivem vysokých teplot a četnějšími a intenzivnějšími vlnami veder zvýšení úmrtnosti a vyšší zdravotní rizika pro obyvatele, zejména pro zranitelné skupiny (senioři, chronicky nemocní, děti), zhoršení podmínek pro pohodu/kvalitu života obyvatel. Zvýšení nároků na zdravotní péči.
- Ohrožení životů a majetku díky mimořádným událostem, škody na hospodářství a veřejné infrastruktuře (dopravní a technické sítě).
- Zhoršení sněhových podmínek.

Dlouhodobé průměry ročních teplot vzduchu (°C) v referenčním období a v období predikovaných scénářů

*Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání***Dlouhodobé průměry ročních úhrnů srážek (mm) v referenčním období a v období predikovaných scénářů****A.4. Ovzduší**

Kvalita ovzduší ve většině Ústeckého kraje je dlouhodobě ovlivňována zejména jeho průmyslovým charakterem, povrchovou těžbou, lokálními topeništi a přeshraničním přenosem škodlivin. Zájmové území se však z hlediska znečištění ovzduší pochopitelně řadí mezi oblasti s nejvyšší kvalitou ovzduší v kraji. Na kvalitu ovzduší v řešeném území má vliv zejména reliéf, kdy se jeho některé části nacházejí v převážně hlubokém či zvlněném a špatně větraném údolí se špatnými rozptylovými podmínkami (Hřensko, Chřibská, Jetřichovice, Srbská Kamenice), jiné v převážně otevřené a dobře odvětrávané krajině (Doubice, Krásná Lípa, Janov, Růžová, Staré Křečany). Z tohoto důvodu dochází ke vzniku inverze a následným smogovým situacím především v okolí sídel a silnic. Krátkodobé trvání těchto stavů je převážně v letních měsících. V zimním období může trvat inverzní počasí i několik týdnů zejména v souvislosti s používáním lokálních topenišť na tuhá paliva. V minulosti také došlo ke zkvalitnění ovzduší přechodem sídelních lokalit na zemní plyn a zánikem původních průmyslových podniků a výroben, které figurovaly jako hlavní znečišťovatelé. V řešeném území nejsou významné velké ani střední zdroje znečišťování ovzduší ve smyslu zákona o ovzduší.

Klíčovými zdroji znečišťování ovzduší jsou tedy lokální malé zdroje v domácnostech a zařízeních cestovního ruchu a pochopitelně také doprava, která se projevuje zejména v centrech větších měst z důvodu tranzitní dopravy (zejm. Krásná Lípa). Plynořikována jsou města Krásná Lípa a Chřibská. Vzhledem k produkci emisí nelze s výjimkou zimního období a údolních částí obcí předpokládat významné problémy s kvalitou ovzduší. Protože malé zdroje znečištění ovzduší mají svůj dlouhodobý úspěšný program (tzv. „kotlíkové dotace“), je potřeba hlavní pozornost věnovat dopravě v nejzatíženějších částech území (Hřensko, Jetřichovice). Tlak na snížení znečištění vytvoří také zákaz spalování v domácích kotlích nižších emisních tříd.

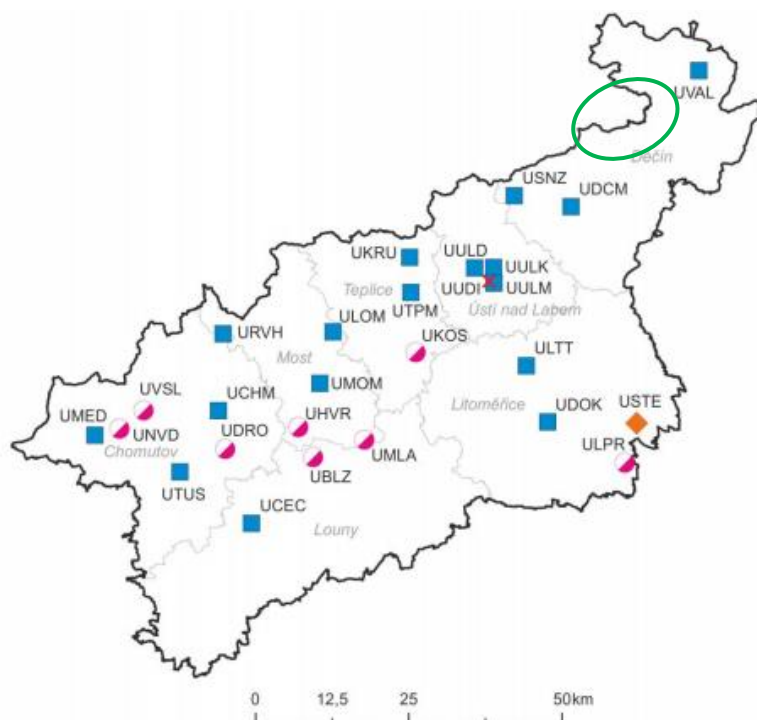
Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Také dle Programu zlepšování kvality ovzduší – zóna Severozápad CZ04 - zahrnující Ústecký a Karlovarský kraj – je majoritním zdrojem emisí tuhých látek i suspendovaných částic PM_{10} a $PM_{2,5}$ na území zóny CZ04 Severozápad doprava, druhým nejvýznamnějším zdrojem jsou pak lokální topeniště (vytápění domácností)

A.4.1. Imisní situace

Významnou část Ústeckého kraje zaujímá oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší. Koncentrace škodlivin v ovzduší je mimo jiné závislá na meteorologické situaci, a proto je tento faktor v jednotlivých sezónách i letech různě významný. K překračování 24hodinového imisního limitu nejčastěji dochází v zimních měsících a souvisí s aktuálními meteorologickými a rozptylovými podmínkami, které nejvíce ovlivňují koncentraci škodlivin.

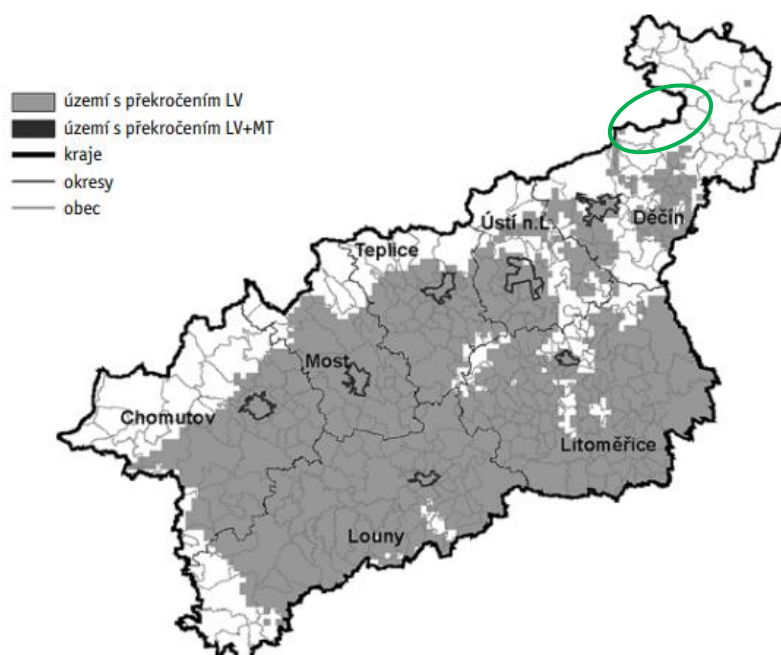
Na území Českého Švýcarska není umístěna ani jedna stanice imisního monitoringu. (viz níže). Pouze v obci Staré Křečany, v místní části Valdek, se nachází automatizovaná požadová venkovská stanice Valdek. Reprezentativnost této lokality je v rámci oblastního měřítka (4-50 km). Další nejbližší stanicí je automatizovaná stanice Děčín (požadová, městská), u níž je reprezentativnost lokality v rámci okrskového měřítka (0,5-4 km).

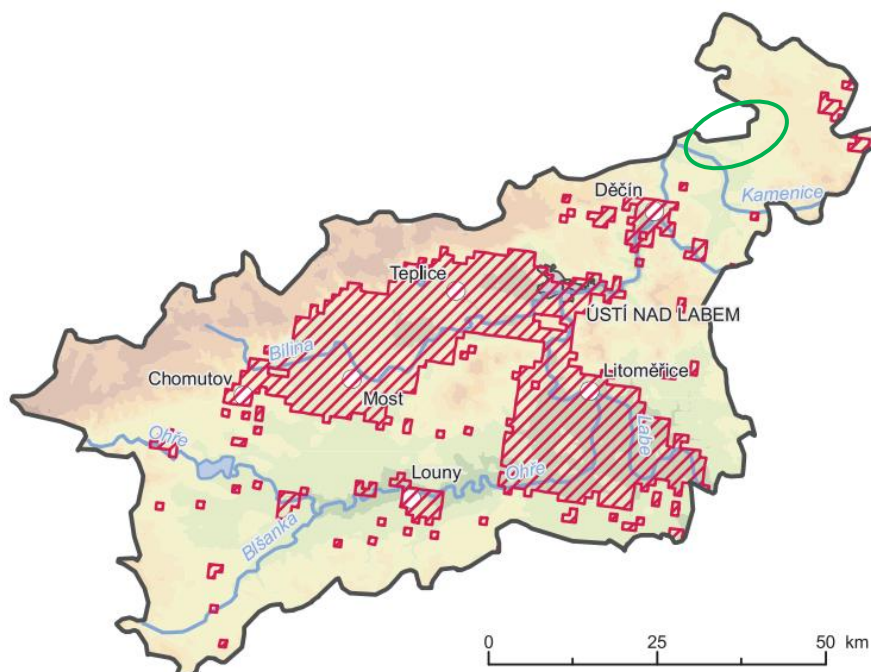
OBRÁZEK 1: MAPA LOKALIT IMISNÍHO MONITORINGU V ÚSTECKÉM KRAJI

Ucelenou informaci o kvalitě ovzduší na území celého Ústeckého kraje včetně regionu Českého Švýcarska mezi lety 2005 a 2017 udávají mapy oblastí s překročením imisních limitů bez zahrnutí přízemního ozonu. Z obrázku je zřejmé, že se problém kvality ovzduší řešeného území významně nedotýká.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

OBRÁZEK 2: OBLASTI ÚSTECKÉHO KRAJE S PŘEKROČENÝMI IMISNÍMI LIMITY PRO OCHRANU ZDRAVÍ BEZ ZAHRNUTÍ PŘÍZEMNÍHO OZONU V ROCE 2005

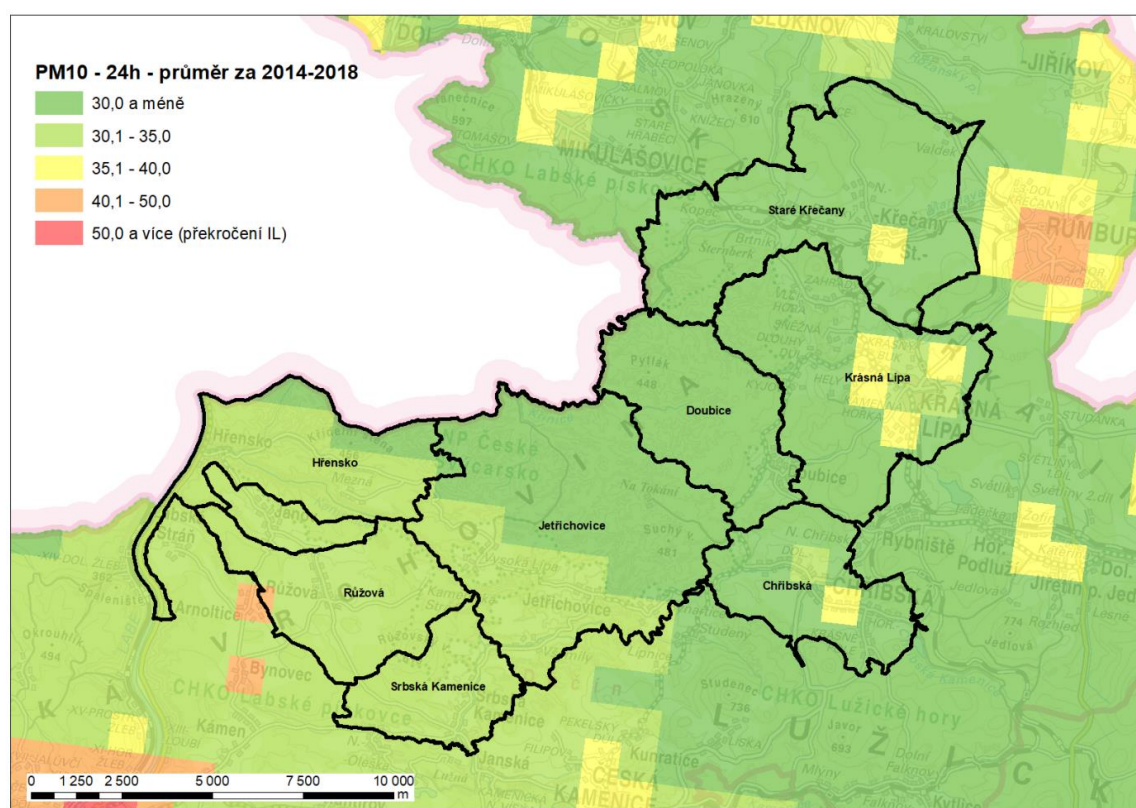
OBRÁZEK 3: OBLASTI ÚSTECKÉHO KRAJE S PŘEKROČENÝMI IMISNÍMI LIMITY PRO OCHRANU ZDRAVÍ BEZ ZAHRNUTÍ PŘÍZEMNÍHO OZONU V ROCE 2017

Na stanici Děčín byl v roce 2018 překročen imisní limit pro 24hodinovou koncentraci PM_{10} ($50 \mu g \cdot m^{-3}$, maximální povolený počet překročení za kalendářní rok je 35krát). Z pětiletého průměru ročních průměrných

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

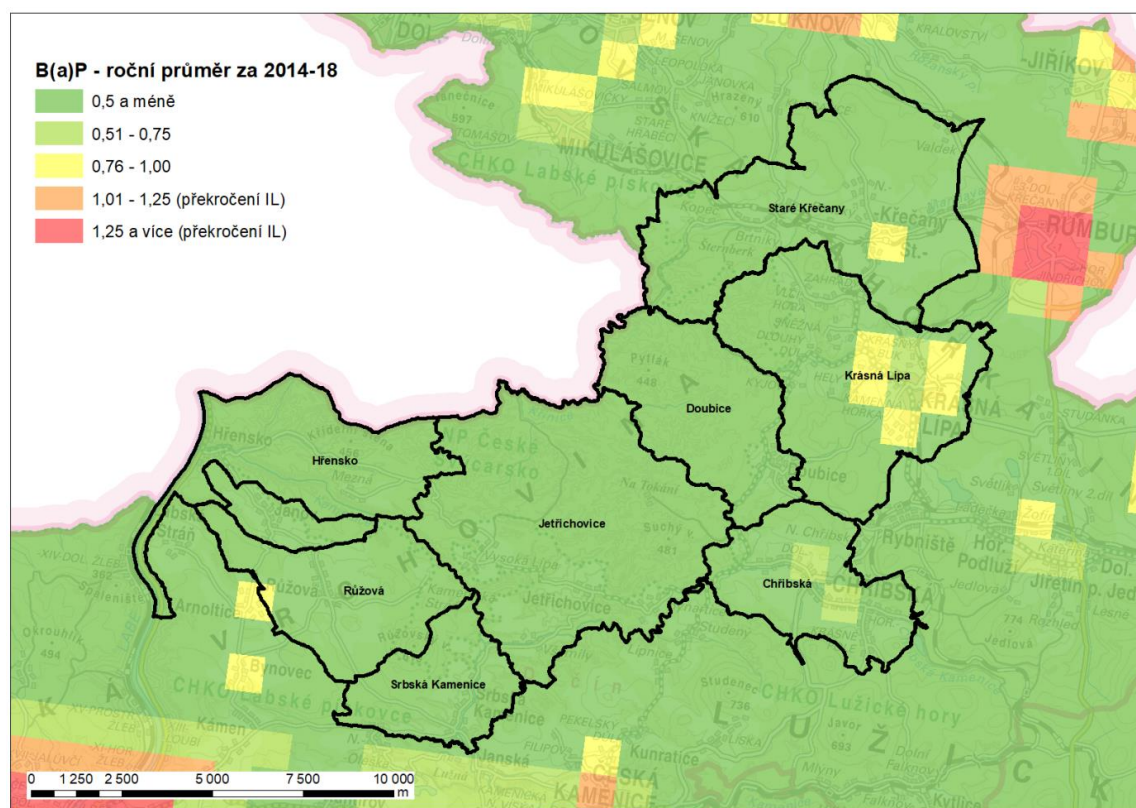
koncentrací za období 2014-2018 vyplývá, že na území NP České Švýcarsko nedošlo k překročení imisního limitu pro žádnou znečišťující látku.

Na hranici obce Staré Křečany, avšak mimo národní park, došlo k překročení imisního limitu (1 ng.m^{-3}) pro roční průměrnou koncentraci B(a)P. Imisní limit pro 24hodinovou koncentraci PM_{10} ($50 \text{ } \mu\text{g.m}^{-3}$, maximální povolený počet překročení za kalendářní rok je 35krát) překročen nebyl, avšak zvýšené hodnoty se ve sledovaném období vyskytovaly na hranici obce Růžová (viz níže). Ostatní imisní limity SO_2 , NO_2 , NO_x , NO , $\text{PM}_{2,5}$ a O_3 pro ochranu zdraví ani imisní limity (NO_x a AOT40) pro ochranu ekosystémů a vegetace nebyly na výše jmenovaných stanicích sítě imisního monitoringu překročeny.

OBRÁZEK 4: PĚTILETÝ PRŮMĚR 36. MAX. 24HODINOVÝCH PRŮMĚRNÝCH KONCENTRACÍ PM_{10} V LETECH 2014-2018

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

OBRÁZEK 5: PĚTILETÝ PRŮMĚR ROČNÍCH PRŮMĚRNÝCH KONCENTRACÍ BENZO(A)PYRENU V LETECH 2014-2018

A.5. Geologie, horninové prostředí a surovinové zdroje

Neživá příroda dodává území Národního parku České Švýcarsko neopakovatelnou tvářnost a osobitý charakter. Právě specifická geologická a geomorfologická stavba jsou zde hlavními faktory, které předurčují i bohatství a vzácnost druhů živé přírody. Spolu s národním parkem Saské Švýcarsko tvoří jeden unikátní geologicko-morfologický celek a chrání nejčennější část pískovcového areálu mezi Děčínem a saskou Pirnou.

Oblast Českého Švýcarska tvoří nejsevernější část rozlehlé české křídové pánve, zaujímající severní část Čech a svými okraji zasahující i do příhraničních oblastí Polska (Góry Stolowe). Velká většina území je budována usazenými horninami – křemennými pískovci, v nichž se vytvořilo množství různorodých tvarů povrchu. Nejstarší horniny nacházející se v tomto regionu, dnes již většinou překryté horninami mladšími, však vznikly mnohem dříve. Naopak z mladší doby pocházejí horniny sopečného původu. Pestrá geologická mozaiku doplňují horniny, které se k povrchu dostaly vlivem pohybů zemské kůry podél tzv. Lužického přesmyku.

Dle geomorfologického členění je řešené území řazeno k Děčínské vrchovině (Děčínské a Jetřichovické stěny). Okrajově zde zasahují sousední geomorfologické jednotky – na jihu České středohoří a na severu Šluknovská pahorkatina. Přírodní procesy eroze skalního podkladu i akumulace sedimentů působí i v současnosti. Jde o přirozené pokračování geologického vývoje této oblasti. Kromě zvětrávání, říční eroze, ukládání i transportu dochází zejména ke geodynamickým (svahovým) pohybům – zejména ke skalnímu řízení. Hlavní příčinou nestability skal na území NP je predispozice geologickou stavbou, ale také morfologické poměry i vliv klimatických změn. Uvedená skutečnost se dotýká zejména některých obcí v regionu Českého Švýcarska (Hřensko).

A.6. Voda

Oblast patří k úmoří Severního moře. Pro území je typická relativní chudost na vodní toky, což je způsobeno vysokou propustností geologického prostředí. Naprostá většina významnějších vodních toků pramení mimo zájmové území, např. Kamenice v Lužických horách, Křinice ve Šluknovské pahorkatině, obdobně jako řada menších toků, např. Doubický potok, Bílý potok ve Šluknovské pahorkatině a Brtnický potok.

Významným vodním tokem je Labe, které však přímo do NP České Švýcarsko nezasahuje, pouze malá část labského kaňonu severně od Hřenska tvoří hranici národního parku. Územím národního parku protékají dva hlavní vodní toky Kamenice a Křinice se svými přítoky. Oba vodní toky jsou pravobřežními přítoky Labe. Čistota vody na území národního parku je převážně stupně I. a II., případně stupně III. Územím protéká vodohospodářsky významný tok, řeka Kamenice, s turisticky atraktivními soutěskami Ferdinandovou, Divokou a Tichou), zčásti turisticky zpřístupněnými plavbou na pramicích.

Další významnou řekou je Křinice, která po průtoku městem Krásná Lípa, vtéká do pískovcového území národního parku. Z pahorkatinného rázu se krajina mění v kaňonovité Kyjovské údolí lemované skalami. Dále se řeka rozšiřuje a v úseku cca jednoho kilometru meandruje v rovinatých fluvialních náplavech. Od tohoto soutoku řeka tvoří státní hranici až po Jankův kopec nedaleko pod bývalými Zadními Jetřichovicemi, kde opouští státní hranici a vtéká do saského vnitrozemí.

A.6.1. Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod, vyhláší vláda nařízením za chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV). V chráněných oblastech přirozené akumulace vod se v rozsahu stanoveném nařízením vlády limituje řada aktivit.

Území NP České Švýcarsko představuje oblast mimořádného významu z hlediska tvorby a oběhu podzemních vod. Křemenné pískovce tvořící většinu území dosahují mnoha set metrových mocností a jsou výborně propustné. Celé území je proto vyhlášeno jako Chráněná oblast přirozené akumulace podzemních vod Severočeská křída.

A.6.2. Vodní hospodářství

ZÁSOBOVÁNÍ VODOU

Ústecký kraj vyniká nadprůměrným podílem obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu (v roce 2017 činil 97,8 %) a podobně tomu je i u obcí spadajících do území NP České Švýcarsko. Z vodovodní sítě je zásobena velká část obyvatel obcí, část obyvatel zůstává zásobována z individuálních zdrojů. Kvalita pitné vody je většinou dobrá, v některých oblastech a při nízkých stavech v letních měsících, se její jakost zhoršuje.

Zejména v posledních letech se na území ČR, region Českého Švýcarska nevyjímaje, projevuje nedostatek vody. Dle predikce změn klimatu lze v následujících letech očekávat častější výskyt sucha, a to včetně sucha hydrologického. V některých oblastech byl v předchozích sezónách zaznamenán nedostatek pitné vody, např. Hřensko, Chřibská, Krásná Lípa. Přehled současného stavu v jednotlivých obcích je uveden níže.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Doubice

Zásobování pitnou vodou je řešeno napojením na veřejný vodovod s jímacími zářezy, u něhož je však plánováno jeho zkapacitnění.

Hřensko

Obec je napojena na veřejný vodovod. V místních částech Mezná a Mezní Louka se vyskytuje vodojem s malou kapacitou, který se, stejně jako další oblasti, v letním období potýká s nedostatkem vody.

Chřibská

Ve městě je zásobování pitnou vodou řešeno zejména prostřednictvím místních zdrojů (studny), u nichž začalo v posledních letech docházet k problémům. Do pěti let je plánována realizace nového vodovodu, který povede přes část Dolní Chřibská, a současně také napojení i okrajových částí na tento vodovod.

Janov

V Janově není vybudován veřejný vodovod. Zásobování pitnou vodou je řešeno individuálně prostřednictvím místních zdrojů (studny).

Jetřichovice

Převážná část obce je zásobována pitnou vodou z místního vodovodu a zbývajících obyvatelé jsou zásobováni individuálně (studně). V současnosti je stav vodovodní sítě ve špatném stavu, potrubí již nevyhovuje a jsou vyžadovány opravy.

Krásná Lípa

Místní část Krásná Lípa je zásobována pitnou vodou ze čtyř zdrojů, místní část Krásný Buk je částečně zásobována ze skupinového vodovodu a na zbytku území města funguje individuální zásobování vodou (studny, vrtly...). V roce 2018 byl nedostatek vody, který se projevil zejména v částech Vlčí Hora, Zahrady, Sněžná a Kyjov vysycháním studen. Město proto plánuje vybudovat šest veřejných zdrojů pitné vody.

Růžová

Obec je zásobována ze skupinového vodovodu, z něhož odebírá vodu převážná část obce.

Srbská Kamenice

Srbská Kamenice nemá vybudovanou vodovodní síť. Zásobování pitnou vodou je zprostředkováváno individuálně prostřednictvím studní či vrtů.

Staré Křečany

V obci není vybudována vodovodní síť pro veřejnou potřebu. Místní část Brtníky je zásobována vodou z místního vodovodu ze tří zdrojů, v ostatních částech obce je zásobování individuální.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

ODPADNÍ VODY

Na kanalizaci je v Ústeckém kraji připojeno 84,0 % obyvatel a na kanalizaci zakončenou ČOV 82,8 % obyvatel. V jednotlivých obcích regionu Českého Švýcarska se však tento stav různí. Například v Hřensku a Jetřichovicích pokrývá kanalizace téměř celou obec (kromě objektů s vlastní ČOV či bezodtokými jímkami) a míra připojení obyvatel tak dosahuje krajského srovnání. Naopak v Chřibské, Janově, Růžové či Srbské Kamenici není vybudována soustavná kanalizační síť a splaškové vody jsou tak odváděny do bezodtokých jímek s vyvážením na ČOV, dále do septiků s odtokem či jsou odstraňovány pomocí domácích ČOV. Hlavními zdroji vypouštění komunálních odpadních vod v obci jsou domácnosti a zařízení služeb a cestovního ruchu.

Dešťové vody bývají většinou odváděny částečně jednotnou kanalizací, částečně dešťovou kanalizací a ze zbývajících částí území pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí či jsou vsakovány do terénu.

Přehled současného stavu v jednotlivých obcích je uveden níže.

Doubice

V obci není zrealizována kanalizační síť a splaškové vody jsou tak odváděny do bezodtokých jímek a septiků. U některých domů je zrealizována soukromá ČOV, stejně jako u velkých penzionů. V současnosti obec plánuje vybudovat decentralizované ČOV pro skupiny rodinných domů. Dešťové vody jsou odváděny pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu.

Hřensko

Část Hřenska má vybudovanou oddílnou kanalizační síť. V místních částech Mezná a Mezní Louka mají soukromé subjekty (hotely) zajištěn odvod odpadních vod částečně do ČOV a zčásti do septiků. Obdobná je situace u chalupářů, kteří mají v rámci obce vybudovány jímky či soukromé ČOV. Problematická je situace u některých soukromých subjektů, jež sice mají vybudovanou žumpu, ale nezajišťují pravidelné vyvážení odpadních vod. V části Mezná přetrvává problém v podobě existujících přepadů do místních vodotečí. V minulosti byla plánována realizace tří kořenových ČOV, avšak od tohoto záměru bylo z důvodu střetu s vlastníky pozemků upuštěno. V současnosti je upřednostňováno spíše řešení v podobě decentralizovaných ČOV nebo ČOV pro více objektů. Dešťové vody jsou kromě oddílné kanalizace odváděny pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu.

Chřibská

Ve městě Chřibská není vybudována soustavná kanalizační síť, splaškové vody tak jsou odváděny převážně do septiků a bezodtokých jímek. Část odpadních vod je však odváděna jednotnou kanalizací (místní část Chřibská) či likvidována pomocí soukromých ČOV (např. u bytových domů). ČOV (část Dolní Chřibská) a kanalizace se však postupně dodělávají. Dešťové vody jsou odváděny převážně pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu. Část dešťových vod odvádí dešťová kanalizace.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Janov

V obci není vybudována soustavná kanalizační síť, splaškové vody tak jsou odváděny převážně do septiků a bezodtokých jímek. Nedořešené jsou také ČOV. Dešťové vody jsou odváděny převážně pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu. Část vod odvádí dešťová kanalizace.

Jetřichovice

V části Jetřichovice je vybudována jednotná kanalizace. Obyvatelé a subjekty, kteří nejsou na kanalizaci napojeni, mají vybudované septiky a bezodtoké jímky. V ostatních částech obce kanalizace není vybudována a odpadní vody jsou odváděny do septiků a bezodtokých jímek, popř. některé objekty mají vybudovanou domovní ČOV. Dešťové vody jsou odváděny převážně pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu.

Krásná Lípa

V místní části Krásná Lípa je vybudována oddílná splašková kanalizace s ČOV. Individuálně, pomocí septiků, bezodtokých jímek či soukromých ČOV, je likvidace splaškových vod řešena v ostatních částech města. Dešťové vody jsou odváděny převážně pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu.

Růžová

V obci zůstává nedořešená likvidace odpadních vod prostřednictvím veřejné kanalizace a ČOV. Splaškové vody jsou tak odváděny převážně do septiků a bezodtokých jímek. Dešťové vody jsou odváděny převážně pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu.

Srbská Kamenice

V obci zůstává nedořešená likvidace odpadních vod prostřednictvím veřejné kanalizace a ČOV. Splaškové vody jsou tak odváděny převážně do septiků, bezodtokých jímek či soukromých ČOV. Dešťové vody jsou odváděny převážně pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu.

Staré Křečany

Z důvodu rozptýlené zástavby není v obci vybudována soustavná kanalizační síť, ale pouze jednotlivé kanalizační stoky. Odpadní vody jsou tedy individuálně odváděny do septiků a bezodtokých jímek. Nachází se zde soukromé ČOV (některé výrobní provozy, popř. rodinné domy), na jejichž realizaci obec přispívá. V místní části Brtníky se vyskytují také kořenové čistírny odpadních vod. Dešťové vody jsou odváděny převážně pomocí příkopů, struh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu.

A.7. Příroda a krajina

A.7.1. Velkoplošná zvláště chráněná území

Kromě již zmiňovaného NP České Švýcarsko se v území nacházejí také CHKO Labské pískovce a Lužické hory.

CHKO Labské pískovce byla vyhlášena v roce 1972, ke změně jejího vymezení došlo v souvislosti se zřízením NP České Švýcarsko v roce 2000. Celková výměra je cca 24 500 ha. Nachází se na území SO ORP Děčín, Rumburk, Varnsdorf a Ústí nad Labem. Ve své současné podobě představuje především ochranné pásmo národního parku, který byl vyčleněn z její nejceněnější části. Pro zájmové území významná pravobřežní část je tvořena hlubokými údolními vodními toků, zaříznutých do pískovcové tabule, a je charakteristická střídáním rozsáhlých komplexů lesa s nelesní půdou, dnes především loukami, pastvinami, remízky a vesnickou zástavbou.

CHKO Lužické hory byla vyhlášena v roce 1976. Na území Ústeckého kraje se nachází jeho menší část, a to v SO ORP Varnsdorf, Děčín a Rumburk, větší část CHKO leží v Libereckém kraji. Celková výměra CHKO je cca 27 000 ha. Území má pestrý skladbu horninového podloží a je značně zalesněno, kdy převažují druhotné smrkové lesy, místy se však vyskytují i relativně přirozené smíšené lesy a bučiny. Krajinový ráz dotváří hojně zastoupená lidová architektura.

A.7.2. Maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ)

Na území národního parku jsou v současné době tři maloplošná zvláště chráněná území (NPP Pravčická brána, NPR Růžák a PP Nad Dolským mlýnem – probíhá řízení o jeho zrušení) a mimo NP na území dotčených obcí také NPR Kaňon Labe (Hřensko, Růžová), NPR Růžák (Růžová, Srbská Kamenice), PR Arba (Srbská Kamenice), PR Za Pilou (Srbská Kamenice), PR Pavlínino údolí (Jetřichovice), PR Marschnerova louka (Chřibská), PP Louka u Brodských (Chřibská), PR Spravedlnost (Chřibská, Doubice), PR Vápenka (Krásná Lípá), PR Velký rybník (Krásná Lípá), PP Hofberg (Jetřichovice) a PP Meandry Chřibské Kamenice (Srbská Kamenice, Jetřichovice).

A.7.3. Natura 2000

Natura 2000 je soustava chráněných území, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejceněnější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitém místě (endemické). Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody, a to směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“), a směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“).

Lokality soustavy Natura 2000, které zasahují na území obcí regionu, byly zmíněny v úvodu textu. Níže uvedená tabulka tedy uvádí jejich přehled.

TABULKA 6: SOUSTAVA NATURA 2000 V ŘEŠENÉM ÚZEMÍ (AOPK ČR, 2019B)

Název	Kód lokality	Rozloha (ha)
PO Labské pískovce	CZ0421006	35487,18
EVL České Švýcarsko	CZ0424031	10 626,91
EVL Labské údolí	CZ0424111	1 372,39
EVL Studenec	CZ0420082	846,23
EVL Spravedlnost-Chřibská	CZ0420083	61,09
EVL Horní Kamenice	CZ0423507	185,62
EVL Chřibská	CZ0423652	0,06
EVL Velký Rybník	CZ0420166	103,71

Zdroj: www.natura2000.cz, 2020

A.7.4. Územní systémy ekologické stability krajiny (ÚSES)

Dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je pro zajištění obecné ochrany přírody důležité vytvoření územního systému ekologické stability (ÚSES), který zahrnuje ekologicky stabilní, přírodní nebo přírodě blízké části krajiny a tvoří prostor pro výskyt, rozmnožování a migraci širokého spektra druhů organismů. ÚSES se skládá z biocenter, biokoridorů a interakčních prvků a je vymezen na lokální, regionální a nadregionální úrovni. Problémem realizace projektovaných ÚSES, zejména na lokální úrovni, je absence pozemků ve vlastnictví státu či obcí, nezbytných pro jejich výstavbu a omezená možnost realizace ÚSES na soukromých pozemcích.

Aktuální podoba nadregionálního a regionálního ÚSES na území kraje byla stanovena v Zásadách územního rozvoje Ústeckého kraje z roku 2011. Vymezeno je 13 nadregionálních biocenter (NRBC), 192 regionálních biocenter (RBC), 28 nadregionálních biokoridorů (NRBK) a 112 regionálních biokoridorů (RBK) nadregionálního a regionálního ÚSES, jejich vymezení je zakresleno ve Výkresu ploch a koridorů. Národní park České Švýcarsko náleží mezi tzv. klíčová území Evropské ekologické sítě (dříve EECONET, nyní PEEN).

Téměř celou jihovýchodní část národního parku pokrývá funkční nadregionální biocentrum Hřenská skalní města, které je napojeno na funkční nadregionální biokoridory Hřenská skalní města – K 7, Božídarské rašeliniště – Hřenská skalní města, Hřenská skalní města – Studený vrch a Studený vrch – státní hranice.

Na území obce Hřensko zasahuje funkční RBC Údolí Labe, na hranicích obcí Růžová a Srbská Kamenice se nachází funkční RBC Růžák. Srbská Kamenice má na svém území také funkční RBC Svinské doly a Vlčí rokle, město Krásná Lípa funkční RBC Vápenka a obec Staré Křečany funkční RBC Brtníky, RBC Karlovo údolí a RBC Dymník. Mezi funkční RBK se řadí Hřenská skalní města – Růžák (Růžová, Srbská Kamenice), Karlovo údolí – Dymník (Staré Křečany) – k založení, Karlovo údolí – Brtníky (Staré Křečany).

Vymezené skladebné části ÚSES je nutno upřesňovat i v nově vznikajících územně plánovacích dokumentacích obcí. V rámci zpracování ÚPD obcí, které nemají zpracovanou tuto dokumentaci, popř. dochází k její aktualizaci, je nutné vymezovat skladebné části ÚSES lokálního významu (biocentra, biokoridory, interakční prvky).

A.7.5. Krajinný ráz

Krajinný ráz Národního parku České Švýcarsko a jeho okolí je jednoznačně dán dominantním typem ekosystému, který je tvořen komplexem pískovcových skal a lesů. Tento charakter krajiny převažuje na převážné ploše území národního parku. Krajina je velmi silně vnitřně rozrůzněna hustou sítí roklí, členící krajinu na jednotlivé segmenty. Charakter se poměrně značně mění v západovýchodním směru - v západní části je největší převýšení, kde se od řeky Labe (nejnižší místo v ČR) zvedá krajinný reliéf až po Stříbrné stěny, kde leží nejvyšší místo na pískovcích v národním parku (500 m n. m.). Odtud pak postupně klesají relativní výšky až po východní část národního parku, která nabývá v okolí Doubice (Bor a okolí) až rázu pískovcové plošiny přecházející pozvolna do území lužického žulového masivu. Naproti tomu velmi ostré předěly v reliéfu krajiny jsou podmíněny přítomností vulkanických elevací čedičových hornin. Tím, že tyto elevace většinou převyšují okolní pískovcovou krajinu, stávají se – bez ohledu na jejich marginální podíl na celkové rozloze národního parku – výraznými dominantami. Do značné míry odlišný krajinný ráz mají též údolí potoků, které jsou však na území národního parku velmi vzácným jevem, významnější vodoteče tvoří pouze zmíněná Kamenice a Křinice. Dalším krajinným prvkem na území národního parku jsou plošiny, ty však zabírají pouze malou plochu. Jednak tvoří jižní okraj národního parku v okolí Růžové, přecházející do rozsáhlé Růžovské plošiny (již mimo národní park), a dále tvoří plošinu severně od soutěsek Kamenice. Nejvyšším bodem NP je Růžák a nejvyšším bodem Labských pískovců je Vysoký Sněžník.

A.7.6. Invazní druhy

Specifickou problematikou v obecné ochraně rostlin a živočichů je problematika invazních druhů, tedy těch druhů, jejichž introdukce a/nebo šíření ohrožuje biologickou diverzitu. Negativním působením nepůvodních druhů je pronikání do „přírodních“ společenstev a potlačování původních druhů. Následně dochází k rozvrácení společenstva a často tento proces končí vznikem silně pozměněných (v extrémních případech monocenózních) společenstev, která jsou výrazně druhově ochuzena. Dalším negativem jsou zdravotní rizika některých invazních rostlin, které mohou obsahovat jedovaté, nebo fototoxické látky, případně silné alergen.

V řešeném území probíhá odstraňování nepůvodních invazivních druhů (křídlatka japonská a sachalinská, netýkavka žláznatá), a to zejména v okolí toků řeky Kamenice a Křinice, a dále je prováděno odstraňování netýkavky malokvěté (*Impatiens parviflora*) také v NPP Pravčická brána a okolí. Mezi další nepůvodní nebo invazivní druhy patří pámelník bílý, šeřík obecný či dub červený či borovice vejmutovka. Zároveň byla zjištěna přítomnost nepůvodních a invazivních druhů ryb. V roce 2018 byl poprvé v NP České Švýcarsko potvrzen severoamerický invazní druh kůrovce (*Gnathotrichus materiarius*) (SNP ČŠ, 2019).

A.7.1. Staré ekologické zátěže a lokality brownfields

Za starou ekologickou zátěž (SEZ) se považuje závažná kontaminace horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti (jedná například o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a aromatické uhlovodíky, těžké kovy a podobně). Tento závažný stav byl způsobem používáním k životnímu prostředí nešetrných, ale ve většině případů povolených technologií a chemických látek. Nejedná se o produkt současných činností ani současných havarijních stavů.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Kontaminovaná místa mohou být rozmanitého charakteru – může se jednat o skládky odpadů, průmyslové a zemědělské areály, drobné provozovny, nezabezpečené sklady nebezpečných látek, bývalé vojenské základny, území postižená těžbou nerostných surovin nebo opuštěná a uzavřená úložiště těžebních odpadů představující závažná rizika (MŽP, 2019).

V řešeném území je v Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM), registrováno 41 kontaminovaných míst. Nejvíce lokalit se SEZ představují skládky TKO (37). Mezi další SEZ patří výroba/skladování/manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných) v Chřibské a 3 lokality s neznámým původem znečištění (Chřibská, Doubice, Krásná Lípa). Největší počet SEZ je v obcích Chřibská (12) a Staré Křečany (11). Stále také přetrvává problém vzniku nových nepovolených skládek. Nejproblematičtější skládkou v území je skládka mezi obcemi Mezná a Mezní louka, kde Správa NP České Švýcarsko připravuje její sanaci.

Brownfields lze charakterizovat jako dříve využívané a v současnosti opuštěné, nedostatečně využívané nebo prázdné území. Problematika brownfields v zájmovém území byla řešena v dokumentu „Brownfields na území MAS Šluknovsko“ v roce 2013. MAS Šluknovsko se nyní jmenuje MAS Český sever a její součástí jsou dnes všechny obce řešené v rámci této studie.

Celkem bylo zdokumentováno 148 lokalit brownfields (tj. na celém území MAS Šluknovsko/Český sever, přičemž významná z nich se nachází/ela na území některé z obcí v regionu NP České Švýcarsko. Rovněž platí, že nevyužívaných ploch a objektů je na dotčeném území daleko více. Jedná se především o menší objekty rodinných domů, chalup a zbořeníšť. Také většina továren, které nebyly zařazeny do dokumentu, často využívá jen část z celkových prostor.

Brownfields může být i velkou příležitostí, která může iniciovat soukromé i veřejné investory a přinést daňové příjmy, nová pracovní místa, nové bytové jednotky nebo zeleň. Jednou z možností je využití těchto lokalit také jako ploch pro parkování.

A.8. Odpady

Likvidaci odpadů zajišťují v jednotlivých obcích pověřené firmy, které mají povolení k nakládání s odpady. Likvidaci odpadů zajišťují v jednotlivých obcích pověřené firmy, které mají povolení k nakládání s odpady a případně také sběrné dvory.

Objem odpadu se sezónně liší a je závislý na odpadech produkovaných – kromě stálých obyvatel – také chalupáři, hosty v ubytovacích zařízeních i procházejícími turisty. Lze odhadnout, že nárůst objemu odpadu v důsledku cestovního ruchu je v letním období v některých oblastech až trojnásobný. Problémy činí také nedisciplinovanost návštěvníků s následným znečišťováním přírodního prostředí i území obcí.

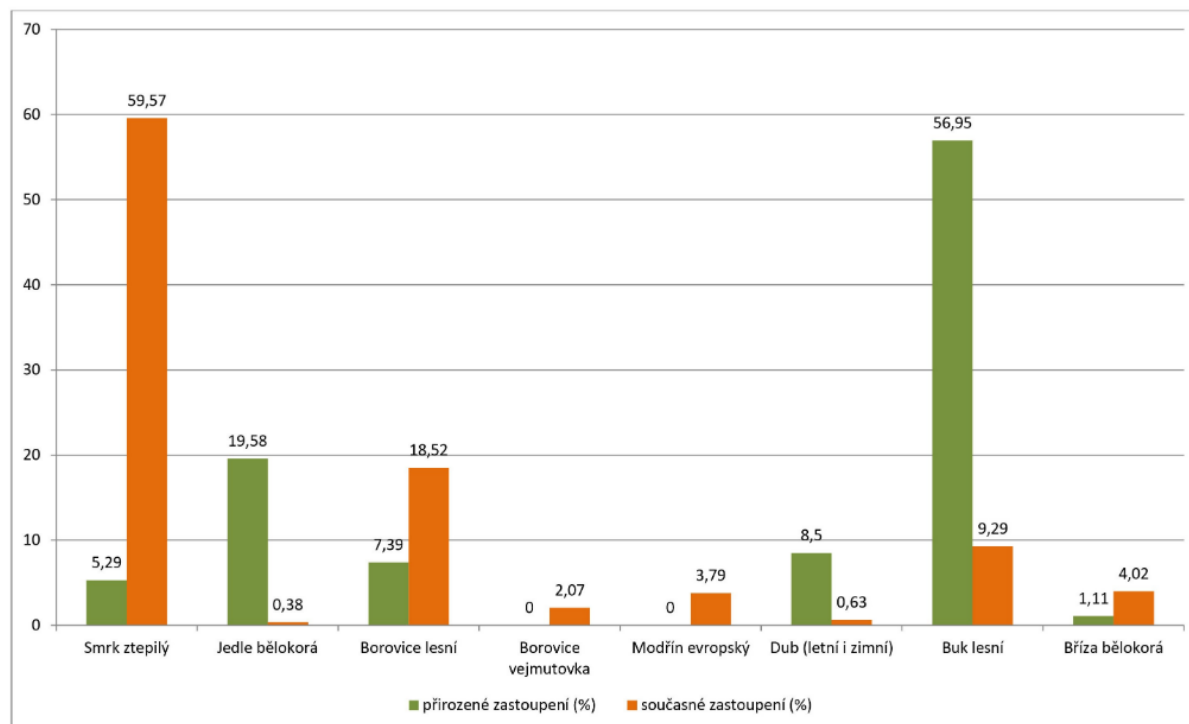
Některé obce pocítují problém s nakládáním s odpady – např. Chřibská v oblasti nakládání s plasty a město Krásná Lípa z důvodu ukládání odpadů na skládku – je zde ukládáno až 80 % plastů. Mezi další problémy patří například doplácení ročních poplatků za odpad z důvodu netřízení odpadu ze strany návštěvníků (např. Jetřichovice). Jetřichovice chystají vybudovat sběrný dvůr a zavést nový systém sběru odpadů (pytle s kódem). Staré Křečany se potýkají s navyšováním produkce odpadů ze strany chatařů, kdy obec doplácí velké finanční prostředky. Zároveň zde není odbyt na separovaný odpad. V Janově se potýkají s ukládáním odpadků na černé skládky.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Problematika nakládání s odpady získá na významu po přijetí novely zákona o odpadech, která vychází z balíčku oběhového hospodářství EU. Lze tedy čekat mj. zvyšování poplatků za ukládání komunálních odpadů na skládku a tedy i další náklady obcí v důsledku odpadů zanechanými návštěvníky.

A.9. Půdní a lesní fond

V řešeném území postupně narůstá rozloha neobhospodařovaných pozemků. K uvedenému stavu dochází zejména z důvodu nezájmu zemědělců (nebo ekonomické nevýhodnosti) o obhospodařování ploch, které jsou pro ně ekonomicky nezajímavé, na kterých nelze využít vysoce výkonnou zemědělskou techniku a také z důvodu nevyřešených majetkoprávních vztahů. Neobhospodařované pozemky jsou zdrojem šíření plevelných invazních rostlin a zarůstají náletovými dřevinami. Neudržované plochy snižují estetickou hodnotu krajiny. V NPČŠ mají v rámci nelesních ploch největší rozlohu plochy ostatní (48 %), dále to jsou trvalé travní porosty (28 %) a orná půda (18 %). Lesy tvoří plošně nejrozsáhlejší typ stanoviště v NP České Švýcarsko, kde lesní porosty zaujímají dokonce přes 95 % území. Druhové i věkové složení zdejších lesů doznalo značných změn, které souvisely s jejich hospodářským využíváním (viz obrázek níže). Pozůstatky původních lesů se dnes zachovaly zejména na nepřístupných skalních vrcholech v podobě tzv. reliktních borů a v hluboce zaříznutých roklich, kde dodnes roste původní forma (ekotyp) smrku ztepilého. Místy se zachovaly zbytky listnatých lesů, především bučin, ale také teplomilnějších doubrav a na vodní toky vázaných lužních lesů. Na většině území však byly původní smíšené lesy nahrazeny monokulturami jehličnatých dřevin, zejména smrku ztepilého (*Picea abies*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*). Těžební zásahy byly uplatňovány při přeměně smrkových monokultur na lesy s bohatou druhovou skladbou, při odstraňování borovice vejmutovky a dalších nepůvodních dřevin (např. modřínu opadavého) a zejména pak při zajišťování ochrany lesa proti kůrovci.

OBRÁZEK 6: POROVNÁNÍ PŮVODNÍ A SOUČASNÉ DRUHOVÉ SKLADBY LESŮ V NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

V minulých letech byly na území NP České Švýcarsko zaznamenány významné škody způsobené větrem i výskyt lýkožroutů na smrku v kalamitním stavu. Současné souvislé smrkové lesy v části území jsou kůrovcem napadeny a budou vytěženy jen na místech, kde hrozí nebezpečí pádu stromů (např. v okolí silnic a turistických cest) a v tzv. pufrační zóně, která sousedí s jinými vlastníky lesa, ostatní plochy budou ponechány samovolnému vývoji. Na druhé straně je to i šance pro založení a podporu lesů nových, pestrých a stabilnějších, které budou lépe odolávat měnícímu se klimatu a jevů, které ji doprovází (větrné kalamity, dlouhodobá sucha apod.).

B. IDENTIFIKACE POTŘEB REGIONU

Pro identifikaci potřeb regionu byly využity v souladu se zadáním projektu zejména Strukturované rozhovory se zástupci obcí, doplněné informace ze strukturovaných rozhovorů se zástupci NPČŠ a vybranými aktéry. Jejich shrnutí je v souladu se zadáním součástí kapitoly 4.4. a záznamy jednání je součástí přílohy č. 2.

2. PRIORITIZACE ZJIŠTĚNÝCH PROBLÉMŮ A NÁVRH OPATŘENÍ PRO ŘEŠENÍ ZJIŠTĚNÝCH PROBLÉMŮ

Charakteristika SWOT analýzy

Silné stránky (S) a příležitosti (O) označují kladné rozvojové aspekty, zatímco slabé stránky (W) a hrozby (T) označují aspekty negativní. Silné a slabé stránky vycházejí především zevnitř oblasti (z rozvojového potenciálu) a popisují stávající situaci, zatímco příležitosti a hrozby jsou faktory, které oblast ovlivňují nebo v budoucnu mohou ovlivňovat zvnějšku, nezávisle na jejím samotném vývoji a odhadují tak budoucí situaci. Logiku metody přibližuje následující tabulka.

TABULKA: METODA SWOT

		vliv na rozvoj území	
		Kladný	Záporný
rozvojové faktory	vnitřní	Silné stránky	Slabé stránky
	vnější	Příležitosti	Hrozby

Analytická zjištění mají mj. tu funkci, že umožňují zpětně kontrolovat vhodnost navržených doporučení a opatření. Je proto potřeba respektovat pravidlo, že návrhy by měly využívat existující silné stránky a očekávané příležitosti a eliminovat existující slabé stránky a očekávané hrozby.

V níže uvedené tabulce jsou tučně uvedena zjištění, považovaná za prioritní (viz zadáním požadovaná **priorizace zjištění**). Italicou ta zjištění, která nejsou univerzální (týkají se jen některých obcí).

	Silné stránky	Slabé stránky
ŽP v obcích	- Funkční systém nakládání s odpady v obcích - Relativně malé problémy s existencí brownfields na území obcí	Nedostatky v oblasti čištění odpadních vod, především chybějící či zastaralá kanalizace v obcích, Obtížně splnitelné požadavky na finanční podporu/dotace pro čištění odpadních vod (podmínka limitu ekvivalentních obyvatel) <i>Nedostatečné čištění odpadních vod části rekreačních objektů</i> <i>Administrativní a legislativní náročnost obnovy a výstavby vodních prvků v krajině</i> - Narůstající množství komunálního odpadu, vznik černých skládek (turisté) <i>Nedostatečné využívání potenciálu obnovitelných zdrojů energie (OZE) a dalších mitigačních opatření, např. zateplování</i> - Rozdílný stav a stagnace komplexních pozemkových

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

	Silné stránky	Slabé stránky
		- úprav z důvodu nedostatku finančních prostředků <i>Znečišťování ovzduší z lokálních zdrojů v části obcí (inverzní polohy)</i>
Doprava a cestovní ruch	- Kvalitní životní prostředí a přírodní bohatství jako hlavní atraktivita regionu - Existence národního parku jako turistické značky (label) - Přetrvávající zájem turistů o návštěvu oblasti	- Koncentrace návštěvnosti do několika nadměrně zatížených cílů s dopady na předměty ochrany i dopravu - Rozdíly v množství a rozložení návštěvníků a tím i přínosech a negativních dopadech CR v různých obcích („průjezdové“/„cílové“ obce) - Absence CNG plnicích stanic v regionu - Absence optimálního systému dopravy do národního parku, snižujícího negativní dopady IAD na životní prostředí - Absence vhodného způsobu parkování na území obcí, mimo ně i na záchytných parkovištích ve vzdálenějším okolí - Absence dopravního informačního systému, snižujícího zbytečné jízdy a kongesce při postupném naplňování parkovacích ploch - Nedostatečné využití železniční a vodní dopravy, resp. multimodálního řešení - Nedostatečný management cestovního ruchu, vedoucí k řízenému rozptylu návštěvnosti - Nevyhovující rozsah a organizace dopravní obslužnosti v některých obcích - Absence informací o aktuálním stavu dopravy (zpoždění, apod.) - Kvalita komunikací a s tím související bezpečnost a zpoždování spojů (zejména v zimě) - Nevhodné geografické podmínky pro pěší a cyklistickou dopravu a cykloturistiku
Ostatní	- Zájem obcí i NP na společném rozvoji oblasti - Existence České Švýcarsko, o.p.s., jako subjektu zaměřeného na řešení problémů společného zájmu klíčových aktérů	- Nedostatek finančních prostředků i kapacity zaměstnanců na přípravu (kontrolu) projektové dokumentace - Chybějící infrastruktura veřejných služeb v některých obcích - Výrazná sezónnost a chybějící podpora podnikatelů a tím i služby v některých obcích, včetně základních (obchod) - Absence chodníků a stav komunikací v obcích - Nemožnost zaměstnávání místních nezaměstnaných z důvodů nastavení finančních podmínek MPSV

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

	Příležitosti	Hrozby
ŽP v obcích	• Rostoucí význam obnovitelných zdrojů energie a jejich technologií • Další rozvoj elektromobility v obcích (veřejné služby) a instalace CNG plnicích stanic • Rozvoj prvků cirkulární ekonomiky jako způsobu řešení problematiky odpadového hospodářství • Schopnost adaptace na dopady klimatické změny, včetně společného využívání finančních prostředků • <i>Podpora výměny místních zdrojů znečištění ovzduší (včetně zvýhodnění vybraných sociálních skupin)</i>	• Negativní dopady klimatické změny • Další snižování vydatnosti i dostupnosti zdrojů pitné vody • Růst nákladů na energie a nakládání s odpady • Zvyšující se náklady v důsledku nedisciplinovanosti návštěvníků i obyvatel (veřejný pořádek, odpady)
Doprava a cestovní ruch	• Zvýšení mimosezónního cestovního ruchu v důsledku vlivů klimatické změny (snížení potenciálu lyžování v tradičních střediscích jinde) • Prodloužení letní turistické sezóny • Podpora návštěvnosti dalších atraktivních cílů v oblasti s cílem snížení antropogenního tlaku na nadměrně zatížená území • Podpora financování agentury, zajišťující komplexní roli při podpoře cestovního ruchu v oblasti • Řešení problematiky dopravy do NP a parkování • Využívání vhodnějších vozidel VHD, přizpůsobených podmínkám oblasti (velikost, nízkoemisní pohon, ad.) • Rozvoj nízkoemisní dopravy jako součást životního stylu obyvatel	• Pokračující koncentrace CR do několika málo lokalit • Další degradace lesních porostů, a tím i snižování atraktivity území, kombinovanými vlivy klimatické změny, sucha a šíření škůdců • Negativní dopady rozvoje elektro cykloturistiky na předměty ochrany přírody
Ostatní	• Rozvoj komunitní spolupráce obcí, Správy NP a podnikatelů, např. prostřednictvím Platformy spolupráce obcí, místní Agendy 21, apod. • Společné komunikační, osvětové a marketingové aktivity obcí a NP • <i>Rozšíření informačních center</i>	• Pokračující trend úbytku obyvatel, zejména mladých • Zpomalení ekonomického růstu (recese) snižující objem cestovního ruchu a tím i hlavní zdroj příjmů v oblasti • Využívání rodinných domů pouze pro rekreaci namísto stálého bydlení • Další zvyšování rozdílů mezi obcemi v oblasti • Rozpory v přístupu klíčových aktérů při rozvoji oblasti • <i>Zvyšující se konflikty mezi chovateli a zvláště chráněnými živočichy (vlk)</i>

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko – struktura dle zadání

Na analytická zjištění je nezbytné reagovat návrhem opatření. Zadáním jsou požadována doporučení ve dvou hlavních oblastech: Úprava stávajícího Programu podpory obcí v národních parcích, resp. návrhy pro úpravy dalších dotačních titulů v rezortu MŽP zvýhodňující obce v regionu národních parků.

Zpracovatelé pro přehlednost zvolili strukturu, která v první podkapitole návrhové části shromáždí okruhy problémů a metody jejich řešení a v následující podkapitole pak „přidělí“ řešení problémů do sféry úpravy Programu. Protože v rámci návrhové části jsou navrhována i taková opatření, která nelze zařadit do žádného s navrhovaných nástrojů, byly soustředěny do samostatné podkapitoly, která zahrnuje tato „nezařaditelná“ doporučení.

Z analytických zjištění a jejich prioritizace jednoznačně vyplynuly okruhy největších problémů oblasti. Jejich přehled se stručným popisem a přehledem nezbytných kroků je uveden níže.

Je zřejmé, že seskupování problémů do okruhů může kromě přehlednosti přinést i znejasnění vztahů a návazností. Typickým příkladem je oblast dopravy a parkování, které se týká dopravy obyvatel obcí oblasti i dopravy turistů, zahrnuje problematiku veřejné služby prostřednictvím hromadné dopravy (dopravní obslužnost), dopady individuální dopravy i významnou roli v rámci managementu cestovního ruchu (možnosti parkování, restrikce, ad.), využití různých módů dopravy, specifickou otázku přeshraniční dopravy, ad. Navíc spolu všechny výše uvedené aspekty souvisejí, navzájem se ovlivňují a často také podmiňují.

Nicméně tabulky níže uvádějí doporučení v hlavních oblastech udržitelného rozvoje obcí a předběžně odhadují význam jednotlivých doporučení. Váhy jednotlivých doporučení byly navrženy na základě diskuse v Řídícím výboru a tvoří tak standardní multikriteriální analýzu.

Níže je uveden přehled navržených opatření:

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

1. Životní prostředí a infrastruktura v obcích		2. Doprava		3. Osvěta
1.a ŽP v obcích	1.b Další infrastruktura obcí	2.a Společné problémy	2.b Specifické problémy dopravy ČR	
1.a1 Čištění odpadních vod v obcích a části ubytovacích zařízení	1.b1 Podpora výstavby obecních komunikací a chodníků	2.a1 Úprava dopravní obslužnosti	2.b1 Zřizování záchytných parkovišť mimo území regionu NP	3.1 Osvěta zaměřená na dodržování pořádku a pravidel
1.a2 Zásobování pitnou vodou	1.b2 Podpora infrastruktury veřejných služeb	2.a2 Použití prostředků VHD lépe odpovídajících charakteru oblasti	2.b2 Zřizování kapacitních parkovišť na území obcí v regionu NP	3.2 Vznik nových, rozšíření a vybavení informačních center
1.a3 Zlepšení kvality ovzduší	1.b3 Podpora zpracování projektových dokumentací	2.a3 Použití prostředků VHD s nižšími dopady na ŽP	2.b3 Zřizování parkovišť s nižší kapacitou v obcích regionu NP	3.3 Podpora spolupráce obcí v regionu NP - Platforma
1.a4 Obnova a výstavba vodních prvků v krajině		2.a4 Podpora propojování modů dopravy	2.b4 Zřizování parkovišť u nástupů značených cest v NP	3.4 Podpora společného marketingu a osvětových aktivit obcí
1.a5 Zavádění principů oběhového hospodářství a nakládání s odpady		2.a5 Modernizace informačního systému VHD	2.b5 Podpora elektrocyklistiky na komunikacích	3.5 Finanční podpora agentury pro obce v regionu NP
1.a6 Úprava a úklid veřejných prostranství obcí			2.b6. Moderní navigační systémy pro parkování	3.6 Podpora chovatelů při řešení konfliktů se ZCHD (např. vlk)
1.a7 Podpora mitigačních opatření, snižujících vliv na klima				
1.a8 Podpora elektromobility v obcích (nákup DP pro v.slouby)				
1.a9 Podpora komplexních pozemkových úprav				
1.a10 Řešení světelného znečištění kvalitnějším veř. osvětlením				

2.1 Životní prostředí a infrastruktura v obcích

Návrhy v oblasti životního prostředí v obcích v regionu národního parku jsou zadáním požadovány jako prioritní. Životní prostředí obcí je nejvíce ovlivňováno dopravou v rámci cestovního ruchu. Kromě tohoto primárního fenoménu atraktivní oblasti se však obce potýkají s obvyklými komunálními problémy, které však mají v konkrétních geografických podmínkách a v souvislosti s nutností respektovat požadavky ochrany přírody větší dopad na jejich rozpočet i kapacitu úřadu. Proto je tato oblast zejména důležitá z hlediska podpory obcí v regionu národního parku.

V části zaměřené na infrastrukturu obcí spojené se životním prostředím bylo identifikováno:

Infrastruktura obcí spojená se životním prostředím

Hlavní problémy z analýzy s potenciálem řešení:

- Nedostatky v oblasti čištění odpadních vod v celém území, především chybějící či zastaralá kanalizace v obcích
- Nedostatečné čištění odpadních vod části rekreačních objektů
- Obtížně splnitelné požadavky na finanční podporu/dotace pro čištění odpadních vod (podmínka limitu ekvivalentních obyvatel, resp. další podmínky)
- Zhoršování podmínek zásobování pitnou vodou, úbytek zdrojů, zhoršování kvality
- Znečištění ovzduší lokálními zdroji v některých obcích (částech obcí)
- Administrativní a legislativní náročnost obnovy a výstavby vodních prvků v krajině, zaměřených na snižování dopadů klimatických změn (např. Krásná Lípa)
- Narůstající množství komunálního odpadu, vznik černých skládek (především v souvislosti s cestovním ruchem)
- Nedostatečné využívání potenciálu obnovitelných zdrojů energie (OZE) a dalších mitigačních opatření, např. zateplování (nezohledňování specifické problematiky obcí v regionu NP)
- Rozdílný stav komplexních pozemkových úprav; stagnace z důvodu nedostatku finančních prostředků
- Narůstající náklady na úklid veřejných prostranství (především v souvislosti s cestovním ruchem)

Legenda k tabulkám:

- Hodnocení jednotlivých aspektů (dosud bez zapojení vah) je ve škále 1 – 3, kde 3 je nejvyšší hodnota
- Sloupec „Analytické zjištění“ obsahuje kód zařazení analytického zjištění (S = silná stránka, W = slabá stránka, O = příležitost, T = hrozba)
- Nástroje řešení uvádějí, který nástroj je pro řešení vhodný - pořadí odpovídá významu použití (P = Program, Zv = zvýhodnění v rámci dalších dotačních titulů, J = jiné, v případě potřeby doplněno konkrétními, např. ÚK = ústecký kraj, apod.)
- Univerzalita hodnotí, nakolik je problém společný pro všechny obce (většinou tedy vyplývá z příslušnosti k regionu NP), nebo se jedná jen o problém jedné či několika obcí
- Význam pro OP hodnotí, nakolik doporučení sniž/zvýší potenciální vliv na předměty ochrany přírody
- ÚK = Ústecký kraj, SMD = Statutární město Děčín
- Oranžově označeny hlavní priority (více než 10), žlutě priority (8-10)

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Vzhledem k významu a souladu s cíli zadání byla zvolena váha 1,5

Kód	Návrh doporučení	Analytické zjištění	Nástroje řešení	Význam pro všechny obce (univerzalita)	Význam pro OP	Potenciál (šance) na vyřešení	Výsledek (vč. váhy 1,5)
1.a1	Čištění odpadních vod v obcích (výstavba kanalizace, ČOV), včetně změkčení podmínek ekonomické efektivity pro spolufinancování infrastruktury čištění odpadních vod (např. počet EO), včetně ČOV části ubytovacích zařízení	W	P, Zv	2	3	2	10,5
1.a2	Zásobování pitnou vodou (zdroje, sítě), včetně změkčení podmínek ekonomické efektivity spolufinancování infrastruktury	W	P, Zv	2	2	2	9
1.a3	Zlepšení kvality ovzduší v obcích (modernizace lokálních topenišť v rekreačních objektech i domácnostech)	W	P, Zv	1	3	2	9
1.a4	Obnova, případně výstavba vodních prvků v krajině, včetně revitalizace vodních toků, s cíle snížení dopadů klimatické změny	O	Zv, P	1	2	2	7,5
1.a5	Zavádění principů oběhového hospodářství a nakládání s odpady v obcích v důsledku vysoké návštěvnosti i přísnějších podmínek pro způsob nakládání s odpady v NP, zejména v souvislosti s novelizací zákona o odpadech	O	Zv	2	2	2	9
1.a6	Úpravy a úklid veřejných prostranství, zejména v souvislosti s dopady cestovního ruchu	W	Zv, P, J	2	1	3	9
1.a7	Podpora mitigačních opatření, snižujících vliv na klima (zateplování, OZE)	O	P, Zv, J	2	1	3	9
1.a8	Další podpora elektromobility v obcích (nákup vozidel v majetku obcí, veřejné služby)	O	P, Zv, J	2	2	3	10,5
1.a9	Podpora komplexních pozemkových úprav s cílem zlepšování stavu krajiny i prevence dopadů klimatické změny	W,O	P, Zv	2	3	2	10,5
1.a10	Řešení problematiky světelného znečištění prostřednictvím obnovy veřejného osvětlení	W,O	P	2	2	3	10,5

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Ostatní infrastruktura obcí

Kromě problémů spojených se životním prostředím musí obce v regionu národního parku řešit také řadu problémů, které vyplývají částečně z lokalizace v periferní části České republiky. Existence národního parku tak – kromě částečného omezení rozvoje – přináší také významný impuls nejen k návštěvě, ale životu (zdravé životní prostředí, atraktivita, předpokládaná existence služeb (viz projekt „Vliv VZCHÚ na prosperitu regionů“). Přestože současný ekonomický vývoj v podstatě eliminoval jeden ze základních problémů periferních oblastí – nezaměstnanost, trend odlivu stálých obyvatel, zejména mladší populace, se zastavit nepodařilo. Níže uvedená opatření tedy přispívají k udržitelnému rozvoji oblasti.

Hlavní problémy z analýzy s potenciálem řešení:

- Absence chodníků, špatný stav komunikací v majetku obcí a jejich poškození při těžbě dřeva (nárůst v důsledku kůrovcové kalamity)
- Chybějící zdravotní a sociální infrastruktura a služby v některých obcích
- Chybějící podnikatelé a tím i služby v některých obcích, včetně základních (obchod)
- Pokračující trend úbytku obyvatel

Vzhledem k významu a souladu s cíli zadání byla zvolena váha 1,5

Kód	Návrh doporučení	Analytické zjištění	Nástroje řešení	Význam pro všechny obce (univerzalita)	Význam pro OP	Potenciál (šance) na vyřešení	Výsledek (vč. váhy 1,25)
1.b1	Podpora rekonstrukce obecních komunikací a výstavba chodníků s cílem zlepšení bezpečnosti v obcích	W,T	Zv,P,J	2	1	3	9
1.b2	Podpora infrastruktury veřejných služeb	W, T	Zv, J	1	1	3	7,5
1.b3	Podpora financování zpracování projektových dokumentací	W	P, Zv	3	2	3	12

2.2 Doprava, včetně dopravy v klidu

Problematika dopravy a parkování byla vyhodnocena jako velmi důležitá pro udržitelný rozvoj oblasti. Dotýká se jak kvality života místních obyvatel (dopravní obslužnost, vliv na životní prostředí v obcích), tak cestovního ruchu (management CR, vliv na předměty ochrany NP a CHKO). Pro zjednodušení je problematika dopravy tam, kde to je účelné, rozdělena do částí, a to týkající se především obyvatel oblasti a cestovního ruchu.

Pro rychlé rozlišení hlavních aspektů je v tabulkách opatření uvedena stručná identifikace vztahů, významu a potenciálu řešení.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Potřeby společné pro dopravu obyvatel obcí v regionu i cestovní ruch

Vzhledem k tomu, že se studie má přednostně věnovat potřebám obcí, je na prvním místě uvedena problematika dopravy obyvatel obcí, byť nemá takové dopady na životní prostředí, resp. předměty ochrany ZCHÚ, jako doprava podmíněná cestovním ruchem. Nicméně ani vliv dopravy obyvatel na životní prostředí není marginální a umožňuje jeho snížení.

Problémy nejsou univerzální pro všechny obce, a proto také jejich řešení není primárně zaměřeno pouze na oba hlavní požadované nástroje (Program, zvýhodnění v rámci dalších nástrojů v rezortu ŽP).

Hlavní problémy z analýzy s potenciálem řešení:

- Nevyhovující rozsah a organizace dopravní obslužnosti v některých obcích (např. napojení obcí na Krásnou Lípou)
- Chybějící propojení s jinými mody dopravy (viz napojení na železnici)
- Absence informací o aktuálním stavu dopravy (zpoždění, apod.)
- Kvalita komunikací a s tím související zpoždování spojů (zejména v zimě)

Vzhledem k významu a souladu s cíli zadání byla zvolena váha 1,25

Kód	Návrh doporučení	Analytické zjištění	Nástroje řešení	Význam pro všechny obce (univerzalita)	Význam pro OP	Potenciál (šance) na vyřešení	Výsledek
2.a1	Úprava dopravní obslužnosti (rozsah, časy, spoje) pro obsluhu obyvatel obcí i CR	W	ÚK	2	3	2	8,75
2.a2	Použití prostředků VHD lépe odpovídajících charakteru oblasti	W	Zv, P, ÚK	3	1	2	7,5
2.a3	Použití prostředků VHD s nižšími dopady na životní prostředí (elektro, duobusy, CNG)	O	Zv, P, ÚK	3	3	2	10
2.a4	Podpora propojování modů dopravy (bus – vlak, lodní doprava - vlak)	O	ÚK, J	1	2	2	6,25
2.a5	Modernizace informačního systému veřejné dopravy (informační systém na zastávkách, aplikace, SMS, ad.)	W	Zv, J	3	2	1	7,5

Specifické problémy dopravy spojené s cestovním ruchem

Hlavní problémy z analýzy s potenciálem řešení:

- Nedostatečný management cestovního ruchu vedoucí k řízenému rozptylu návštěvnosti k dalším atraktivním cílům na úkor lokalit s intenzivní návštěvností s negativními dopady na předměty ochrany

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

přírody i dopravu

- Absence optimálního systému dopravy do národního parku, potenciálně snižujícího negativní dopady IAD na životní prostředí v obcích a na předměty ochrany NP/CHKO
- Absence vhodného způsobu parkování na území obcí, mimo ně i záchytných parkovišť ve vzdálenějším okolí (nedostatek vhodných ploch i finančních prostředků)
- Absence dopravního informačního systému, snižujícího zbytečné jízdy a kongesce při postupném naplnění parkovacích ploch
- Nedostatečné využití železniční a vodní dopravy, resp. multimodálního řešení dopravy

Vzhledem k významu a souladu s cíli zadání byla zvolena váha 1,25

Kód	Návrh doporučení	Analytické zjištění	Nástroje řešení	Význam pro všechny obce (univerzalita)	Význam pro OP	Potenciál (šance) na vyřešení	Výsledek
2.b1	Zřizování záchytných parkovišť pro CR mimo region NP (Děčín, Česká Kamenice)	O	J	3	3	1	8,75
2.b2	Zřizování kapacitních parkovišť na území obcí regionu NP (např. také ve vhodných lokalitách brownfields)	O/T	J	2	1	3	7,5
2.b3	Zřizování parkovišť s nižší kapacitou v intravilánech vybraných obcí	O	P, Zv	2	1	2	6,25
2.b4	Umožnění parkování na nevystrojených parkovacích plochách při komunikacích a nástupišťích značených cest v NP	O	J	2	1	2	6,25
2.b5	Podpora elektrocyklistiky pro dopravu turistů po silničních komunikacích	O/T*	J	1	2	2	6,25
2.b6	Moderní naváděcí systémy a mobilní aplikace pro řízení obslužné dopravy CR i parkování (zejména IAD) s cílem zabránit kongescím, zbytečným jízdám a zvýšit využití VHD.	O	Zv, P, SMD, ÚK	1	3	2	7,5

2.3 Spolupráce v území, komunikace, EVVO

Podpora, dotace, zmírnění podmínek či administrativní podpora jsou nezbytnou, nikoliv však postačující podmínkou dalšího udržitelného rozvoje oblasti. Oblast Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, komunikace mezi klíčovými aktéry – zejména Správou NP a obcemi a spolupráce všech zainteresovaných je příležitostí pro další pozitivní vývoj i zvýšení atraktivity území nejen pro cestovní ruch, ale také bydlení.

Přestože se komunikační, vzdělávací a osvětové aktivity dají zařadit i do jiných oblastí (typicky oblast cestovního ruchu), zde jsou odlišeny do samostatného oddílu mj. i proto, že v následujícím programovém období EU 2021-2027, je oblast EVVO nově zařazena do operačního programu ŽP.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Hlavní problémy z analýzy s potenciálem řešení:

- Narůstající nedisciplinované chování návštěvníků k životnímu prostředí (nedodržování pravidel, znečišťování přírodního prostředí i území obcí)
- Nehomogenita rozvoje obcí vzhledem k jejich rozdílné lokalizaci vůči největším atraktivitám oblasti i dopravnímu řešení („průjezdné“ a „cílové obce“)
- Názorové střety týkající se dalšího rozvoje, mezi obcemi a státní správou ochrany přírody
- Absence dostatečně financované „destinační agentury“, zabývající se komplexně rozvojem oblasti při respektování problematiky periferního umístění, atraktivitě pro cestovní ruch i nezbytným limitům, daným požadavky ochrany přírody
- Narůstající konflikty s chráněnými druhy živočichů a podnikáním (chovatelé ovcí a koz)

Vzhledem k významu a souladu s cíli zadání byla zvolena váha 1

Kód	Návrh doporučení	Analytické zjištění	Nástroje řešení	Význam pro všechny obce (univerzalita)	Význam pro OP	Potenciál (šance) na vyřešení	Výsledek
3.1	Komunikační a vzdělávací aktivity, zaměřené na obyvatele a na turisty (nakládání s odpady, dodržování pravidel, pořádku), jako součást zachování atraktivity a propagace území	O	P, Zv, J	3	3	3	9
3.2.	Podpora rozšíření a vybavení informačních center	O	P	2	3	3	8
3.3	Podpora spolupráce obcí regionu, např. prostřednictvím společné platformy obcí, místní Agendy 21, ad., podporující mj. společné projekty	O	J	3	2	3	8
3.4.	Podpora společného marketingu, komunikačních a osvětových aktivit NP a obcí	O	P, Zv	2	2	2	6
3.5.	Finanční a administrativní podpora agentury, pokrývající požadavky na společné řízení destinace a podporu absorpční kapacity území	O	P, Zv, J	3	2	3	8
3.6	Podpora chovatelů domácích zvířat při řešení ochrany před divoče žijícími živočichy (vlk), včetně komunikačních aktivit	T,O	P, Zv, J	2	3	2	7

2.4 Dílčí závěr k přehledu navrhovaných opatření

V předchozích kapitolách jsou navržena opatření, která vycházejí z analytických zjištění, především z informací obcí, správy NP a dalších klíčových aktérů.

Opatření jsou rozdělena do logických okruhů (životní prostředí v obcích, doprava a cestovní ruch, spolupráce a osvěta), které reagují na hlavní vytipované okruhy problémů. Jednotlivá opatření jsou vyhodnocená z hlediska dopadu na potřeby obcí a významu pro ochranu přírody a je také odhadnut jejich potenciál realizace. Pro tyto atributy multikriteriální analýzy byly stanoveny váhy. Úkolem Řídícího výboru pak bylo se k navrženým opatřením, jejich hodnocení i stanovení vah vyjádřit. Zejména stanovení vah bylo závislé na prioritách a dohodě klíčových aktérů rozvoje oblasti.

Celkem je tedy navrženo 30 opatření.

Hlavní okruhy doporučení:

1. Životní prostředí v obcích (13 opatření) - z toho 11 opatření prioritních (5 z nich s vysokou prioritou)
 - a) Infrastruktura obcí spojená se životním prostředím (opatření 1.a1 – 1.a10)
 - b) Ostatní infrastruktura (opatření 1.b1 – 1.b3)
2. Doprava, včetně dopravy v klidu (11 opatření) - z toho 3 opatření prioritní (1 z nich s vysokou prioritou)
 - a) pro potřeby obyvatel obcí i cestovního ruchu (opatření 2.a1 – 2.a5)
 - b) pro specifické potřeby cestovního ruchu (opatření 2.b1 – 2.b6)
3. Komunikace, EVVO a spolupráce v území (6 opatření 3.1-3.5) - z toho 4 opatření prioritní (žádné s vysokou prioritou)

Priority opatření pak mj. spolurozhodují o obsahu úpravy návrhu Programu podpory obcí v regionu NP..

3. NÁVRH BUDOUCÍ PODOBY „PROGRAMU PODPORY OBCÍ V NP“ A POTŘEBNÉ ZMĚNY DALŠÍCH DOTAČNÍCH TITULŮ RESORTU MŽP, ABY BYLY LÉPE A DLOUHODOBĚ VYUŽITELNÉ PRO ŘEŠENÍ A FINANCOVÁNÍ ZJIŠTĚNÝCH PRIORITNÍCH POTŘEB, OPATŘENÍ A PROJEKT V REGIONU NÁRODNÍH PARKU ČESKÉHO ŠVÝCARKA

3.1 Aktuální zařazení a obsah současného Programu

Níže je uvedeno stručné znění relevantních pasáží Národního programu Životní prostředí, které mají vztah k Programu (popis vychází z aktualizace Rámce Programu i jeho obsahu v roce 2019)¹.

Rámec Národního programu Životní prostředí 2018-2020 je nástavbou dokumentu NPŽP a upřesňuje jeho priority a obsah na zbývajících programových obdobích. Rámec stanovuje 4 hlavní priority, z nichž je pro Program podpory obcí v regionu NP klíčová priorita **Životní prostředí v lidských sídlech a zdraví** s celkovou plánovanou alokací pro období 2018-2020 **1,7 mld. Kč** (alokace zbývajících priorit je 7,5 mld. Kč s dominancí priority „Boj se suchem a kvalita vod“ – 6,5 mld. Kč). Pro obce v národních parcích uvedený rámec stanovuje alokaci 0,5 mld. Kč (400 mil. Kč v roce 2018 a po 100 mil. Kč v letech 2019 a 2020). Ostatní aktivity v této prioritě jsou zaměřeny např. na zlepšení kvality ovzduší, sanaci starých zátěží, udržitelnou mobilitu ad. Zajímavé z hlediska alokace je, že Program na podporu obcí v regionu NP měl v roce 2018 plánovaný podíl na alokaci priority téměř 70 %, zatímco v letech 2019 pouze 14 % a v roce 2020 21 %. Výše uvedená skutečnost mj. vedla k silnému přetlaku požadavků ve srovnání s alokací v roce 2019 a vyčerpání celé alokace během několika dnů.

Aktualizovaný Národní program Životní prostředí je sice i nadále komplementárním nástrojem zejména k OPŽP, ale umožňuje spolufinancování vybraných aktivit OPŽP a umožňuje porovnání s jeho prioritami. Prioritní podoblasti uvádějí podporované aktivity, jejich výčet však není úplný (může být rozšiřován). Prostředky jsou alokovány na základě priorit MŽP v návaznosti na obsah Politiky ŽP 2014-2020. **Prioritní oblast č. 5 Životní prostředí ve městech a obcích** (dalšími prioritami jsou Ovzduší, Voda, Odpady, Příroda a krajina, Environmentální prevence a Inovativní a demonstrační projekty) obsahuje **podoblast 5.5. Podpora obcí v národních parcích**. Jejím cílem je podpora budování návštěvnické infrastruktury a zavádění opatření, která přispějí k ekologickému provozu obcí.

Přehled podoblasti 5.5.:

5.5.A Podpora v oblasti infrastruktury a vybavenosti obcí

5.5.B Snížení světelného znečištění

5.5.C Podpora zpracování rozvojových dokumentů a studií.

5.5.D Podpora informačních center orientovaných na národní parky

¹ Byť je tato skutečnost uvedena v úvodu i ve zkratkách, pro jednodušší orientaci v této kapitole uvádíme, že termínem Program je vždy myšlen Program podpory obcí v regionu NP, zatímco ostatní programy, např. Národní program Životní prostředí, ad., jsou vždy uvedeny celým jménem, nebo zkratkou (v tomto případě NPŽP).

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

5.5.E Podpora programů vzdělávání a osvěty v oblastech životního prostředí

5.5.F Kofinancování podpořených projektů v rámci OPŽP 2014 – 2020.

Výčet možných aktivit (viz např. SMO-MMR ČR, 2019) uvádí následující možnosti pro období po roce 2018. Pro porovnání s návrhem opatření Studie potřeb jsou jednotlivým pasážím přidělena čísla opatření, vyplývající z identifikovaných potřeb obcí v regionu Národního parku České Švýcarsko.

5.5.A Podpora v oblasti infrastruktury a vybavenosti obcí:

- Úprava a obnova veřejných prostranství (1.a6), budování, rekonstrukce a oprava cest a chodníků, propojujících stávající prvky návštěvnické infrastruktury (1.b1), budování a rekonstrukce odstavných ploch včetně parkovišť (2.b2/2.b3/2.b4), pořízení a instalace nového i rekonstrukce stávajícího mobiliáře
- Sanace skalních masivů

5.5.B Snížení světelného znečištění:

- Předmětem podpory je nákup a montáž svítidel včetně světelných zdrojů na stávající nosný prvek či nově instalovaný nosný prvek při rekonstrukci či úpravě veřejného osvětlení (1a10)

5.5.C Podpora zpracování rozvojových dokumentů a studií:

- Strategické rozvojové dokumenty s důrazem na životní prostředí (např. studie krajinného rázu, hydrogeologické posudky z hlediska zdrojů vody a jejího využití, regulační plány, studie posuzující propojování území) (1.b3)
- Dokumenty vyžadované z titulu ochrany životního prostředí (např. EIA, SEA, ÚSES, posouzení vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti) s výjimkou dokumentů souvisejících s územním plánem a/nebo vyplývajících ze stavebního zákona (1.b3)
- Zpracování rozvojových dokumentů a studií řešících celé území národního parku (pouze v případě, že je žadatelem správa příslušného národního parku)

5.5.D Podpora informačních center orientovaných na národní parky:

- Modernizace, rozšíření či vybavení stávajícího informačního centra (3.6)
- Vytvoření a/nebo vydání publikací, propagačních materiálů a elektronických interaktivních projektů s environmentálním obsahem a se vztahem k přírodnímu bohatství národního parku (3.1./3.3./3.6.)

5.5.E Podpora programů vzdělávání a osvěty v oblastech životního prostředí:

- Realizace environmentálních vzdělávacích a osvětových aktivit, exkurzí tvořených z interaktivních a kooperativních činností s důrazem na ochranu přírody a krajiny (3.1./3.3./3.6.)

5.5.F Kofinancování podpořených projektů v rámci OPŽP 2014-2020 (kromě 1.b, 2a, 2b).

Výše uvedené porovnání slouží k argumentaci úpravy Programu.

3.2 Návrh úpravy Programu podpory obcí v regionu NP

Přístup k úpravě Programu

Návrh vychází z přístupu, který kombinuje návrh opatření vycházející ze zjištění Studie potřeb obcí v regionu NPČŠ a současně respektuje stávající obsah Programu.

Návrh vychází z následujících premis:

- Hlavním cílem je pomoc při realizaci projektů naplňujících potřeby obcí v oblasti životního prostředí, infrastruktury cestovního ruchu a současně podporujících ochranu přírody v regionu národního parku.
- Dalším cílem je omezení, případně kompenzace regionálních ztrát hospodářského rozvoje obcí ležících v regionech národních parků.
- Vzhledem k vývoji dotačních titulů při změně programových období lze očekávat evoluční, nikoliv zásadní změny jejich obsahu.
- Priority obcí, vyplývající ze Studie potřeb, včetně dalších atributů (finanční nároky, apod.), odrážejí situaci pouze v jednom ze 4 národních parků, často jsou však zobecnitelné.
- Přestože zatím nejsou známy finální verze OPŽP, resp. dalších programů ESIF (odhad 2020/2021), není dosud schválena Nová kohezní politika EU ani Politika životního prostředí ČR 2021+, řada informací indikuje hlavní priority dokumentů pro příští programové období.
- Přes výše uvedené se jedná pouze o návrh, vycházející ze závěrů Studie, který bude pouze jedním ze zdrojů návrhu úpravy Programu, proto se nezabývá kontextem vnějších okolností ve srovnání s lokální situací.

Návrh tedy finálně vychází z následujícího přístupu:

- Jsou respektovány relevantní cíle (dosud neschválené) Nové kohezní politiky EU i aktuální priority rezortu ŽP, založené na doporučeních Evropské komise (viz Zpráva o stavu ŽP ČR, část D, 2019) i vnitrostátních úkolech (viz OPŽP, verze 0.2.5, 19122019)
- Je respektováno budoucí zařazení upraveného Programu podpory obcí v regionu NP, jako jedné z podoblastí prioritní oblasti „Životní prostředí ve městech a obcích“ upraveného „Národního programu Životní prostředí“
- Je potřeba navýšit stávající alokaci a snížit výši podílu financování ze strany obcí
- Aktivity jsou navrhovány podle principu, že jednoznačně akceptovatelné jsou ty aktivity, objevující se ve stávajícím Programu, a které jsou současně součástí opatření, navržených Studií potřeb. Podmíněně akceptovatelné jsou opatření, identifikované Studií potřeb, které sice nejsou uvedeny mezi aktivitami stávajícího Programu, ale jsou v souladu s jeho cíli a prioritními oblastmi
- Aktivity, které nespádají do textu výše uvedené odrážky, mohou být navrženy pro „změkčení požadavků“ nebo větší podpoře v rámci jiných oblastí NPŽP, jiných NDT či ESIF (blíže viz komentář v kapitole Závěr)

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Obsah upraveného Programu

Program	Národní Program Životní prostředí 2021+
Prioritní oblast	Životní prostředí ve městech a obcích
Podoblast (dotační titul)	Program podpory obcí v regionu národního parku 2021+
Vyhlášovatel	Státní fond životního prostředí ČR
Web	www.sfzp.cz ; www.narodniprogramzp.cz
Územní zaměření	Území obcí ležících v regionu národního parku
Oprávnění žadatelé²	- právníkové osoby s výjimkou obchodních korporací s podílem územních samosprávných celků menším než 50 % a politických stran a hnutí - správy národních parků
Míra dotace	- Až do výše 90% (100%) z celkových způsobilých výdajů projektu - Horní limit podpory 5 (10) mil. Kč jednomu žadateli - Horní limit podpory v případě kofinancování projektů podpořených v rámci OPŽP 10 % z celkových způsobilých výdajů (bez výše uvedeného absolutního finančního limitu)
Typy podporovaných aktivit (detaily v dalším textu pod tabulkou) V závorce příslušná opatření Studie potřeb	A. Podpora v oblasti infrastruktury a vybavenosti obcí (1.a1-1.a3, 1.a5, 1.a6, 1.a10, 1.b1, 1.b2, 2.b2-2.b4)
	B. Snižování vlivů na klima a adaptace na dopady změny klimatu (1.a4, 1.a7-1.a9, 2.a3, 2.b5)
	C. Podpora absorpční kapacity regionu (1.b3, 3.2., 3.5.)
	D. Podpora programů vzdělávání a osvěty v oblasti životního prostředí (3.1., 3.2., 3.4., 3.6.)
	E. Kofinancování projektů podpořených v rámci OPŽP 2021-2027 (aktuálně zejména 1.a, 3)
Celková alokace	600 mil. Kč (minimální fixní alokace pro NPČŠ 200 mil. Kč)
Poznámky	

Příklady obsahu podporovaných aktivit Programu a jejich průnik s opatřeními Studie.

Legenda:

V závorce jednotlivých dílčích aktivit jsou uvedeny čísla opatření Studie potřeb;

Barevné kódování: **černě** – aktivita stávajícího Programu je v souladu s opatřeními návrhu Studie potřeb („zde Program funguje dobře a je dobré v tom pokračovat“),

² Neumožňuje financovat výměnu spalovacích zdrojů v soukromých ubytovacích zařízeních (nutno zvážit)

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

modře – aktivita stávajícího Programu částečně figuruje v návrhu opatření Studie potřeb (“část původní aktivity Programu není považována Studií potřeba za prioritní”)

zeleně – aktivita vychází z opatření Studie potřeb a není součástí aktuální verze Programu („návrh na úpravu/doplnění Programu“)

A. Podpora v oblasti infrastruktury a vybavenosti obcí (1.a1-1.a3, 1.a5, 1.a6, 1.a10, 1.b1, 1.b2, 2.b2-2.b4, 2.b6)

- Čištění odpadních vod (1.a1) - výstavba, intenzifikace nebo rekonstrukce čistíren odpadních vod, jako součásti komplexního řešení zneškodňování odpadních vod v dané lokalitě, včetně kořenových čistíren odpadních vod, obnova či výstavba souvisejících stokových systémů, výstavba kanalizačních přípojek (za předpokladu posouzení variantního řešení – **individuální, skupinové, podnikatelské; centralizované i decentralizovaného čištění**)
- Zásobování pitnou vodou (1.a2) – obnova nebo výstavba sítí zásobování pitnou vodou, **včetně podpory nákupu certifikovaných cisteren na pitnou vodu**
- Zlepšení kvality ovzduší (1.a3) - náhrada stávajícího spalovacího zdroje na pevná paliva pro vytápění a ohřev teplé vody za nový účinný nízkoemisní tepelný zdroj, popř. zdroj využívající obnovitelné zdroje energie (**s přihlédnutím k ochraně krajinného rázu**), včetně případné rekonstrukce rozvodů (nebude-li financováno z OPŽP, viz aktivita E),
- Zavádění principů oběhového hospodářství a nakládání s odpady, včetně likvidace nepovolených skládek odpadů **a budování zpuštěných kontejnerů na tříděný odpad** (1.a5)
- Úprava či obnova veřejných prostranství, **včetně výsadby zeleně** (1.a6)
- Modernizace veřejného osvětlení s cílem snížení světelného znečištění (1.a10)
- **Podpora technických opatření k omezení světelného znečištění z veřejného osvětlení**
- Budování, rekonstrukce a oprava cest a chodníků (1.b1), **propojujících stávající prvky návštěvnické infrastruktury,**
- **Podpora infrastruktury veřejných služeb snižující tendence k zápornému saldu migrace** (1.b2)
- Budování a rekonstrukce odstavných ploch včetně parkovišť s různou kapacitou v obcích (2.b2-2.b3), doprovázených moderními navigačními systémy (2.b6), Budování nevystrojených parkovišť u nástupišť značených cest (2.b4), **odstavná parkoviště zpevněná pouze vhodným kamenivem**
- Pořízení a instalace nového či rekonstrukce stávajícího mobiliáře

B. Snižování vlivů na klima a adaptace na dopady změny klimatu (1.a4, 1.a7-1.a9, 2.a3 – 2.a5, 2.b5)

- **Podpora mitigačních opatření, snižujících vliv na klima - zateplování budov, instalace OZE** (1.a7)
- **Podpora elektromobility v obcích - vozidla pro veřejné služby, nabíjecí stanice** (1.a8)
- **Výstavba plnicích stanic na CNG**
- **Podpora prostředků VHD s nižšími dopady na klima a ŽP** (2.b3)
- **Podpora elektrocyklistiky na silničních komunikacích** (2.b5)
- **Podpora propojování různých modů veřejné dopravy (bus-vlak, vlak-vodní doprava) s cílem podpory atraktivity veřejné dopravy** (2.a4)
- **Modernizace informačního systému veřejné hromadné dopravy** (2.a5), **obnova a budování autobusových zastávek v rámci podpory ekologické veřejné dopravy**
- **Obnova a výstavba vodních prvků v krajině** (1.a4)
- **Podpora komplexních pozemkových úprav** (1.a9)

C. Podpora absorpční kapacity regionu (1.b3, 3.2. - 3.5.)

- **Podpora zpracování projektových dokumentací s vazbou na zlepšení ŽP** (1.b3)

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Zpracování rozvojových dokumentů a studií řešících celé území národního parku
- Podpora spolupráce obcí v regionu NP, vytvoření společné Platformy, mj. s cílem společného postupu při rozvoji regionu (3.3.),
- Podpora společného marketingu a osvětových aktivit obcí (3.4)
- Finanční podpora subjektů (např. agentur) podporující rozvoj regionu národního parku (3.5.)

D. Podpora programů vzdělávání a osvěty v oblasti životního prostředí (3.1., 3.2., 3.6.)

- Osvěta zaměřená na dodržování pořádku a pravidel chování v regionu NP s cílem zachování atraktivit regionu a propagace cenných částí přírody a krajiny NP (3.1.)
- Rozšiřování a výbava informačních center v regionu NP (3.2.)
- Standardizace a zkvalitňování poskytovaných služeb informačních center na území NP, včetně činnosti (certifikovaných) průvodců na území NP.
- Výroba, instalace a údržba informačních tabulí a směrovek usměrňujících pohyb veřejnosti a ostatního naučného vybavení stezek a informačních míst v terénu (neinvestičního charakteru)
- Údržba, oprava nebo budování bariér, zábradlí, lávek a jiných zařízení
- Obnova nezpevněných místních komunikací IV. třídy a účelových veřejných komunikací včetně stezek a pěšin a údržby drobných sakrálních staveb,
- Podpora chovatelů pro řešení konfliktů se zvláště chráněnými druhy živočichů (např. vlk)

E. Kofinancování projektů podpořených v rámci OPŽP 2021-2027 (aktuálně zejména 1.a, 3)

- Dle obsahu OPŽP 2021-2027
- Kofinancování projektů v rámci dalších dotačních titulů (ESIF, NDT)

Zhodnocení rozsahu úprav

Z výše uvedeného barevného rozlišení návrhu úprav Programu vyplývají následující skutečnosti:

A. Největší shoda návrhů opatření Studie potřeb a aktuálního obsahu Programu (černý text) je v oblasti A. Podpora infrastruktury obcí.

Pouze marginální rozdíly - v aktuálním Programu není obsažena podporovaná aktivita infrastruktury veřejných služeb typu zdravotnictví a sociální věci, jako ve Studii potřeb.

B. Naopak v případě nové oblasti podporovaných aktivit B. Snižování vlivů na klima a adaptace na dopady změny klimatu je většina aktivit převzata ze Studie potřeb (zelený text). Je to způsobeno posunem myšlení (přístupu), kdy v současném Programu je část mitigačních aktivit řazena do oblasti infrastruktury (snížování znečištění ovzduší).

V opatřeních Studie potřeba nebyla identifikována potřeba podpory spalování biomasy.

C. Přejmenovaná oblast podpory C. Podpora absorpční kapacity regionu NP (původně jen podmnožina problému „Podpora zpracování rozvojových dokumentů“) zahrnuje jak zmíněnou podporu rozvojových dokumentů (černý text), tak i další opatření, vyplývající ze Studie potřeba (zelený text). K diskusi zůstává (ve

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Studii akceptováno), zda trvat na rozšíření i na projektovou dokumentaci dle stavebního zákona (doporučováno, protože se jedná o brzdu přípravy projektů z důvodu nedostatku finančních prostředků).

D. Podpora programů environmentální výchovy a osvěty (původní název v aktuálním Programu) se liší od návrhů Studie potřeb. Studie potřeb identifikovala část dalších priorit, než uvádí současný Program (zelený text). Mezi opatřeními také figuruje fenomén, který při tvorbě stávajícího Programu ještě neměl takový význam – podpora řešení střetů mezi chovateli a zvláště chráněnými druhy (např. vlk).

E. Tato oblast podporovaných aktivit je nejvíce závislá na obsahu OPŽP (viz také následující kapitola) v dalším programovém období.

Základní doporučení

Vzhledem k výše uvedenému je základním doporučením:

Upravit stávající strukturu Programu dle návrhu a doplnit ji novým obsahem, tak jak vyplývá z kapitoly C.2.1.2. studie (tedy především zeleně a modře označenými aktivitami s tím, že černě označené aktivity jsou totožné pro stávající program i opatření Studie). Souhrn všech doporučení je součástí kapitoly Závěr.

Opatření Studie potřeb obcí, která nebyla zařazena do návrhu úpravy Programu

Do návrhu úpravy Programu nebyla zařazena opatření dvou typů a to ze dvou různých důvodů:

1. Opatření Studie potřeb sice reaguje na problém, který je potřeba v regionu NP řešit, ale územně neodpovídá zaměření Programu nebo není v kontextu tak významné.

Typickým příkladem je opatření 2.b1 Zřizování záchytných parkovišť mimo území regionu NP. Situace je řešitelná buď prosazením opatření do jiných dotačních titulů (NDT, ESIF), nebo rozšířením území Programu. Druhá alternativa vychází z jednoho z doporučení – rozšíření území Programu i mimo region NP, do území (přílehlých CHKO).

Také opatření 1.b2 Podpora infrastruktury veřejných služeb (zdravotnictví, sociální věci, obecní sportovní zařízení) může v kontextu působit jako příliš zobecňující problém územní dimenze a tím i oslabující význam Programu.

2. Opatření Studie potřeb sice reaguje na problém, který je potřeba v regionu NP řešit, ale typově neodpovídá zaměření Programu nebo není v kontextu tak významné.

Příkladem je část opatření v dopravě, které sice mohou mít pozitivní vliv na život obyvatel a v konečném důsledku i na ovzduší v regionu NP a globálně i na klima.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

3.2.1 Národní program Životní prostředí

Výše uvedené návrhy se týkaly pouze prioritní oblasti 5.5 Životní prostředí ve městech a obcích.

Z důvodu zvýšeného zájmu ochrany přírody a současně vysokého zájmu na vysokou kvalitu životního prostředí v obcích ležících v NP a rovněž s ohledem vysokou návštěvnickou exponovanost a nedostatečné finanční základny těchto obcí, je doporučeno další zvýhodnění i v rámci ostatních vhodných prioritních oblastí NPŽP. Toho lze dosáhnout především:

- snížením podílu kofinancování projektů ze strany obcí,
- zvýhodněním obcí v NP prostřednictvím zvýšení bodového hodnocení při posuzování žádostí (projektů),
- zlepšením podmínek pro obce v regionu národních parků při čerpání dotací (např. zjednodušení požadavků aj.).

3.3 Zvýhodnění obcí v regionu NP v jiných dotačních titulech

3.3.1 Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí byl v době zpracování prosincové verze Studie potřeb k dispozici zpracovatelům ex ante hodnocení SEA ve verzi 0.2.5. z 19. 12. 2019.

Navržené strategické cíle:

- SC 1.1 Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti
- SC 1.2 Podpora přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnosti vůči katastrofám
- SC 1.3 Podpora udržitelného hospodaření s vodou
- SC 1.4 Podpora přechodu k oběhovému hospodářství
- SC 1.5 Posílení biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění

Z aktuální verze OPŽP plynou následující skutečnosti:

S problematikou podpory obcí v regionu národního parku se různou formou prolíná všech pět specifických cílů. Návrh uvádí východiska priorit, které nahrazují priority stávající Politiky ŽP 2014-2020. Jedná se o doporučení Evropské komise (viz také Zpráva o stavu ŽP ČR, část D) a řada vnitrostátních cílů. Část z nich koresponduje s oblastmi podporovaných aktivit Studie potřeb, a to zejména v oblasti mitigací a snížení znečištění ovzduší, adaptace na dopady změny klimatu, oběhového hospodářství, odpadů a ochrany biologické rozmanitosti.

Je zřejmé, že se opatření identifikovaná ve Studii potřeb, dají přiřadit ke všem strategickým cílům. Pro účely podpory obcí v regionu národního parku je tedy nadále klíčové **kofinancování** projektů OPŽP 2021-2027 prostřednictvím navržené podoblasti 5.5.E (podoblast 5.5.F stávajícího Programu).

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

3.3.2 Další dotační tituly ESIF/NDT

Vzhledem k návrhům opatření Studie potřeb obcí v regionu Národního parku Českého Švýcarska lze předpokládat i zájem o financování z jiných dotačních titulů ESIF než jen z OPŽP. I zde by se měl uplatnit mechanismus kofinancování, či snížení prahu jiných ekonomických či administrativních omezení. Při stávající znalosti operačních programů lze očekávat příležitosti především v rámci:

IROP 2

- SC 2.1. Čistá a aktivní mobilita – nízkoemisní vozidla pro MHD, nabíjecí stanice, multimodální doprava, ad.
- SC 2.2. Revitalizace měst a obcí – revitalizace veřejných prostranství, vodní prvky, retenční nádrže
- SC 2.3. Prevence rizik, zvýšení odolnosti a ochrana obyvatelstva – adaptace na změnu klimatu
- SC 5.1. Zvýšení kvality života na venkově a mobilizace místního potenciálu – včetně veřejné infrastruktury cestovního ruchu, revitalizace veřejných prostranství, ad.
- SC 5.2. Kulturní dědictví a cestovní ruch – mj. IC, turistické trasy, doprovodná infrastruktura

OP Konkurenceschopnost (podpora podniků v regionu NP)

- SC 2.2. Podpora energie z obnovitelných zdrojů
- SC 2.4. Podpora přizpůsobení se změnám klimatu
- SC 2.6. Podpora přechodu k oběhovému hospodářství

Program Svobodný stát Sasko – Česká republika

Řídícím orgánem je Saské státní ministerstvo životního prostředí a zemědělství (národním orgánem MMR).

Další operační programy Zaměstnanost+, Doprava, Jan Amos Komenský a strategický plán Společná zemědělská politika neobsahují cíle, vhodné či uplatnitelné na úrovni obcí v regionu NPČŠ.

V případě národních dotačních titulů nelze zatím, s výjimkou NPŽP, uvést žádný potenciální vhodný titul, neboť jejich obsah bude záviset na požadované komplementaritě k ESIF a bude specifikován v návaznosti na vývoj ESIF.

3.4 Doporučení a závěry

Metoda zpracování a hlavní výstupy Studie potřeb obcí v regionu Národního parku České Švýcarsko jsou přehledně rekapitulovány v kapitole Manažerské shrnutí a nejsou v závěru opakovány.

Proto jsou součástí této kapitoly pouze doporučení, které vyplynuly z výsledků analytické, návrhové a implementační části studie.

1. Upravit a doplnit Program podpory obcí v regionu národních parků o opatření a aktivity, které jsou uvedeny v kap. C.2.1.2. této Studie

- Neměnit stávající zařazení Programu v rámci NPŽP, vycházet ze struktury podoblasti 5.5.
- Ponechat v upraveném Programu aktivity, jejichž potřeba byla potvrzena Studií potřeb (aktivity v návrhové kapitole označeny černou, resp. modrou barvou), zejména zvýšit kofinancování projektů podpořených v rámci OPŽP 2021-2027 (aktivita 5.5.F, nově aktivita E)
- Doplnit do Programu nové aktivity, které vyplynuly ze Studie potřeb (aktivity v návrhové kapitole označeny zelenou barvou)
- Zlepšit podmínky pro obce v regionu národních parků při čerpání dotací z OPŽP a NPŽP, snížením podílu financování ze strany obcí (do výše finančního podílu obcí max. 10 %) a/nebo změkčením podmínek – typicky snížení minimálního počtu EO při testu ekonomické efektivity čerpání dotací na čištění odpadních vod
- Umožnit zvýšené kofinancování projektů, potenciálně podporovatelných také v rámci dalších dotačních titulů ESIF, splňujících cíle podpory udržitelného rozvoje obcí ekonomicky znevýhodněných umístěním v regionu s vysokými požadavky na ochranu přírody a životní prostředí
- Podpořit financování provozních nákladů, které jsou v regionu NP vyšší nebo specifické – informační centra, čištění odpadních vod, nakládání s odpady, údržba veřejných prostranství

2. Další doporučení

- Významně navýšit alokaci Programu (600 mil. Kč s tím, že minimálně 200 mil. Kč bude fixně alokováno na NPCŠ) i maximální hranici dotace pro 1 projekt (zvýšit limit pro financování některých typů projektů)
- Zvážit zafixování části alokace pro menší národní parky (analogie územní dimenze) nebo vytvořit jednu prioritu jen pro NPCŠ a/nebo NPCŠ a NP Podyjí
- Rozšířit působnost Programu i na území sousedících CHKO, případně území, která jsou důležitá pro funkce regionu NP (záchytná parkoviště mimo region, obslužná doprava, apod.)

3. Doporučení mimo rozsah Programu

- Zvážit možnost zlepšit podmínek pro obce v regionu národních parků při čerpání dotací z dalších titulů ESIF a NDT (např. zvýšení maximální částky na pořízení nízkoemisního vozidla pro obecní služby) a snížení podílu financování ze strany obcí (na maximálně 10 %)

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Z výše uvedeného plyne, že navrhované změny jsou ve třech oblastech:

- 1. Doplnění nových aktivit Programu k části stávajících aktivit, které by měly dále pokračovat**
- 2. Navýšení alokace a rozšíření Programu i mimo území regionu NP**
- 3. Snížení podílu financování ze strany obcí, jak v rámci Programu (NPŽP), tak i v rámci OPŽP (samostatná podoblast), tak v rámci dotací z jiných dotačních titulů ESIF a NDT.**

Doporučení a závěry mohou být ovlivněny změnou nové Kohezní politiky EU, souvisejícím vývojem ESIF a národních dotačních titulů.

Bez ohledu na vnější kontext je udržitelný rozvoj obcí v regionu národního parku v souladu s požadavky ochrany přírody prioritním úkolem.

4. ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

4.1 Manažerské shrnutí

Primárním zájmem státu je, aby byla v regionu zvláště chráněných území (zejména národních parků) zajištěna ochrana přírody a vysoká kvalita životního prostředí.

Obce, které v těchto regionech leží, by měly být podpořeny v souvislosti se zvýšenými požadavky na ochranu přírody a krajiny, které je ekonomicky i administrativně znevýhodňují vůči obcím, umístěným v jiných lokalitách.

V případě obcí v regionu Národního parku České Švýcarsko k uvedenému znevýhodnění přispívá také umístění v periferní oblasti České republiky³ a negativní dopady koncentrace cestovního ruchu a související dopravy do relativně malého počtu silně zatížených lokalit. Úlohou státu je uvedené znevýhodnění zmírnit, případně eliminovat a zajistit tak komplexní ochranu nejceněnějších částí území při současném přiměřeném hospodářském rozvoji obcí v něm ležících.

Cílem studie potřeb obcí v regionu Národního parku České Švýcarsko bylo na základě analytických zjištění, z nich vyplývajících návrhů a stanovení priorit řešení, doporučit takovou **úpravu Programu podpory obcí v regionu národních parků**, respektive **úpravu zvýhodnění těchto obcí v rámci jiných národních dotačních titulů či ESIF**, které by ochranu přírody v regionech zvláště chráněných území podpořily a uvedené znevýhodnění postupně eliminovaly a podpořily udržitelný rozvoj území.

Studie byla zpracována ve spolupráci s klíčovými aktéry území (obce, správa NP, podnikatelské subjekty), kteří byli prostřednictvím zastoupení v Řídícím výboru, formou řízených rozhovorů a setkání i veřejných projednání postupně seznamováni s dílčími výsledky i konečnými závěry studie a mohli tak participovat na její tvorbě.

Hlavní použité metody

Při zpracování studie byly použity následující metody, které respektují zadání a byly dále doplněny na základě zkušeností zpracovatele se zpracováním strategických dokumentů.

Analýza

- Analýza dostupných dat a zpracování analytického přehledu oblasti i dílčích informací o jednotlivých obcích regionu NP
- Řízené rozhovory se zástupci obcí, správy národního parku a podnikateli
- Zpracování DPSIR analýzy
- Shrnutí analytických zjištění a jejich prioritizace v podobě SWOT analýzy
- Projednání analýzy v Řídícím výboru a v rámci veřejného projednání s obcemi a její úprava

Návrhová část

³ Viz Vliv existence VZCHÚ na prosperitu regionů

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Návrh opatření, eliminujících slabé stránky a hrozby, resp. rozvíjející silné stránky a příležitosti analytických zjištění
- Multikriteriální analýza opatření a určení prioritních opatření a opatření s vysokou prioritou
- Identifikace absorpční kapacity území
- Návrh úpravy Programu na podporu obcí v regionu národních parků
- Projednání návrhové části v Řídícím výboru a v rámci veřejného projednání s obcemi a její úprava

Obsah studie

Analýza a analytická zjištění

Analytická zjištění jsou založena na kombinaci několika analytických postupů a metod, zejména na:

- Analýze údajů vztahujících se k území, zejména dat v oblasti životního prostředí (kap. A1)
- DPSIR analýze (kap. A2)
- Identifikaci potřeb zjišťovaných prostřednictvím řízených rozhovorů se zástupci obcí, zástupci správy národního parku a podnikateli, které se koncentrovaly na problematiku komunálních problémů obcí v oblasti ŽP, cestovní ruch, otázky spolupráce klíčových aktérů v regionu, ad. (kap. A3)

Analytická zjištění jsou formalizována v podobě **SWOT analýzy**, tedy identifikaci silných a slabých stránek, resp. příležitostí a ohrožení území. Zjištění SWOT analýzy jsou prioritizována podle významu i podle univerzality, tedy zda jsou společná pro většinu obcí regionu, či významná jen pro některé z nich (kap. A4).

Návrhová část

Návrhy na eliminaci/zmírnění slabých stránek a ohrožení, resp. rozvíjení silných stránek a příležitostí jsou základem pro návrh priorit řešení, jejichž rámce tvoří strategická opatření. Opatření byla dle svého charakteru seskupena do následujících **tří prioritních oblastí a pěti podoblastí**. Význam jednotlivých opatření byl určen **multikriteriální analýzou**, která vycházela z vah významu jednotlivých podoblastí (1,0-1,5) a atributů konkrétních opatření (univerzalita z hlediska potřeb obcí, význam pro ochranu přírody a potenciál proveditelnosti).

Celkem bylo navrženo 30 opatření:

1. Životní prostředí a infrastruktura v obcích (kap. B.1.1.) – celkem 13 opatření, z toho 11 prioritních opatření (5 z nich opatření s vysokou prioritou)

- a) Infrastruktura obcí spojená se životním prostředím - 10 opatření
- b) Ostatní infrastruktura – 3 opatření

2. Doprava, včetně dopravy v klidu (kap. B.1.2.) – celkem 11 opatření, z toho 3 prioritní opatření (1 z nich opatření s vysokou prioritou)

- a) Doprava pro potřeby obyvatel obcí i cestovního ruchu – 5 opatření

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

b) Doprava pro specifické potřeby cestovního ruchu – 6 opatření

3. Spolupráce v regionu, komunikace, EVVO (kap. B.1.3.) – celkem 6 opatření,
z toho 4 prioritní opatření

Implementační část

Jedním z kritérií implementace jsou stávající **finanční možnosti obcí** (kap. C1) a **absorpční kapacita území** (kap C2), které jsou rozhodujícími aspekty pro využití dotačních titulů, včetně upraveného Programu podpory obcí v regionu NP.

Finanční možnosti obcí lze odhadovat z **objemu rozpočtů obcí**. Přestože příjmy všech obcí dosahují zhruba 245 mil. Kč, **daňové příjmy**, tedy klíčový obligatorní zdroj příjmů, tvoří pouze necelých 140 mil. Kč. Většina těchto prostředků však **musí být použita na nezbytné provozní výdaje**, takže bez dotace z jiných zdrojů nelze v území realizovat významnější projekty přispívající k udržitelnému rozvoji obcí v regionu s omezením daným požadavky ochrany přírody. Navíc jsou rozpočty ve skupině uvedených 9 obcí nevyrovnané – na uvedených daňových příjmech se **Krásná Lípa podílí zhruba 40 %**, zatímco např. daňové příjmy **Doubice nedosahují ani 2 %** celkových příjmů obcí regionu NP.

Do budoucna nelze očekávat zásadní zvýšení příjmů obcí, byť zákon o rozpočtovém určení daní je aktuálně předmětem diskuse. Naopak, **vzhledem ke snižování počtu stálých (zejména ekonomicky aktivních) obyvatel** a predikci prohlubování tohoto trendu v budoucnu, **lze očekávat spíše snižování daňových příjmů**, bez ohledu na **náklady, které se nesnižují analogicky s počtem obyvatel**. Proto je nezbytné považovat Program na podporu obcí v regionu národního parku za významný zdroj financování těch potřebných opatření, která nelze financovat z rozpočtu obcí.

Absorpční kapacita území lze identifikovat na základě potřeb, existujících záměrů, reálných kapacit v území, které se podílejí na přípravě záměrů, žádostí o financování a přípravě projektové dokumentace, řízení projektů a administrativě, finančních prostředků na pokrytí nákladů předrealizační fáze a podmínek v území, umožňujících realizaci projektů (vlastnictví pozemků, požadavky ochrany přírody, přírodní podmínky, ad.).

Pro potřeby stanovení absorpční kapacity byl určen orientační marker – existence projektů či projektových záměrů, který částečně vypovídá o rozsahu potřeb, vyjádřených v konkrétním obsahu odpovídajících aktivit a projektů. Z informativního přehledu o celkovém objemu připravovaných projektů – cca 500 mil. Kč lze dovodit, že **absorpční kapacita je podstatně vyšší, než možnosti rozpočtů obcí**.

Využití dotačních titulů pro financování potřeb obcí v regionu NP

Hlavní částí této kapitoly (kap. C2) je **návrh úpravy Programu na podporu obcí v regionu národních parků**, který je i jednou z hlavních cílů Studie potřeb.

V úvodu kapitoly je uveden stručný popis současného Programu, včetně jeho podoblastí a aktivit (kap. C.2.1.).

Následně je navržena **úprava Programu**, která kombinuje aktivity stávajícího Programu s návrhy a doporučeními, vyplývajícími ze Studie potřeb. Pro lepší orientaci jsou jednotlivé aktivity navržené úpravy Programu barevně odlišeny:

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Barevné kódování: **černě** – aktivita stávajícího Programu je v souladu s opatřeními návrhu Studie potřeb („zde Program funguje dobře a je dobré v tom pokračovat“),
modře – aktivita stávajícího Programu částečně figuruje v návrhu opatření Studie potřeb („část původní aktivity Programu není považována Studií potřeb za prioritní“)
zeleně – aktivita vychází z opatření Studie potřeb a není součástí aktuální verze Programu („návrh na úpravu/doplnění Programu“)

Současně jsou navrženy také úpravy stávající podoblasti 5.5. , přičemž se vychází ze stávající struktury.

Návrh na **změny v podpoře dalších dotačních titulů (OPŽP i ostatní tituly ESIF)** je součástí kap. C.2.2.

Závěr kapitoly tvoří doporučení, které je v manažerském souhrnu uvedeno v plném znění:

1. Upravit a doplnit Program podpory obcí v regionu národních parků o opatření a aktivity, které jsou uvedeny v kap. C.2.1.2. této Studie

- Neměnit stávající zařazení Programu v rámci NPŽP ani výrazněji strukturu podoblasti 5.5.
- Ponechat v upraveném Programu aktivity, jejichž potřeba byla potvrzena Studií potřeb (aktivity v návrhové kapitole označeny černou, resp. modrou barvou), zejména zvýšit kofinancování projektů podpořených v rámci OPŽP 2021-2027 (ve stávající aktivitě 5.5.F s doporučenými úpravami)
- Doplnit do Programu nové aktivity, které vyplynuly ze Studie potřeb (aktivity v návrhové kapitole označeny zelenou barvou)
- Zlepšit podmínky pro obce v regionu národních parků při čerpání dotací z NPŽP (úprava podmínek v rámci SFŽP), snížením podílu financování ze strany obcí (např. do výše finančního podílu obcí max. 10 %), změkčením podmínek – typicky snížení minimálního počtu EO při testu ekonomické efektivity čerpání dotací na čištění odpadních vod, a/nebo zvýhodnění obcí ležících v NP (vyšší bodování při hodnocení žádostí)
- Umožnit zvýšené kofinancování projektů potenciálně podporovatelných také v rámci dalších dotačních titulů ESIF splňujících cíle podpory udržitelného rozvoje obcí ekonomicky znevýhodněných umístěním v regionu s vysokými požadavky na ochranu přírody a životní prostředí
- Podpořit financování provozních nákladů, které jsou v regionu NP vyšší nebo specifické – informační centra, čištění odpadních vod, nakládání s odpady, údržba veřejných prostranství

2. Další doporučení

- Významně navýšit alokaci Programu (600 mil. Kč s tím, že minimálně 200 mil. Kč bude fixně alokováno na NPČS) i maximální hranici dotace pro 1 projekt (zvýšit limit pro financování některých typů projektů)

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Zvážit zafixování části alokace pro menší národní parky (analogie územní dimenze) nebo vytvořit jednu prioritu jen pro NPČŠ a/nebo NPČŠ a NP Podyjí.
- Rozšířit působnost Programu i na území sousedících CHKO, případně území, která jsou důležitá pro funkce regionu NP (záchytná parkoviště mimo region, obslužná doprava, apod.)

3. Doporučení mimo rozsah Programu

- Zvážit možnost zlepšení podmínek pro obce v regionu národních parků při čerpání dotací z dalších titulů ESIF a NDT (např. zvýšení maximální částky na pořízení nízkoemisního vozidla pro obecní služby) a snížení podílu financování ze strany obcí (např. na maximálně 10 %)

Z výše uvedeného plyne, že jsou navrhovány změny ve třech oblastech:

1. Doplnění nových aktivit Programu k části stávajících aktivit, které by měly dále pokračovat

2. Navýšení alokace a rozšíření Programu i mimo území regionu NP

3. Snížení podílu financování ze strany obcí, jak v rámci Programu (NPŽP), tak i v rámci OPŽP (samostatná podoblast), tak v rámci dotací z jiných dotačních titulů ESIF a NDT

Doporučení a závěry mohou být ovlivněny změnou nové Kohezní politiky EU souvisejícím vývojem ESIF a národních dotačních titulů.

Přílohy:

1. Přehled jednání Řídícího výboru i prezentací pro obce a veřejnost (doložení participativního způsobu přípravy)
2. Záznamy z řízených rozhovorů s obcemi

4.2 Zadání a cíl práce

Zadáním projektu „Studie potřeb obcí v regionu Národního parku České Švýcarsko (dále také NPČŠ) v oblasti ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje obcí“ byly stanoveny následující úkoly:

1. Analýza problémů jednotlivých obcí národního parku České Švýcarsko:

Obce v regionu národního parku:

Doubice, Hřensko, Růžová, Chřibská, Janov, Jetřichovice, Krásná Lípa, Srbská Kamenice, Staré Křečany

Zdroje informací:

- sběr dat z dostupných materiálů a již existujících studií a dokumentů
- vedení rozhovorů s klíčovými aktéry v terénu

2. Prioritizace zjištěných problémů a návrh opatření pro řešení zjištěných problémů

3. Návrh budoucí podoby „Programu podpory obcí v NP“ (dále také Program) a potřebné změny dalších dotačních titulů resortu MŽP, aby byly lépe a dlouhodobě využitelné pro řešení a financování zjištěných prioritních potřeb, opatření a projektů v regionu NP Českého Švýcarska

4. Zpracování závěrečné zprávy

Zpracování projektu probíhalo od března 2019 do února 2020.

V jeho průběhu byly provedeny řízené rozhovory se zástupci všech obcí regionu, správou národního parku a s vybranými podnikateli; proběhla 3 veřejná projednání s obcemi a veřejností. Zástupci klíčových aktérů měli dále možnost přispět k obsahu a závěrům studie prostřednictvím 6ti jednání Řídícího výboru.

Přehled členů Řídícího výboru a hlavních milníků projektu je uveden v příloze č. 1.

4.3 Popis použité metodiky

Hlavní použité metody

Při zpracování studie byly použity následující metody, které respektují zadání a byly dále doplněny na základě zkušeností zpracovatele se zpracováním strategických dokumentů.

Analýza

- Analýza dostupných dat a zpracování analytického přehledu oblasti i dílčích informací o jednotlivých obcích regionu NP
- Řízené rozhovory se zástupci obcí, správy národního parku a podnikateli
- Zpracování DPSIR analýzy
- Shrnutí analytických zjištění a jejich prioritizace v podobě SWOT analýzy
- Projednání analýzy v Řídícím výboru a v rámci veřejného projednání s obcemi a její úprava

Návrhová část

- Návrh opatření, eliminujících slabé stránky a hrozby, resp. rozvíjející silné stránky a příležitosti analytických zjištění
- Multikriteriální analýza opatření a určení prioritních opatření a opatření s vysokou prioritou
- Zpracování fiší (popisu) opatření
- Identifikace absorpční kapacity území
- Návrh úpravy Programu na podporu obcí v regionu národních parků
- Projednání analýzy v Řídícím výboru a v rámci veřejného projednání s obcemi a její úprava

Hlavní milníky projektu

1. Jednání řídicího výboru projektu (ŘV)

Řídící výbor byl složen ze zástupců obcí v regionu Národního parku České Švýcarsko, správy Národního Parku České Švýcarsko a zadavatele České Švýcarsko, o.p.s. Úkolem Řídícího výboru bylo projednávat dílčí výstupy projektu, specifikovat jednotlivé úkoly a upravovat harmonogram v souladu s jeho vývojem.

2. Projednání dílčích výstupů s obcemi regionu NPČŠ a veřejností

Dle zadání projektu mají proběhnout 3 projednání výstupů projektu s veřejností:

1. První veřejné projednání se konalo 21. května 2019 v Srbské Kamenici a jeho cílem bylo představit předběžné výstupy strukturovaných rozhovorů a doplnit je v rámci projednání výstupů v širším okruhu zainteresovaných zájemců. Zápis z veřejného projednání je součástí archívu projektu.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

2. Druhé veřejné projednání se konalo 3. prosince 2019 v Srbské Kamenici a byly na něm představeny výstupy pracovní verze zprávy.

3. Závěrečné představení výsledků projektu se konalo 17. února 2020 v Krásné Lípě a byly na něm představeny finální výstupy projektu.

Dílčí výsledky projektu byly představeny také na jednání Rady Národního parku České Švýcarsko 20. 5. 2019 a 21. 2. 2020.

3. Strukturované rozhovory se zástupci obcí v regionu národního parku, zástupci Správy NPČŠ a dalšími klíčovými aktéry

- Řízené rozhovory se zástupci obcí proběhly v období březen – květen 2019 (doplňující rozhovory pak také na podzim 2019) se zástupci všech devíti obcí v regionu národního parku, výsledky jsou součástí analytické části dokumentu; zápisy z rozhovorů tvoří přílohu č. 2 zprávy.
- Strukturovaný rozhovor se zástupci NPČŠ proběhnul v květnu 2019; výsledky jsou součástí analytické části dokumentu; zápis z rozhovoru je součástí archivu projektu.
- Strukturované rozhovory s klíčovými aktéry (podnikateli), doporučenými řídicím výborem, proběhly v květnu 2019, výsledky jsou součástí analytické části dokumentu; zápis z rozhovoru je součástí archivu projektu
- V listopadu 2019 proběhlo jednání se zástupci odboru dopravy Krajského úřadu Ústeckého kraje (dopravní obslužnost), vyvolané diskusí na jednání Řídicího výboru
- V listopadu 2019 proběhlo také jednání se zástupci Statutárního města Děčína, které zpracovalo Plán udržitelné mobility města Děčína (PUMMD), obsahující mj. i problematiku statické dopravy (souvislost s parkováním a následnou dopravou do oblasti národního parku). PUMMD byl schválen zastupitelstvem města Děčína dne 20. února 2020.

4.4 Analýza problémů z pohledu jednotlivých obcí (Doubice, Hřensko, Růžová, Chřibská, Janov, Jetřichovice, Krásná Lípa, Srbská Kamenice, Staré Křečany) v oblasti ochrany ŽP a udržitelného rozvoje obcí

Strukturované rozhovory se zástupci obcí proběhly v období březen – květen 2019 (*doplňující pak i v listopadu 2019*) s využitím dotazníku, schváleného řídicím výborem. Jako podklad pro rozhovory byl připraven formulář. V průběhu rozhovorů však tento formulář sloužil pouze jako vodítko, resp. jako podklad pro srovnatelnost dotazovaných. Každý rozhovor byl veden tak, aby v první řadě umožnil vyjádření zástupců vedení obcí k problematice života v regionu národního parku a tím i spontánní identifikaci největších problémů, které by měly být řešeny. V průběhu rozhovoru pak byly pomocí dotazníku formulovány otázky na oblasti, které nebyly v průběhu spontánně vedeného hovoru zmíněny. Výsledek tak umožňuje porovnat diskutované oblasti v rámci všech obcí, určit společné priority a současně odlišit priority specifické pro jednotlivé obce, které by měl upravený Program (nebo jiné nástroje) také pokrýt. Doplňující aktivitou strukturovaných rozhovorů byla prohlídka katastru jednotlivých obcí se zaměřením na diskutované okruhy problémů a identifikované klíčové body rozhovoru a pořízení fotodokumentace.

Hlavní okruhy strukturovaných rozhovorů, provedených ve všech devíti obcích regionu, byly následující:

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Hlavní omezení a výhody plynoucí z umístění obce v regionu NP
- Spolupráce se správou NP/CHKO
- Problematika cestovního ruchu a jeho vliv na život obcí
- Dopravní obslužnost – případné problémy
- Negativní vlivy dopravy
- Komunální problematika v oblasti životního prostředí:
 - znečištění ovzduší
 - zásobování vodou a odpadní vody
 - odpady
 - existující brownfields a jejich využití
- Ochrana přírody a krajiny – případné limity rozvoje
- Spolupráce obcí v regionu
- Spolupráce se státní ochranou přírody
- Role podnikatelů a dalších stakeholderů při rozvoji obcí
- Příklady úspěšných projektů
- Potřeby v oblasti rozvoje – příklady projektů, které by mohly být financovány z prostředků Programu
- Návrhy na úpravu Programu v dalším programovém období
- Role o.p.s. České Švýcarsko a její role do budoucna

Hlavní zjištění z rozhovorů s obcemi

a. Problémy spojené s cestovním ruchem

1. Nerovnoměrné rozdělení zátěže obcí cestovním ruchem, projevující se taktéž nerovnoměrným rozdělením benefitů a nákladů (viz výše příklady „průjezdních a „cílových“ obcí)
2. Absence nástrojů sdíleného příjmu z cestovního ruchu a jeho přerozdělování mezi jednotlivé aktéry a obce (např. slevové karty pro turisty – příklad Rakouska)
3. Vysoká intenzita individuální automobilové dopravy, projevující se (zejména v některých obcích) negativními vlivy na ŽP (znečišťování ovzduší, hluk) i bezpečnost obyvatel i turistů (průjezdy automobilů v obcích bez chodníků a dalších prvků bezpečné dopravy) i dopady na majetek obcí (poškození komunikací)
4. Chybějící dopravní informační systémy, případně mobilní aplikace, zabraňující kumulaci dopravy při naplnění parkovacích ploch (typicky Hřensko)
5. Nedostatek parkovacích ploch v obcích, případně v blízkosti cílů cestovního ruchu (absence kapacitních záchytných parkovišť mimo region a neřešení malých parkovišť v něm, včetně intravilánů obcí – viz možnosti územního plánu)
 - nedostatek vhodných ploch pro parkování v obcích, nedostatek finančních prostředků a další

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

překážky při výstavbě parkovacích ploch v obcích

- nedořešené možnosti parkování na malých parkovištích mimo intravilány obcí, např. u nástupišť stezek (viz příklad národních parků v Sasku, Polsku, ad.)
 - nedostatečná komunikace s Děčínem v souvislosti s řešením problematiky záchytného parkování
6. Potenciální zvyšování atraktivity individuální automobilové dopravy na úkor hromadné dopravy výstavbou nových parkovišť v regionu (viz výše) a také nedostatečnou obslužností, kapacitou a komfortem (včetně časového) hromadné dopravy
 7. Nízké využití železniční a lodní dopravy; problémy s bezpečným parkováním kol (Hřensko)
 8. Narůstající množství odpadu produkovaného návštěvníky zvyšující náklady obcí; nedisciplinovanost návštěvníků (odhazování odpadků mimo kontejnery, zárodky černých skládek)
 9. Nerespektování soukromí místních obyvatel – vstup na soukromé pozemky

b. Komunální problémy obcí v oblasti životního prostředí

Velké problémy

1. Čištění odpadních vod, především
 - chybějící či zastaralá kanalizace
 - složité podmínky odkanalizování v některých obcích (např. Jetřichovice)
 - čištění odpadních vod v případě některých ubytovacích zařízení (Hřensko-Mezná)
 - vysoké požadavky na počet ekvivalentních obyvatel pro dotace na ČOV, neodpovídající podmínkám obcí v regionu NP
 - absence zmírňujících podmínek pro dotace na ČOV v regionu NP
2. Zhoršování podmínek v zásobování pitnou vodou, především markantní úbytek zdrojů vody, zhoršování její kvality
3. Administrativní a legislativní náročnost obnovy a výstavby vodních prvků v krajině (rybníky, mokřady), zaměřených na snížení dopadů klimatických změn (např. Krásná Lípa)
4. Nedostatečné využívání potenciálu obnovitelných zdrojů energie (OZE) i dalších mitigačních opatření (zateplování) vlivů na klima (podpora nezohledňuje specifickou problematiku obcí v regionu NP)
5. Rozdílný stav přípravy a realizace komplexních pozemkových úprav – nedostatek finančních prostředků na realizaci KPÚ

Menší problémy nebo rozdíly mezi obcemi

6. Poškozování komunikací při těžbě (odvozu) dřeva
7. V části obcí se nepodařilo využít dotace na snížení světelného znečištění (rekonstrukce osvětlení), v části ano

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

8. Relativně malé problémy s existencí brownfields na území obcí; ve většině případů využívány k další činnosti
9. Malé problémy se znečišťováním ovzduší z malých zdrojů (topení dřevem)
10. Konflikty s chráněnými druhy živočichů a podnikáním (chovatelé ovcí a koz) – nejmarkantnější rozdíly v hodnocení problematiky Vysoká Lípa – Jetřichovice

c. Ostatní hlavní rozvojové problémy obcí

Velké problémy

1. Stárnutí populace s demografickými a sociálními důsledky (drahé bydlení či nedostatek vhodných pracovních příležitostí pro mladé)
2. Logika obslužnosti hromadné dopravy pro místní obyvatele (platí jen v některých obcích) – zejména načasování linek, kombinace autobus – vlak, problém starších obyvatel bez aut (např. možnost nákupů v Krásné Lípě)
3. Špatný stav komunikací a chybějící infrastruktura (chodníky) – viz také indikace v části cestovní ruch

Menší problémy nebo rozdíly mezi obcemi

4. Náročnost (a délka) provedení změn územních plánů
5. Vztah místních a chalupářů (rozdíly mezi obcemi, pozitivní rozvoj komunity např. ve Vysoké Lípě, Doubici aj.)
6. Chybějící infrastruktura v některých obcích (např. sociální a zdravotnická)
7. Úbytek podnikatelů a tím i základních služeb v některých obcích

d. Návrh typových projektů pro řešení problémů z pohledu zástupců obcí

Návrhy jsou zhruba seřazeny podle reakce na výše uvedené podkapitoly a-c.

- Výstavba rozhleden jako atraktivity cestovního ruchu mimo lokality s intenzivním cestovním ruchem
- Rozvoj cyklostezek a pěších stezek jako jedno z řešení dopadů individuální automobilové dopravy i rozmělnění intenzity cestovního ruchu
- Výstavba Muzea turistiky
- Výstavba či rozšíření informačních center
- Úprava přístaviště v Hřensku
- Parkovací možnosti pro kola (Hřensko)
- Výstavba parkovišť: týká se záchytných parkovišť mimo intravilán nebo u nástupišť stezek, i v intravilánech obcí

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Oprava komunikací, výstavba chodníků
- Podpora čištění odpadních vod, včetně decentralizovaného (snížení kvóty limitu EO)
- Další úpravy veřejných budov, zateplování (mitigace)
- Oprava a výstavba nových rybníků
- Přírodě blízká protipovodňová opatření a řešení problematiky sucha
- Zkulturnění biocenter a dalších prvků ÚSES
- Rekonstrukce veřejných budov (fara, nádraží)

e. Spolupráce v rámci regionu NP

Odpovědi na tuto doplňující otázku se koncentrovaly na následující oblasti:

- Rozdílné vztahy a spolupráce s orgány ochrany přírody v závislosti na expozici obce vzhledem k NP/CHKO (různá míra střetů)
- Komplikované vztahy s Lesy ČR, vyplývající pravděpodobně ze zvýšeného tlaku na společnost v souvislosti s kalamitními těžbami
- Rozdílné hodnocení spolupráce s podnikateli v škále od „nemají pro nás význam“ či „škodí nám“ až po „důležitý zdroj příjmů z poplatků“
- Většinově pozitivní hodnocení role o.p.s. při propagaci regionu, marketingu, podpoře dopravy, ad. Významné doporučení: využívat nástroje o.p.s. při rozměňování turistiky mimo území NP a tím i snížení zátěže cestovní ruchem

4.5 Analýza problémů z pohledu Správy NPČŠ

Strukturovaný rozhovor se zástupci Správy NP České Švýcarsko proběhl v květnu 2019; základní principy přípravy dokumentu byly v tomto měsíci představeny i při jednání Rady Národního parku. Kromě uvedeného jednání proběhly také ad hoc jednání ke konkrétním problémům NP (doprava, ad.).

Také v tomto případě sloužil formulář strukturovaného rozhovoru pouze jako vodítko a hovor se zaměřoval na klíčové problémy v oblasti ochrany přírody a krajiny, životního prostředí a spolupráci s obcemi, ad. Hlavní diskutované okruhy:

- Hlavní problémy v oblasti z pohledu Správy NP
- Problematika cestovního ruchu a jeho vliv na NP
- Krajinný ráz, ochrana přírody
- Doprava
- Okrajově problematika ovzduší, voda, odpady, brownfields
- Spolupráce s obcemi v regionu a dalšími klíčovými subjekty
- Návrhy NP na úpravu Programu v dalším období

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Role o.p.s. České Švýcarsko a její role do budoucna

Hlavní zjištění z rozhovorů se Správou NP

Ze strukturovaného rozhovoru vyplynula následující zjištění (podtržené jsou uvedeny ty, které konvenují s výstupy rozhovorů s obcemi):

a. Obecné závěry

- Národní park slouží jako značka kvality, z níž těží i obce v regionu
- Pozitivní je zastoupení pracovníků Správy národního parku v zastupitelstvech některých obcí
- Zvyšuje se tlak cestovního ruchu na nejcennější části území NP, i na území okolních obcí
- Klíčovým závěrem je nutnost vyřešit dopravu v oblasti s upřednostněním VHD

b. Životní prostředí

- Projevují se nedostatky v oblasti péče o cenné biotopy, mj. v důsledku nedostatečného počtu strážců přírody
- Je potřeba zlepšit komunikaci v souvislosti s návratem vlka do oblasti (střety s chovateli a negativní vnímání jeho přítomnosti)
- V případě problému poškozování lesních porostů kůrovcem hraje také roli odlišné chápání funkcí lesa od různých vlastníků a správců lesa
- V případě problematiky zadržování vody v krajině jsou podporovány především záměry revitalizace vodních toků

c. Cestovní ruch

- Prostorové (zaměření na omezený počet atraktivních lokalit) i časové (sezónnost) nerovnoměrné rozdělení zátěže území cestovním ruchem
- Nárůst počtu neukázněných návštěvníků (spolu s celkovým nárůstem návštěvnosti)
- Vysoká intenzita IAD v důsledku nedostatečné kapacity VHD, nízké využití železniční a lodní dopravy, deficit HD v zimě (není zajištěno železniční spojení)
- Nedostatek prostor pro parkování, který malá parkoviště problém nevyřeší. Cestou je studie možných parkovacích ploch na území obcí NP, doplněná analýzou možnosti výstavby záchytných parkovišť v širším okolí (v obcích, které neleží na území NP, ale v jeho blízkosti). Do studie lze zahrnout také lokality brownfields
- Směřovat propagaci cestovního ruchu více mimo oblast NP a rozmělnit tak dopady CR na nejcennější části území (mj. role o.p.s. České Švýcarsko)
- Kontrolovat kvalitu poskytovaných služeb cestovního ruchu v regionu (a např. zveřejňovat výsledky na internetu)

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

d. Problémy životního prostředí v obcích

- Nedořešené čištění odpadních vod v obcích
- Některé nové stavební záměry nerespektují ráz místa, historické ani kulturní charakteristiky obce
- Problematika odpadů, kterou je potřeba řešit předcházením jejich vzniku
- Správa NP podporuje probíhající výměnu veřejného osvětlení
- Část problematiky vysychání menších toků je možné i z důvodu nelegálních odběrů vody (bazény)
- Byly zpracovány dílčí studie krajinného rázu, jako podklad pro ÚAP některých obcí (Hřensko, Jetřichovice)

e. Návrhy na úpravu Programu, případně zvýhodnění obcí v regionu NP v rámci jiných dotačních titulů

- Rozšířit podporu Programu i na další, přilehlé obce (parkování a podpora VHD obsluhující region NP)
- Boj s invazními druhy
- Opatření na zlepšení soužití člověka s vlky, parametry ve stávajícím OPŽP nejsou dobře nastavené

4.6 Strukturované rozhovory s dalšími klíčovými aktéry

Strukturované rozhovory s dalšími klíčovými aktéry (zástupci podnikatelů v oblasti pohostinství a výroby kosmetiky) proběhly také v květnu 2019. I v tomto případě sloužil formulář strukturovaného rozhovoru pouze jako vodítko a hovor se zaměřoval na hlavní problémy, spolupráci s obcemi a Správou NP. Hlavní diskutované okruhy:

- Vliv polohy v regionu NP na podnikání
- Problémy ŽP na území parku z pohledu podnikatelů
- Hodnocení úrovně cestovního ruchu v oblasti
- Role o.p.s. České Švýcarsko a dalších subjektů v regionu
- Spolupráce s NP / CHKO

Hlavní zjištění z rozhovorů s klíčovými aktéry

Ze strukturovaných rozhovorů vyplynula následující zjištění (podtrženě jsou uvedena ta, která konvenují s výstupy rozhovorů s obcemi, *italikou ta, která konvenují s výstupy rozhovorů se Správou NP*):

a. Obecné závěry

- Národní park je důležitá marketingová značka
- Není vnímáno žádné podstatné omezení v důsledku podnikání v regionu NP

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Komunikace s NP / CHKO je na dobré úrovni

b. Životní prostředí v obcích

- V posledních letech se viditelně projevuje sucho, včetně nedostatku pitné vody
- Někteří podnikatelé začínají budovat zásobníky na srážkovou vodu, kořenové čistírny, plánují instalaci solárních panelů
- Je doporučováno podpořit vybudování úpraven dešťových vod na vodu pitnou tam, kde nejsou dostatečné zásoby podzemních vod
- Požadavek podpory využití v současnosti nevyužívaných budov (po opuštěných podnicích, brownfields)
- Je nutno vyřešit záchytná parkoviště a podpořit obsluhu regionu VHD
- Je potřeba vyřešit nekoncepční dopravu cyklobusy (jezdí jen jedním směrem)

c. Cestovní ruch

- Cestovní ruch má pozitivní vliv na podnikání v území
- Rozvoj cestovního ruchu umožňuje zaměstnat místní obyvatele
- *Je vnímána disbalance požadavků na ochranu přírody, resp. životního prostředí a rozvoj cestovního ruchu (složitě najít kompromis)*
- *Navrhují podporu šetrného cestovního ruchu a podporu EVVO (osvětové a komunikační aktivity)*
- *Navrhují usměrňovat návštěvnost z pozice Správy NP*
- Navrhují vyznačit v NP více stezek procházejících do Saského Švýcarska
- Je nezbytné vyřešit (omezit) nárůst IAD – podpora VHD (problém sezónnosti)
- Je nezbytné podpořit služby v regionu i mimo sezónu

d. Spolupráce v regionu

- Oceňují spolupráci s o.p.s. České Švýcarsko, zejména její pomoc v oblasti marketingu
- Navrhují promyslet transformovat o.p.s. na destinační agenturu, převzít německý model – příjmy částečně od veřejnosti (poplatky), částečně z obchodní činnosti

4.7 DPSIR analýza

4.7.1 Co je DPSIR

Pro popis environmentálních problémů je standardně používán systém environmentálních indikátorů agregovaných podle významu do struktury hnací síla (Driver) - tlak ("Pressure") - stav ("State") – dopad (Impact) - odezva ("Response"), ve zkratce D-P-S-I-R. Tato struktura je založena na principu kauzality, t.j. popisuje řetězec příčinně-následných vztahů, ve kterém lidské aktivity vytvářejí tlak na životní prostředí, což se odrazí na změně stavu životního prostředí, a co následně vyvolá reakci společnosti formou environmentální politiky, ekonomických a právních nástrojů péče o životní prostředí a opatřeními promítnutými do jednotlivých sektorů ekonomické činnosti státu (odezva).

V systému D-P-S-I-R rozlišujeme tedy následující indikátory:

Indikátory hnací síly – které podávají informace o sociálním, demografickém a ekonomickém rozvoji společnosti a s ním souvisejících změnách v životním stylu a nárocích na životní prostředí. Primární hnací silou je populační růst a vývoj v potřebách a činnosti jednotlivce. Tato hnací síla podněcuje změny ve vztahu produkce – spotřeba, a prostřednictvím těchto změn vytváří tlak na životní prostředí.

Indikátory environmentálních tlaků - které popisují tlaky na životní prostředí zapříčiněné lidskými aktivitami.

Indikátory environmentálního stavu - které obsahuje údaje o environmentální kvalitě jednotlivých složek životního prostředí (ovzduší, voda, půda, lesy, rostlinstvo a živočišstvo) a jiných kvantitativně-kvalitativních parametrech přírodních zdrojů.

Indikátory dopadu – které jsou odrazem změn v ukazatelích stavu majících dopad na lidské zdraví, stav ekosystémů, biodiverzity, hospodářský vývoj a podobně. Indikátory dopadu charakterizují tzv. environmentální újmu, tj. poškození životních podmínek a životního prostředí.

Indikátory odezvy – které poukazují na rozsah, ve kterém společnost reflektuje na negativní změny v životním prostředí, odkazují na individuální anebo kolektivní akce, které: (a) minimalizují člověkem podmíněné negativní dopady lidských aktivit na životní prostředí, (b) zabraňují působení těchto negativních dopadů, (c) uchovávají a konzervují přírodu a přírodní zdroje.

Na základě analýzy problémů jednotlivých obcí (část 1.A) a rozhovorů s představiteli obcí (Příloha č. 2) bylo ve formátu DPSIR zpracováno následující shrnutí za celé řešené území.

4.7.2 Ochrana vod

Hnací síly (Drivers)

Hlavními sektory, které se podílejí na vypouštění komunálních odpadních vod, jsou:

- Obyvatelstvo
- Zařízení cestovního ruchu

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Služby

Tlak (Pressure)

V obcích (resp. jejich částech) bez kanalizace a čistírny komunálních odpadních vod mohou představovat nedostatečně čištěné komunální odpadní vody významnou zátěž. Tato zátěž je v čase nerovnoměrná s místy až desetinásobným nárůstem na vrcholu turistické sezony oproti počátku kalendářního roku. Zmíněný vrchol se kryje s letním (a dnes i stále sušším) letním obdobím, kdy je v recipientech jen minimum vody.

Stav (State)

Lze předpokládat, že kvalita vody ve vodotečích může být (zejména v letních měsících při nízkých průtocích a vysoké koncentraci obyvatel) klasifikována 3. stupněm jakosti dle ČSN 75 7221, tedy jako znečištěná voda (stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které nemusí vytvořit podmínky pro existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému).

Dopad (Impact)

- Obtěžující zápach ve vodotečích
- Ohrožení podmínek pro existenci vyváženého a udržitelného ekosystému ve vodotečích a jejich okolí

Odezva (Response)

- Kontroly příslušného vodoprávního úřadu
- Výstavba kanalizace a ČOV, preference decentralizovaných řešení
- Finanční podpora jak decentralizovaných systémů čištění komunálních odpadních vod, tak i individuálních čistíren pro zařízení cestovního ruchu
- Osvětová kampaň zaměřená na nakládání s „domácími“ odpadními vodami pro místní obyvatelstvo

4.7.3 Zásobování pitnou vodou

Hnací síly (Drivers)

- Obyvatelstvo
- Cestovní ruch

Tlak (Pressure)

V souvislosti s rostoucím počtem turistů a návštěvníků stoupají odběry pitné vody

Stav (State)

- V některých lokalitách s vybudovaným vodovodem se v letních měsících objevuje nedostatek vody
- V některých lokalitách bez vodovodu se v letních měsících projevuje jak nedostatek vody, tak i její zhoršená kvalita

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Dopad (Impact)

- Omezující faktor pro rozvoj sídelních lokalit

Odezva (Response)

- Vybudování vodovodů tam, kde dosud nejsou
- Posílení kapacity vodojemů tam, kde je nedostatečná

4.7.4 Ochrana ovzduší

Hnací síly (Drivers)

Sektory, které se místně podílí na znečišťování ovzduší, jsou:

- Obyvatelstvo
- Doprava

Tlak (Pressure)

- Spalování pevných paliv v nevyhovujících kotlích a topeništích v domácnostech (ve většině lokalit jde o několik izolovaných jednotlivců; v Krásné Lípě pak o skupiny sociálně slabých obyvatel, kteří nevyužívají vytápění zemním plynem)
- Emise z tranzitní (neturistické) automobilové dopravy (Chřibská a Krásná Lípa)
- Emise z (turistické) automobilové dopravy se špičkou v letním období (zejména Doubice, Hřensko, Jetřichovice, Kyjov, Srbská Kamenice)

Stav (State)

Za zhoršených rozptylových podmínek mohou být v údolních částech obcí lokální problémy s kvalitou ovzduší:

- V zimním období z lokálního vytápění
- V letním období z automobilové dopravy

Dopad (Impact)

- Malý, především na pocit pohody obyvatel i návštěvníků

Odezva (Response)

- Energetická opatření
- Podpora šetrných forem dopravy
- Nová zelená úsporám, OPŽP 2020+, kotlíkové dotace

4.7.5 Odpady

Hnací síly (Drivers)

Sektory, které se místně podílí na produkci odpadů, jsou:

- Obyvatelstvo
- Turisté, návštěvníci
- Zařízení cestovního ruchu

Tlak (Pressure)

- Vyprodukovaný komunální odpad je nerovnoměrně rozložen v čase s enormním nárůstem ve špičce turistické sezóny

Stav (State)

- Odpad jako takový nepředstavuje významnou zátěž pro životní prostředí

Dopad (Impact)

- Negativní vizuální působení v extravilánu

Odezva (Response)

Vysoké náklady na sběr a svoz komunálního odpadu v důsledku vysokého počtu rekreantů a procházejících turistů

4.8 Finanční možnosti obcí a absorpční kapacita

Finanční možnosti obcí lze odhadovat z jejich rozpočtů, zejména z investičních položek, byť menší část potřeb je řešitelná financováním v rámci neinvestičních částí rozpočtu.

Z přehledu o objemech rozpočtů devíti obcí regionu plyne, že příjmy všech obcí v rozpočtech na rok 2020 dosahují zhruba 245 mil. Kč, z čehož daňové příjmy tvoří necelých 140 mil. Kč. Právě obligatorní daňové příjmy, jejichž výnosy se významně nemění, lze považovat za srovnatelnou základnu pro porovnání finančních možností obcí s jejich potřebami (zvýrazněnými umístěním v regionu národního parku). Většina těchto prostředků však **musí být použita na nezbytné provozní výdaje obcí** a nelze je využít na financování rozvojových projektů a ve většině případů nestačí ani na jejich kofinancování. Na uvedených daňových příjmech se 40 % podílí Krásná Lípa, zatímco např. daňové příjmy Doubice nedosahují ani 2 % celkových příjmů obcí regionu NP.

Do budoucna nelze očekávat zásadní zvýšení příjmů obcí, byť zákon o rozpočtovém určení daní je aktuálně předmětem diskuse. Naopak, vzhledem ke snižování počtu stálých (zejména ekonomicky aktivních) obyvatel a predikci prohlubování tohoto trendu v budoucnu, lze očekávat spíše snižování daňových příjmů, bez ohledu na náklady, které se nesnižují analogicky s počtem obyvatel. Proto je nezbytné považovat Program na podporu obcí v regionu národního parku za významný zdroj financování těch potřebných opatření, které nelze z rozpočtu obcí financovat.

4.8.1 Absorpční kapacita

Základní metodou odhadu absorpční kapacity území je porovnání několika základních aspektů, které absorpční kapacitu ovlivňují. Patří mezi ně existence:

- Potřeb (viz návrhová část), které motivují ke zvýšení absorpční kapacity, např. zaměřením činnosti pracovníků obecních úřadů
- Záměrů (projekty, aktivity), které jsou nástrojem řešení identifikovaných potřeb
- Reálných kapacit v území, které se podílejí na přípravě záměrů, žádostí o financování a projektové dokumentace, řízení projektů a v neposlední řadě také administrativě, spojené s výše uvedeným (obce, agentura, externí pracovníci)
- Finančních prostředků na pokrytí nákladů předrealizační fáze (dá se částečně řešit financováním předrealizační fáze v rámci dotace)
- Podmínek v území, umožňujících realizaci projektů (vlastnictví pozemků, požadavky ochrany přírody, přírodní podmínky, ad.)

Z výše uvedených je nejlepším markerem absorpční kapacity indikativní seznam záměrů, který - byť v různých fázích rozpracovanosti - vypovídá nejlépe o rozsahu potřeb, vyjádřených v konkrétním obsahu odpovídajících aktivit a projektů. Ostatní tři odrážky odpovídají podmínkám, které jsou různým způsobem (a s různými náklady) řešitelné. Z aktuálního indikativního seznamu vyplývá, že finanční odhad objemu projektů dosahuje zhruba 500 mil. Kč. Absorpční kapacita je tedy podstatně vyšší, než možnosti rozpočtů obcí.

DOPORUČENÍ A ZÁVĚRY

Metoda zpracování a hlavní výstupy Studie potřeb obcí v regionu Národního parku České Švýcarsko jsou přehledně rekapitulovány v kapitole Manažerské shrnutí a nejsou v závěru opakovány.

Proto jsou součástí této kapitoly pouze doporučení, které vyplynuly z výsledků analytické, návrhové a implementační části studie.

1. Upravit a doplnit Program podpory obcí v regionu národních parků o opatření a aktivity, které jsou uvedeny v kap. C.2.1.2. této Studie

- Neměnit stávající zařazení Programu v rámci NPŽP, vycházet ze struktury podoblasti 5.5.
- Ponechat v upraveném Programu aktivity, jejichž potřeba byla potvrzena Studií potřeb (aktivity v návrhové kapitole označeny černou, resp. modrou barvou), zejména zvýšit kofinancování projektů podpořených v rámci OPŽP 2021-2027 (aktivita 5.5.F, nově aktivita E)
- Doplnit do Programu nové aktivity, které vyplynuly ze Studie potřeb (aktivity v návrhové kapitole označeny zelenou barvou)
- Zlepšit podmínky pro obce v regionu národních parků při čerpání dotací z OPŽP a NPŽP, snížením podílu financování ze strany obcí (do výše finančního podílu obcí max. 10 %) a/nebo změkčením podmínek – typicky snížení minimálního počtu EO při testu ekonomické efektivity čerpání dotací na čištění odpadních vod
- Umožnit zvýšené kofinancování projektů, potenciálně podporovatelných také v rámci dalších dotačních titulů ESIF, splňujících cíle podpory udržitelného rozvoje obcí ekonomicky znevýhodněných umístěním v regionu s vysokými požadavky na ochranu přírody a životní prostředí
- Podpořit financování provozních nákladů, které jsou v regionu NP vyšší nebo specifické – informační centra, čištění odpadních vod, nakládání s odpady, údržba veřejných prostranství

2. Další doporučení

- Významně navýšit alokaci Programu (600 mil. Kč s tím, že minimálně 200 mil. Kč bude fixně alokováno na NPCŠ) i maximální hranici dotace pro 1 projekt (zvýšit limit pro financování některých typů projektů)
- Zvážit zafixování části alokace pro menší národní parky (analogie územní dimenze) nebo vytvořit jednu prioritu jen pro NPCŠ a/nebo NPCŠ a NP Podyjí
- Rozšířit působnost Programu i na území sousedících CHKO, případně území, která jsou důležitá pro funkce regionu NP (záchytná parkoviště mimo region, obslužná doprava, apod.)

3. Doporučení mimo rozsah Programu

- Zvážit možnost zlepšit podmínek pro obce v regionu národních parků při čerpání dotací z dalších titulů ESIF a NDT (např. zvýšení maximální částky na pořízení nízkoemisního vozidla pro obecní služby)

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

a snížení podílu financování ze strany obcí (na maximálně 10 %)

Z výše uvedeného plyne, že navrhované změny jsou ve třech oblastech:

- 1. Doplnění nových aktivit Programu k části stávajících aktivit, které by měly dále pokračovat**
- 2. Navýšení alokace a rozšíření Programu i mimo území regionu NP**
- 3. Snížení podílu financování ze strany obcí, jak v rámci Programu (NPŽP), tak i v rámci OPŽP (samostatná podoblast), tak v rámci dotací z jiných dotačních titulů ESIF a NDT.**

Doporučení a závěry mohou být ovlivněny změnou nové Kohezní politiky EU, souvisejícím vývojem ESIF a národních dotačních titulů.

Bez ohledu na vnější kontext je udržitelný rozvoj obcí v regionu národního parku v souladu s požadavky ochrany přírody prioritním úkolem.

POUŽITÉ ZDROJE

- Hodnocení sociálních a ekonomických dopadů transformace CHKO Křivoklátsko na národní park. Ekogroup s.r.o. – VŠE - RADDIT consulting s.r.o., MŽP ČR, 2010
- Impaktová studie zařazení Českého Švýcarska na seznam světového dědictví UNESCO. Europroject – DHV CR, České Švýcarsko, o.p.s., 2007
- Komplexní studie dopadů, zranitelnosti a zdrojů rizik, souvisejících se změnou klimatu v ČR. Ekotoxa s.r.o. – RADDIT consulting s.r.o., MŽP ČR, 2015.
- Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Českém Švýcarsku. DHV CR, 2006, aktualizace SPF Group s.r.o., 2010, České Švýcarsko, o.p.s.
- Národní dokument k územní dimenzi, MMR ČR, 2014
- Národní dotační zdroje – Příležitosti a možnosti pro obce a města. MEPCO, SMO – MMR ČR, 2017, aktualizováno.
- Národní program životního prostředí, příloha směrnice č. 4/2015, ve znění č.j. MZP/2019/110/1869. MŽP, 2019.
- Návrh nové kohezní politiky EU. EK, 2018
- Operační program přeshraniční spolupráce ČR – Sasko. MMR ČR, 2013
- Operační program Životní prostředí 2021-2027. MŽP ČR, 2019 (verze 0.2.5., 19. 12. 2019)
- Plán udržitelné mobility města Děčína. RHDHV CR, Statutární město Děčín, 2019 (rozpracováno)
- Posouzení vlivu existence velkoplošných zvláště chráněných území (CHKO, NP) na prosperitu regionů. DHV CR – Bermann Group, MŽP ČR, 2005.
- Rámec Národního programu Životní prostředí 2018-2020. MŽP, 2019
- RE:START: Strategie podpory znevýhodněných oblastí ČR (Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj). MMR ČR, 2017
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019
- Strategie rozvoje Ústeckého kraje do roku 2027. Ústecký kraj, 2017

Ministerstvo životního prostředí www.mzp.cz

Státní fond životního prostředí ČR www.sfzp.cz

PŘÍLOHA Č. 1: STRUČNÝ PŘEHLED HLAVNÍCH MILNÍKŮ PROJEKTU

1. Jednání řídicího výboru projektu (ŘV)

Řídicí výbor byl složen ze zástupců obcí v regionu Národního parku České Švýcarsko, správy Národního Parku České Švýcarsko a zadavatele studie České Švýcarsko, o.p.s. Úkolem Řídicího výboru bylo projednávat dílčí výstupy projektu, specifikovat jednotlivé úkoly a upravovat harmonogram v souladu s jeho vývojem.

Řídicí výbor se v průběhu projektu sešel v následujících termínech:

- 1. března 2019
- 17. května 2019
- 13. září 2019
- 2. prosince 2019
- 13. ledna 2020
- 4. února 2020

2. Projednání dílčích výstupů s obcemi regionu NPČŠ a veřejností

V souladu se zadáním projektu proběhla 3 projednání výstupů projektu s obcemi a veřejností:

1. První veřejné projednání se konalo 21. května 2019 v Srbské Kamenici a jeho cílem bylo představit předběžné výstupy strukturovaných rozhovorů a doplnit je v rámci projednání výstupů v širším okruhu zainteresovaných zájemců. Zápis z veřejného projednání je součástí archívu projektu.

2. Druhé veřejné projednání se konalo 3. prosince 2019 v Srbské Kamenici a byly na něm představeny výstupy pracovní verze zprávy.

3. Závěrečné představení výsledků projektu se konalo 17. února 2020 v Krásné Lípě a byly na něm představeny finální výstupy projektu.

Dílčí výsledky projektu byly představeny také na jednání Rady Národního parku České Švýcarsko 20. 5. 2019 a 21. 2. 2020.

3. Strukturované rozhovory se zástupci obcí v regionu národního parku, zástupci Správy NPČŠ a dalšími klíčovými aktéry

- Řízené rozhovory se zástupci obcí proběhly v období březen – květen 2019 (doplňující rozhovory pak také na podzim 2019) se zástupci všech devíti obcí v regionu národního parku, výsledky jsou součástí analytické části dokumentu; zápisy z rozhovorů tvoří přílohu č. 2 zprávy.
- Strukturovaný rozhovor se zástupci NPČŠ proběhnul v květnu 2019; výsledky jsou součástí analytické části dokumentu; zápis z rozhovoru je součástí archívu projektu.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Strukturované rozhovory s klíčovými aktéry (podnikateli), doporučenými řídicím výborem, proběhly v květnu 2019, výsledky jsou součástí analytické části dokumentu; zápis z rozhovoru je součástí archívu projektu
- V listopadu 2019 proběhlo jednání se zástupci odboru dopravy Krajského úřadu Ústeckého kraje (dopravní obslužnost), vyvolané diskusí na jednání Řídicího výboru
- V listopadu 2019 proběhlo také jednání se zástupci Statutárního města Děčína, které zpracovalo Plán udržitelné mobility města Děčína (PUMMD), obsahující mj. i problematiku statické dopravy (souvinnost s parkováním a následnou dopravou do oblasti národního parku). PUMMD byl schválen zastupitelstvem města Děčína dne 20. února 2020.

PŘÍLOHA 2: ZÁZNAMY PROVEDENÝCH ROZHOVORŮ S OBCEMI

DOUBICE

Místo, čas a dotazování

Obecní úřad Doubice

20. 3. 2019 v 15:00

Ing. Jan Drozd – starosta obce, Břetislav Jemelka, Filip Molčan

Hlavní zjištění

Hlavní problémy: Obec Doubice nevnímá zásadní problémy omezující rozvoj obce.

Národní park: Velmi dobrá spolupráce obce s NP.

Cestovní ruch: Benefity z místní komunity skládající se z usedlíků a chalupářů – kulturní vyžití obce, právní služby, finanční či lékařské konzultace. Obec vybírá poplatky za odpad i ze zařízení CR. Rapidní nárůst CR v regionu, o prázdninách a víkendech vede k problémům v dopravě a parkování. Kapacity CR jsou naplněné. Obec plánuje v zimním období vytvořit a udržovat běžecké stopy.

Doprava: Obec by přivítala autobus ze záchytného parkoviště. Zájem o omezení rychlosti na 30 km/h. Chybí spojení Rybníště – Doubice. Současný autobus jezdí v nepříznivých časech pro místní. Možná jsou nová menší parkovací místa v obci, zájem o lepší spojení také s Chřibskou.

Infrastruktura: Znečištění ovzduší z domácích kotlů není zásadnějším problémem. Plynofikace není a nebude. Obecní úřad potřebuje rekonstrukci – výměnu oken a izolaci. Obec chce zkapacitnit vodovod. Kanalizace není možná, preferují decentralizované ČOV pro skupiny RD (pro 50 EO).

S odpady není problém, kompostují, štěpkují. Chodníky nejsou v plánu. Chystá se rekonstrukce veřejného osvětlení. Problém s celoročním provozem lokálního obchodu.

Krajina: Realizovaný ÚSES (záměr zkulturnit 1 biocentrum), KPÚ proběhly, kvůli velikosti neměli projekty. Zátopové oblasti v obci, povodně výjimečně z přívalových dešťů, obava z povodně z rybníka - zájem rekonstruovat. Vlci jsou vnímáni vesměs pozitivně, jeden subjekt využívá k ochraně stáda pastevecké psy.

Spolupráce s dalšími klíčovými partnery v regionu: Dobrovolný svazek obcí Tolštejn, MAS, Dobrovolný svazek obcí Sever, Dobrovolný svazek obcí Šluknovsko, Euroregion Nisa. Podpora obecního rozhlasu, řešení odpadového hospodářství, zachování zdravotní péče apod. ve šluknovském výběžku. Obec je partnerem destinačního fondu, pozitivum je turistický autobus. Návrh na větší propagaci okolí NP (Rumburk, Mikulášovice apod.). Spolupráce s Lesy ČR bez problému (oprava silnic). V obci funguje dále Spolek přátel Doubice z.s. (kultura, životní prostředí), obec aktivně spolupracuje s obcí Daubnitz v Horní Lužici.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Priority rozvoje obce:

- ČOV s preferencí decentralizované
- Rybník – rekonstrukce a odbahnění
- Zkapacitnění vodovodu, rekonstrukce nevyhovujícího
- Provázanost dopravy – podpora udržitelné dopravy
- Rekonstrukce budovy OÚ

Oblasti, které by měly být zařazeny do nové verze Programu:

- Čištění odpadních vod
- Podpora veřejného osvětlení
- Voda v krajině

HŘENSKO

Místo, čas a dotazování

Česká hospoda

21. 3. 2019 v 16:00

Kateřina Horáková, Bc. Robert Mareš - místostarosta, RNDr. Lubomír Paroha

Obecní úřad Hřensko

20. 5. 2019 v 16:00

JUDr. Zdeněk Pánek - starosta

Hlavní zjištění

Hlavní problémy: Nedostatek parkovacích kapacit, nedostatek kapacit pro úschovu jízdních kol, chybějící informační systém pro turisty (např. aplikace v mobilu). Z pohledu životního prostředí to jsou povodně (Hřensko) a nedostatek vody (Mezná).

Národní park: NP jako marketingová značka, obec nevnímá zásadní omezení svého rozvoje ze strany NP, komunikace je na dobré úrovni. V případě znečištění lososových vod z důvodu nedostatečného čištění vody v obcích proti proudu řeky, bylo poukázáno na nečinnost NP v případě vydávání povolení pro místní ČOV (Jetřichovice). Za neúspěch je také považována nerealizace rozhledny na Mezné.

Cestovní ruch: Postupný výrazný nárůst návštěvníků za rok. Z CR vyplývají významné příjmy pro podnikatele i obec. Problémy s parkováním (chybí malá odstavná parkoviště), hromadnou dopravou (nedostatečná kapacita v sezóně), nevzhledné stánky trhovců v obci na pronajatých pozemcích. Obec má zájem o vytvoření informačního systému pro turisty (aplikace). V Hřensku možnost veřejného přístaviště pro výletní lodě, rozhlednu a víceúčelové hřiště na Mezní Louce.

Doprava: V Hřensku je nedostatek parkovacích míst, obec nemá nemovitost, kterou by mohli poskytnout. Potřeba vytipování míst vhodných k parkování (pasportizace). V sezóně jsou nedostatečné kapacity autobusů, jejich koordinace (např. Hřensko – Jetřichovice, přestup do Krásné Lípy, namísto Děčín – Krásná Lípa). Přivítali by parkovací věž pro kola a parkovací dům na Mezní Louce, omezení rychlosti v Hřensku i na Mezné (30 km/h). Přivítají pomoc obcí v okolí (vč. Děčína s parkovacím domem či parkovištěm a IC, ze kterého by jezdil do Hřenska shuttle). Je zvažována lodní doprava Děčín-Hřensko s benefity pro cestující. Podle starosty obce by se měla propagovat udržitelná doprava – zachování kvality ŽP v obci – ovzduší apod. (záchytová parkoviště mimo obec) a posílení kyvadlové dopravy (lodní, autobusová, vlaková).

Infrastruktura: Znečištění ovzduší z vytápění je dílem jednoho subjektu. Plynofikace není. Část Mezná má problémy s vodou (vodojem s malou kapacitou, navíc se plánují další ubytovací kapacity). V Hřensku je kanalizace, na Mezné a Mezní Louce jsou ČOV nebo septiky individuální, na Mezné dochází ke vniku odpadních vod do vodního toku přepadem, vlastníci pozemků nemají zájem o kořenové čistírny. Problematické je čištění vod u penzionů, které mají septiky, ale nevyvážejí je. Záměr je vybudovat několik

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

decentralizovaných ČOV i pro více objektů. S hlediska odpadů nejsou problémy. V plánu je výměna/rekonstrukce veřejného osvětlení.

Krajina: Problém s padáním kamenů do zástavby Hřenska (strana ve správě Lesů ČR). Hřensko by přivítalo protipovodňová opatření, návrhy ale nejsou účinné, proto návrh na pořízení obecního rozhlasu, resp. informačního systému, který by fungoval i pro turisty (předcházení škodám na majetku návštěvníků). Hřensko obtěžuje přeprava kůrovcového dřeva kamiony přes obec, hrozí nebezpečí zranění obyvatel a návštěvníků.

Spolupráce s dalšími klíčovými partnery v regionu: Problematická domluva se soukromým vlastníkem objektu Pravčická brána. Názory na roli OPS se různí. Spolupráce s Lesy ČR není dobrá.

Priority rozvoje obce:

- Informační systém pro návštěvníky – aplikace, web, infomateriály, rozhlas
- Mezná a Mezní Louka – hřiště, voda, rozhledna, čištění odpadních vod, posílení vodojemu
- Hřensko – přístaviště, informační systém, modernizace osvětlení

Oblasti, které by měly být zařazeny do nové verze Programu:

- Financování drobné infrastruktury CR – hřiště, přístaviště, jednotný informační systém (spojení obcí a NP, CHKO) + aplikace (regionální - i pro usměrňování účastníků, protipovodňová ochrana) – informační systém by měla obhospodařovat OPS.
- Podpora čištění odpadních vod (Mezná, Mezní Louka) i pro další obce ČŠ, ze kterých vody tečou do Kamenice (losos).
- Modifikovat dotace pro fotovoltaiku - NP nepovoluje z hlediska zachování krajinného rázu umístění FVE na pohledové straně objektu. Návrh na modifikaci Programu tak, aby bylo možné umístit FVE např. i na stodolu (v současnosti jsou dotace pouze pro umístění na obytný dům).

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

CHŘIBSKÁ

Místo, čas a dotazování

Městský úřad Chřibská

21. 3. 2019 v 10:00

Jaromír Nepovím - místostarosta

Hlavní zjištění

Hlavní problémy: Nezaměstnanost, ale méně významný problém. Město vlastní les (180 ha) a má problémy s kůrovcem a padajícími stromy.

Národní park: Pozitivní vliv NP jako reklamy pro CR. Spolupráce výborná. Dolní Chřibská leží v NP a v CHKO Lužické hory, z čehož vyplývají některá omezení při zástavbě, není to ale velkým problémem.

Cestovní ruch: Během posledních 5 let narostla návštěvnost dvojnásobně. S dopravou spokojenost, parkoviště prozatím dostačují. CR zvyšuje zaměstnanost. Obec plánuje výstavbu 1-2 nabíjecích stanic pro elektromobily, uvažuje o vytvoření a údržbě běžeckých tras v případě vhodných sněhových podmínek (Horní Podluží). V zimě je nabídka pro návštěvníky nízká.

Doprava: Dopravní obslužnost veřejnou dopravou je vyhovující, stejně tak parkovací kapacity.

Infrastruktura: Ovzduší je vnímáno jako velmi dobré. Město nemá plynofikaci. Všechny budovy v majetku města jsou již zaizolované. Začínají být problémy se zásobováním pitnou vodou v částech Rybníště a Horní Chřibská. Do pěti let by mělo být napojení na vodovod přes Dolní Chřibskou. Kanalizace je ve výstavbě, do pěti let z Krásného Pole. Pro čištění odpadních vod město buduje ČOV v Dolní Chřibské (bude se týkat pouze vod z centra města, ne pro okrajové části). Problémy město pociťuje v oblasti nakládání s odpady, především plasty. Podporuje tedy výstavbu spalovny v kraji. Město je osvětleno lampami, které nesvíí do okolí, byla provedena také výměna svítidel. Město se brání využíváním velkých dotačních titulů.

Krajina: Město nemá plány. Pro zadržování vody budou sloužit 4 vodní plochy (tůň) v lese, které město buduje podle historických map tam, kde již v minulosti byly. Dále došlo k rekonstruování 3 pivovarských rybníků a rybníku v Dolní Chřibské (z vlastního rozpočtu). Problém s kůrovcem v lesích, jako jinde v regionu.

Spolupráce s dalšími klíčovými partnery v regionu: Výborná spolupráce se zem. subjekty, další podnikatelé se do dění města zapojují sporadicky. Spolupráce s OPS je výborná. Spolupráce s Ústeckým krajem už horší.

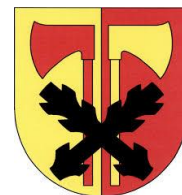
Priority rozvoje obce:

- Plán na budoucí propojení fary, sklárny a nového infocentra

Oblasti, které by měly být zařazeny do nové verze Programu:

- Žádné potřeby z rozhovoru nevyplynuly

JANOV

Místo, čas a dotazování

Obecní úřad Růžová

20. 3. 2019 v 13:00

Ladislava Kotková – starostka Janova,
Helena Křížková – starostka Růžové, Jitka Voglová – starostka Srbské Kamenice

Hlavní zjištění

Hlavní problémy: Problém s budováním zpevněných komunikací na území NP a CHKO (cyklostezky). Omezení při výstavbě. Nedostatečné kapacity zaměstnanců, kteří by se podíleli na chodu obce (vyvážení odpadu, sečení trávy apod.).

Národní park: NP jako marketingová značka pro CR. NP nepovoluje budování zpevněných cyklostezek. Obec by přivítala jasné stanovisko (metodiku), co je v obcích v NP (a CHKO) možné stavět (např. i odstavná stání).

Cestovní ruch: CR představuje zdroj příjmů pro místní obyvatele, jinak z něj obec nic nemá. Generuje problémy s parkováním, odpady u rozhleden, parkovišť, nerespektování soukromí obyvatel obce. Chalupáři neplatí rekreační poplatek a poplatky za dopady. Obec stanovila paušální poplatky za lůžko/noc. V obci chybí sportovní zázemí, které by umožnilo trávit v obci čas i za nepříznivého počasí.

Doprava: Problém s nedostatkem parkovacích kapacit na okraji NP. Lidé parkují na nevhodných místech. Veřejná doprava je dostačující, není moc využívána. Návrh na vybudování centrálního parkoviště v Děčíně se shuttlem do NP.

Infrastruktura: Plán rekonstrukce a izolace budovy pošty. V oblasti zásobování pitnou vodou má obec problém s nízkým tlakem v potrubí. Problém s odpady mezi k.ú. obcí (černé skládky). Návrh na zbudování odpadkových stanovišť (problematické vyjednání s CHKO). V obci chybí chodníky, které by využívali i turisté (v současnosti jsou úzké silnice nebezpečné pro pěší) s návazností na pěšiny v okolí. Obec vybudovala parkoviště a hřiště v obci, dále se chystá izolace bytového domu. Obec požádala také o dotaci na výměnu veřejného osvětlení.

Krajina: Obec realizuje KPÚ, realizace projektů je ale přerušena kvůli nedostatku financí. V rámci projektů bude také řešení ochrany před povodněmi a eroze půdy. Obci se nelíbí využívání harvestorů v lese – ničení krajiny a lesních cest, zadržování vody v kolejkách a omezení jejího zasakování vlivem utužení. Přivítali by dotace pro menší vlastníky lesa.

Spolupráce s dalšími klíčovými partnery v regionu: CHKO nepovoluje prořezávku stromů. Spolupráce s MAS bezproblémová. Podnikatelé moc nespolupracují. OPS dělá dobrou propagaci regionu. Špatná spolupráce s Lesy ČR, které při těžbě dřeva poškozují komunikace, které poté neopravují.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Priority rozvoje obce:

- Čistění odpadních vod
- Odstavná parkoviště
- Metodický pokyn pro výstavbu (domy, parkoviště)
- Realizace KPÚ
- Rekonstrukce autobusových zastávek a doplnění mobiliáře

Oblasti, které by měly být zařazeny do nové verze Programu:

- Dotační titul na ČOV pro menší počet EO, nejlépe centrální ČOV a zbytek doplnit domácími
- Příspěvek obcím na území NP na likvidaci odpadů
- Popis podmínek pro financování malých odstavných parkovišť tak, aby obce tyto finance mohly využít
- Dotační titul na signalizace plnosti parkoviště
- Podpora zpracování projektových dokumentací, studií aj.
- Příspěvky na udržování obecního majetku, který ale využívají i turisté
- Příspěvek na realizaci KPÚ, včetně PD
- Dotace na novou výsadbu po kůrovci a peníze na obnovu komunikací zničených těžbou

JETŘICHOVICE

Místo, čas a dotazování

Obecní úřad Jetřichovice

16. 5. 2019 v 13:00

Marek Kny - starosta

Hlavní zjištění

Hlavní problémy: Kvalita vody, vodovod a čištění odpadních vod, parkování.

Národní park: Spolupráce s NP velmi dobrá, připravují dva projekty Kamenná cesta a Květnatá louka. Problémové je vysazování lososa a migrační překážka v toku (jez), chybí rybí přechod.

Cestovní ruch: Problém s vybíráním poplatků za odpady obec řeší. V současnosti se potýkají neukázněností v parkování (po otevření placeného parkoviště bude platit zákaz parkování v celé obci) a s psími exkrementy (obec rozšiřuje instalace košů).

Doprava: Nedostatek parkovacích míst, obec tento problém řeší výstavbou placeného parkoviště v centru obce (plánovaná jsou celkem 3). Problematická je hromadná doprava (přestupy), obec požádala o navýšení počtu autobusů (především problém v Rynarticích). Od Velikonoc do 1. 7. není možné dostat se autobusem z Jetřichovic na Pravčickou bránu. Vnímají to jako problém Ústeckého kraje, který neumí nastavit vhodný systém obsluhy pro obec (pozitivní je informační systém autobusových zastávek s wifi a návodem k vyhledání informací o výlucích). Poptávka po menších parkovištích na okraji NP (záchytné parkoviště v Děčíně nebude atraktivní pro příjezd např. z Prahy).

Infrastruktura: Znečištění ovzduší obec nevnímá, znečišťování se týká jen několika domů, jinak jsou domy vytápěny elektřinou. O kotlíkové dotace nebyl zájem. Problematické je potrubí vodovodu (praskliny), opravy probíhají ad hoc. Kanalizace je jen v Jetřichovicích, ústí do potoku, který je vyveden na soukromý pozemek. V jednání je vybudování bio ČOV na tomto pozemku. Za odpady obec ročně doplácí nemalými prostředky, problém je na straně návštěvníků (netřídí odpad), obec chce zavést nový systém sběru odpadů (pytle s kódem), chystá vybudování sběrného dvora.

Krajina: Obec má připraveny KPÚ, má hotový soupis pozemků. Vysadili dvě nové aleje (SFŽP). V roce 2010 a 2013 se vyskytly přívalové povodně (v minulosti nebyly). Problémem jsou škody způsobené vlky.

Spolupráce s dalšími klíčovými partnery v regionu: Dobrá spolupráce s OPS, obec je součástí destinačního fondu.

Priority rozvoje obce:

- Plán na budoucí propojení fary, sklárny a nového infocentra

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Oblasti, které by měly být zařazeny do nové verze Programu:

- Zahrnutí zpoplatněných parkovišť
- Dotace na komunikace (např. mosty, chodníky)

KRÁSNÁ LÍPA

Místo, čas a dotazování

Městský úřad Krásná Lípa

21. 3. 2019 v 9:00

Jan Kolář - starosta

Hlavní zjištění

Hlavní problémy: Jako v ostatních obcích stárnutí obyvatel, vylidňování města, odchod mladých lidí. Chybějící infrastruktura – dopravní, zdravotnická, školství. Problémy z hlediska ŽP v dopravě, úbytku pitné vody (od r. 2018 vysychají studny), částečně ovzduší (domácí topeniště na tuhá paliva).

Národní park: NP jako atraktivita pro příchod nových obyvatel. Nárůst ubytovacích zařízení, i jejich kvality. Město nepociťuje omezení ze strany NP. Ze strany NP by přivítali větší vstřícnost k řešení problémů s parkováním a pomoc starostům menších obcí, kteří nemají kvůli ostatním povinnostem kapacitu řešit problémy ochrany přírody.

Cestovní ruch: Návrh na větší propagaci míst mimo území NP, město již propaguje Lužické hory, Žitavské hory, Horní Lužici. Město má data o návštěvnosti a tzv. typickém návštěvníkovi. Snaha o další zaměření CR do období mimo hlavní sezónu, nabídnout něco i v zimě. Problematické je vybírání poplatků za odpady od chatařů. Jinak jsou chataři vnímáni pozitivně – zachovávají lidovou architekturu.

Doprava: Problémy s vysokou intenzitou individuální automobilové dopravy, malé kapacity vlaků pro cestování s kolem, nádraží jsou občas dále od center měst a obcí. Město si uvědomuje potřebu podpory ekologických forem dopravy. Do města zajíždí krajský shuttle, snaha o rozšíření i mimo sezónu. Návrh na propojení mezikrajských doprav (síťové jízdenky), kde je nutné usilovat o jednoduchost dopravy (tarifů). K tomu by pomohlo vytvoření aplikace. Problémem je také nedostatek parkovacích míst. Snaha o zřízení drobných parkovišť do 10 stání bez lapolu na místech skládek dřeva u krajské silnice, bohužel to není zatím oficiálně možné. Záměrem města je prosadit Dráhu národního parku a u vl. nádraží vytvořit zachytná parkoviště, a zapojení i cyklovlaku, tak, aby se omezila IAD.

Infrastruktura: Ve městě je zaveden plyn, sociálně slabší domácnosti ale využívají lokální topeniště na tuhá paliva. V roce 2018 se projevil nedostatek pitné vody v částech Vlčí hora, Zahrady, Sněžná a Kyjov (zde není vodovod, jen studny). Z tohoto důvodu chce město zbudovat 6 veřejných vrtů s infrastrukturou, aby si lidé mohli přijet nabrat vodu. Město má problémy s provozem kanalizace (finančně náročné, sucho). Čištění odpadních vod je do velké míry vyřešeno. Odpady vnímá město jako velký problém, 80 % plastů je ukládáno na skládku, chybí spalovna poblíž (nejblíže Liberec). Město obdrželo dotaci na rekonstrukci veřejného osvětlení

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Krajina: Zachytávání vody v Kyjově, kde je přehrada, která je nutná zrekonstruovat, není však reálná šance dostat dotaci. U rybníku Šimlu je potřeba odbahnění, je to ale finančně náročné. V některých k. ú. se podařilo zahájit KPÚ.

Spolupráce s dalšími klíčovými partnery v regionu: Dobré vztahy s podnikateli, vzniká neformální struktura podnikatelského prostředí, která přináší nové myšlenky, témata, hledající cesty, jak region oživit. Úzká spolupráce s OPS, ve městě funguje Dům Českého Švýcarska.

Priority rozvoje obce:

- Podpora dopravy
- Podpora infocenter – usměrňování návštěvnosti
- Podpora vrtů pro zásobování pitnou vodou
- Údržba a odbahňování rybníků
- Financování KPÚ
- Podpora EVVO – ne přes správu NP, KL dělá Ozvěny Ekofilmu
- Podpora jednotek SDH – v případě lesních požárů tyto jednotky i několik dní dohašují. Podpora by měla být zaměřena např. na čtyřkolky pro přiblížení se do skal, kopců apod. KÚ má k tomuto dotační program.

Oblasti, které by měly být zařazeny do nové verze Programu:

- Zachování a rozšíření stávající podpory
- Snížení omezení pro budování a rekonstrukce vodních ploch v krajině
- Podpora infocenter tak, aby pomáhala přerozdělit návštěvníky. Podpora kvalitního personálu v infocentrech.

RŮŽOVÁ

Místo, čas a dotazování

Obecní úřad Růžová

20. 3. 2019 v 13:00

Helena Křížková – starostka Růžové,
Ladislava Kotková – starostka Janova, Jitka Voglová – starostka Srbské Kamenice

Hlavní zjištění

Hlavní problémy: V případě výstavby absence metodiky pro řešení nových staveb (nekonzistentnost rozhodování NP a CHKO). Nedostatečné kapacity zaměstnanců, kteří by se podíleli na chodu obce (vyvážení odpadu, sečení trávy apod.).

Národní park: NP jako marketingová značka pro CR. NP brání ve výstavbě (myšleno spíše CHKO). Spolupráce s NP není dobrá. Obec by přivítala jasné stanovisko (metodiku), co je v obcích v NP (a CHKO) možné stavět (domy, odstavná stání).

Cestovní ruch: CR představuje zdroj příjmů pro místní obyvatele, jinak z něj obec nic nemá. Generuje problémy s parkováním, odpady u rozhleden, parkovišť, nerespektování soukromí obyvatel obce. Chalupáři neplatí rekreační poplatek a poplatky za dopady. Obec stanovila paušální poplatky za lůžko/noc. Obec buduje stezky v okolí pro pěší turisty.

Doprava: Problém s nedostatkem parkovacích kapacit na okraji NP. Lidé parkují na nevhodných místech. Veřejná doprava je dostačující, není moc využívána. Návrh na vybudování centrálního parkoviště v Děčíně se shuttle do NP. Dále

Infrastruktura: Plán rekonstrukce a izolace budovy bytového domu. Obec nevnímá problémy v zásobování vodou. Kanalizace není dořešena, obec ale nevidí řešení v domovních ČOV. Obec zlikvidovala na vlastní náklady černou skládku odpadu. Návrh na zbudování odpadkových stanovišť (problematické vyjednání s CHKO). V obci se nachází brownfield soukromého vlastníka, druhý brownfield obec zbourala (koupaliště). Obec žádá o dotaci na demolici bývalého statku, na jehož místě by vytvořila dům s pečovatelskou službou. Obec potřebuje doplnit veřejné osvětlení.

Krajina: Obec má realizované KPÚ. Nelíbí se využívání harvestorů v lese – ničení krajiny.

Spolupráce s dalšími klíčovými partnery v regionu: Spolupráce s MAS bezproblémová. Podnikatelé moc nespolupracují. Spolupráce s NP a CHKO problematická. OPS dělá dobrou propagaci regionu. Spolupráce s Lesy ČR dobrá, není problém požádat je, aby dali cesty po těžbě do pořádku.

Priority rozvoje obce:

- Čištění odpadních vod

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

- Odstavná parkoviště
- Metodický pokyn pro výstavbu (domy, parkoviště)
- Rekonstrukce autobusových zastávek a doplnění mobiliáře

Oblasti, které by měly být zařazeny do nové verze Programu:

- Dotační titul na ČOV pro menší počet EO, nejlépe centrální ČOV a zbytek doplnit domácími
- Příspěvek obcím na území NP na likvidaci odpadů
- Popis podmínek pro financování malých odstavných parkovišť tak, aby obce tyto finance mohly využít
- Dotační titul na signalizace plnosti parkoviště
- Příspěvky na udržování obecního majetku, který ale využívají i turisté
- Odstranění příspěvku na šíření invazivních druhů
- Příprava projektových dokumentací a studií

SRBSKÁ KAMENICE

Místo, čas a dotazování

Obecní úřad Růžová

20. 3. 2019 v 13:00

Jitka Voglová – starostka Srbské Kamenice
Ladislava Kotková – starostka Janova, Helena Křížková – starostka Růžové

Hlavní zjištění

Hlavní problémy: Omezení při výstavbě. Nedostatečné kapacity zaměstnanců, kteří by se podíleli na chodu obce (vyvážení odpadu, sečení trávy apod.).

Národní park: NP jako marketingová značka pro CR. Spolupráce s NP bezproblémová.

Cestovní ruch: Turisté nerespektují soukromí obyvatel. Chybí dostatek parkovacích míst. Srbská Kamenice provozuje infocentrum. Obec by přivítala změnu legislativy ve vybírání poplatků za ubytování. Veřejná doprava je dostačující.

Doprava: Problém s nedostatkem parkovacích kapacit na okraji NP. Lidé parkují na nevhodných místech. Obec nemá místa, kde by šla parkoviště vybudovat. Návrh na vybudování centrálního parkoviště v Děčíně se shuttle do NP.

Infrastruktura: Začínající problémy v oblasti zásobování vodou (sucho). Pro čištění odpadních vod by uvítali domovní ČOV, aby za ně ale zodpovídali majitelé a ne obec. Na území obce se vyskytovaly černé skládky odpadu, obec je zlikvidovala na své náklady. Návrh na zbudování odpadkových stanovišť (problematické vyjednání s CHKO). V obci chybí chodníky, které by využívali i turisté (v současnosti jsou úzké silnice nebezpečné pro pěší) s návazností na pěšiny v okolí. Obec rekonstruuje (izoluje) budovu pošty). Obec žádala také o dotaci na výměnu veřejného osvětlení.

Krajina: Obec realizuje KPÚ, realizace projektů je ale přerušena kvůli nedostatku financí. V rámci projektů bude také řešení ochrany před povodněmi a eroze půdy. Je složité sehnat těžaře dřeva, ale také nové sazenice a sazeče. Přivítali by dotace pro menší vlastníky lesa.

Spolupráce s dalšími klíčovými partnery v regionu: Spolupráce s MAS bezproblémová. OPS dělá dobrou propagaci regionu.

Priority rozvoje obce:

- Čištění odpadních vod
- Realizace KPÚ
- Rekonstrukce autobusových zastávek a doplnění mobiliáře

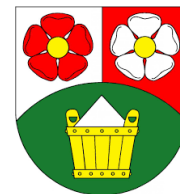
Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Oblasti, které by měly být zařazeny do nové verze Programu:

- Příspěvek obcím na území NP na likvidaci odpadů
- Dotační titul na signalizace plnosti parkoviště
- Příspěvky na udržování obecního majetku, který ale využívají i turisté
- Zvýšit příspěvek na pořízení domovní ČOV
- Příspěvek na realizaci KPÚ, včetně PD
- Dotace na novou výsadbu po kůrovci a peníze na obnovu komunikací zničených těžbou
- Podpora přípravy projektových dokumentací, studií aj.

STARÉ KŘEČANY

Místo, čas a dotazování

Obecní úřad Staré Křečany

22. 3. 2019 v 9:00

František Moravec – starosta

Hlavní zjištění

Hlavní problémy: Největším problémem obce je chybějící kanalizace a ČOV, v posledních letech také sucho. V obecním lese pak kůrovec.

Národní park: NP jako atraktivita CR, především ledopády v Brtníkách (generuje ale problém s dopravou). Obec nepociťuje omezení ze strany NP. Bylo by dobré sloučit dotčené orgány NP a CHKO.

Cestovní ruch: Samotná obec (kromě Brtníků) není z hlediska CR atraktivní, málo ubytovacích kapacit, chybí restaurační zařízení, obec má charakter vyloučené lokality. Prozatím obec nevybírá poplatky z těch několika zařízení, které se v obci nacházejí (jako podporu CR). V době zvýšené návštěvnosti (ledopády) omezené možnosti parkování a blokování příjezdové cesty pro záchranné složky.

Doprava: Problém s blokadou dopravy v Brtníkách u ledopádů (IAD), v zimě nefunguje hromadná doprava v této části. Železnice je zavřená od 30. 10. do 29. 3. V Dráze NP jsou zahrnuta větší města, ale vyhýbá se S. Křečanům, návrh na spojení s Rumburkem (trať Rumburk-S. Křečany-Mikulášovice), protože hodně souprav jede neefektivně do Krásné Lípy. V zimě by obec chtěla zkombinovat autobusovou a vlakovou dopravu. Obec koupila vlakové nádraží a připravuje projekt na jeho rekonstrukci. V obci jsou celkem 4 vlakové zastávky.

Infrastruktura: Stav kvality ovzduší je dobrý, i přes přítomnost lokálních zdrojů znečišťování (individuální případy, topení uhlím, dřevem). Kotlíkové dotace nejsou moc využívány. Záměr izolovat budovu školy, a přestavět budovu OÚ na domov pro seniory. V obci není vybudován vodovod (kromě části Brtníků), zásobování je studnami, záměr je vybudovat lokální hlubší vrty, kam lidé jezdili pro vodu. Kanalizace není, z důvodu rozptýlené zástavby, čištění odpadních vod je řešeno domovními ČOV, na jejichž zřízení částečně přispívá obec. Obec má zájem o studii proveditelnosti, jaká forma čištění by byla pro dané lokality nejvhodnější (pozn. Brtnický potok teče do NP s nepřечиštěnými vodami). V létě dochází k navýšení produkce odpadů (chataři), obec doplácí velké finanční prostředky, není odbyt na separovaný odpad. V obci existují lokální staré ekologické zátěže, zemědělského charakteru. Veřejné osvětlení je řešeno z dotace pro NP, jedná se o komplexní výměnu.

Krajina: V části Staré Křečany jsou navrženy projekty KPÚ (plán společných zařízení), zatím nebyly zrealizovány. Povodně v poslední dekádě 2010, 2012 (dlouhodobé deště), 2014 lokální. Opatření – úprava toku Mandavy. Vlci se vyskytují, ale nezpůsobují doposud škody. Obec vlastní 200 ha lesa, mají problém s kůrovcem a uložením dřeva na skládky a jeho dalším využitím.

Studie potřeb obcí v regionu NP České Švýcarsko

Spolupráce s dalšími klíčovými partnery v regionu: V obci chybí majitelé penzionů, restauračních zařízení. Přínos OPS je v marketingu, společnost pomohla obci také s přípravou projektu odpadového hospodářství (zatím nerealizován). Dobrá spolupráce také s Agenturou pro sociální začleňování.

Priority rozvoje obce:

- Demolice kulturního domu – vybudování parkoviště nebo zelené plochy
- Řešení zásobování vodou a čištění odpadních vod
- Parkování

Oblasti, které by měly být zařazeny do nové verze Programu:

- Zachování a rozšiřování stávajícího programu